
AVALIK ARVAMUS JA RIIGIKAITSE

Kaitseministeerium

Tõnis Ormisson

August 2008

Tatari 6, 10116 Tallinn
tel [0] 627 7583, faks [0] 627 7584
post@туру-uuringute.ee
www.turu-uuringute.ee

Turu-uuringute AS

1 SISUKORD

1	SISUKORD	2
2	KOKKUVÕTE	4
3	UURINGU TAUST	6
3.1	Valim	6
3.2	Küsitlustöö	7
3.3	Andmetöötlus	7
	Teostajad	9
4	UURINGUTULEMUSED	10
4.1	Riigiinstitutsioonide usaldusväärsus	10
4.2	Julgeolek ning ohud	15
4.2.1	Julgeolek maailmas.....	15
4.2.2	Ohud Eestile.....	16
4.2.3	Julgeoleku tagatised.....	19
4.2.4	Venemaa-Georgia konflikt.....	20
4.2.5	Kaitsevägi ja rahvusvahelised missioonid.....	22
4.2.5.1	Suhtumine rahvusvahelistel sõjalistel operatsioonidel osalemisse.....	22
4.2.5.2	Konkreetsed missioonid.....	23
4.2.5.3	Missioonide koordineerimise järgi.....	23
4.2.5.4	Mis kasu saab Eesti missioonidel osalemisest?.....	24
4.2.6	Eesti elanikkonna kaitsetahe.....	27
4.2.6.1	Suhtumine aktiivsesse kaitsetegevusse.....	27
4.2.6.2	Soov Eestist sõjaohu korral lahkuda.....	30
4.2.6.3	Suhtumine kaitsekulutustesse.....	31
4.3	NATO	32
4.3.1	Suhtumine NATO-sse kuulumisse.....	33
4.3.2	Turvalisuse muutumine pärast NATO-ga liitumist.....	37
4.3.3	Informeeritus NATO-st.....	38

4.4	Infoallikad Eesti riigikaitse ja NATO kohta	39
4.5	NATO abi võimaliku ohu korral	42
4.6	NATO Laienemine	45
4.7	Hinnangud seoses kaitseväeteenistusega	46
4.8	Kaitseväeteenistuse vajalikkus	46
4.8.1	Suhtumine kutselisse sõjaväesse	47
4.8.2	Ajateenistusest kõrvale hoidmine	48
4.8.3	Ajateenistusest vabastamine	50
4.8.4	Asendusteenistus	51
4.8.5	Ajateenustuse eesmärgid	52
4.8.6	Teavitustöö	54
	4.8.6.1 Suhtumine riigikaitseõpetuse vajalikkusesse	54
4.9	Kaitseliidu kuvand ja eesmärgid	54

2 KOKKUVÕTE

- Kõige usaldusväärsemateks institutsioonideks on Eestis 15-74 aastase elanikkonna hinnangul Päästeteamet ning Piirivalve mida usaldab täielikult või pigem 93-87% elanikkonnast.
- Kaitseväge usaldab kindlasti või pigem 76% elanikest, sealhulgas 87% eestlastest ning 48% mitte-eestlastest. Uuringus mõõdetud kahekümne kolmest institutsioonist on Kaitseväed järjestuses kuues enamusaldatud institutsioon.
- Kaitseliidu usaldusväärsus elanike seas on endiselt madalam Kaitseväge omast. Kaitseliitu usaldab täielikult või pigem kokku 64% küsitletutest, sh 77% eestlastest ning 34% mitte-eestlastest.
- Olukorda maailmas peetakse jätkuvalt ebastabiilseks ning võimaliku ohu tajumine on elanike seas Venemaa–Gruusia sõjalise konfliktiga taustal hüppeliselt kasvanud. Sõjaliste konfliktide ohu suurenemist maailmas lähema kümnendi jooksul peab tõenäoliseks 65%, mis 17% kõrgem kui kahes viimases uuringus olles kõrgeim tase viimaste aastate jooksul.
- Kõige tõenäolisemateks ohuks, mis Eestit lähemate aastate jooksul võivad ähvardada, peetakse nn küberrünnakuid, mille toimumist lähemate aastate jooksul peab väga või pigem tõenäoliseks 71% vastajatest. Teiste enamnimetatud ohtudena järgnevad ulatuslik merereostus (69%) ning Eesti majanduskeskkonna kahjustamine mõne välisriigi poolt (62%).
- Olulisemate Eesti jubeolekut tagavate tegurite seas nähakse kõige sagedamini kuulumist NATO-sse (66%). Sellele järgnevad kuulumine Euroopa Liitu (40%) ning koostöö ja heanaaberlikud suhted Venemaaga (39%). Eestlaste seas peetakse ülekaalukalt kõige olulisemaks kuulumist NATO-sse, mitte-eestlaste seas koostööd ning heanaaberlikke suhteid Venemaaga.
- Elanike hinnangud Eesti poolsetele poliitilistele toetusavaldustele Gruusiale konfliktis Venemaaga on sõltuvalt rahvusest kardinaalselt vastassuunalised. Eestlaste seas on Eesti Gruusiat toetava reaktsiooni heaks kiitnud kokku 79% vastajatest. Samal ajal mitte-eestlaste seas leiab 80%, et Eesti oleks pidanud jääma konfliktis neutraalseks
- 52% elanikest peab tõenäoliseks, et Venemaa võib sarnaselt Gruusia stsenaariumile rünnata Eestit Venemaa kodanike kaitsmise sildi all. Eestlased kalduvad selgelt tunnustama sellist ohtu tõenäoliseks (67%) samas kui mitte-eestlased peavad säärast võimalust ülekaalukalt ebatõenäoliseks (81%).
- Eesti sõjaväeliste üksuste osalemist maailma erinevates kriisipiirkondades toetab 53% elanikest sh on 17% kindlasti ning 36% tõenäoliselt selle poolt. Eestlastest toetab kriisipiirkondades tegutsemist 60%, mitte-eestlastest 34%.

- Toetus hetkel käimasolevates operatsioonides osalemise jätkamisele Kosovos, Iraagis ning Afganistanis on võrreldes jaanuaris tehtud uuringuga ca 10% võrra kasvanud. Jätkamist Iraagis toetab 46%, Afganistanis 44% ning Kosovos 51% vastajatest.
- Kõige primaarsemaks võimalikuks kasuks seoses Eestlaste osalemisega sõjalistel operatsioonidel väljaspool Eestit peetakse lootust, et see tagab NATO abi võimalike ohtude puhul Eestis (31% peab esmaseks), järgnevate põhjendustena peetakse oluliseks reaalse lahingukogemuse saamist (21%) ning kaasa aitamist rahu tagamisele maailmas (9%).
- Sõjalise vastupanu osutamist võimalikule kallalekippujale peab vajalikuks 71% elanikest. Ise oleks valmis oma võimete kohaselt kaitsetegevuses osalema 63%. Lahkuda üritaks Eestist kallaletungi korral kindlasti või tõenäoliselt kokku 18% küsitletutest.
- Eesti riigikaitse tagamiseks tehtavate kulutuste tõstmist pooldab 40% elanikest. Toetus kulutuste tõstmisele on võrreldes jaanuariga tõusnud 7% võrra.
- Eesti kuulumist NATO-sse pooldab kokku 75% elanikest, sh 34% pooldab seda kindlasti ning 41% pigem pooldab seda. NATOsse kuulumise vastaseid on kokku 17%. Viimase kahe-kolme aasta jooksul on toetus püsinud võrdlemisi stabiilselt kõrgena kõikides 71-78% vahel. Selgelt madalam on toetus NATO-le mitte-eestlaste seas (39%) võrreldes eestlastega (89%).
- Vastajatest 77% usub, et võimaliku puhkeva sõjalise konflikti puhul osutab NATO meile abikäe. Neist 37% arvab, et NATO osutaks meile otsest sõjalist abi kiirreageerimisvägede või liitlaste vägede saabumisega Eestisse. 40% vastajatest usub aga, et NATO piirduks vaid poliitilise ja diplomaatilise abi osutamisega.
- Soome ja Rootsi ühinemist NATO-ga toetaks 69% elanikest, Gruusia ning Ukraina puhul on vastajad tagasihoidlikumad (56-58% toetab). Eestlaste seas on toetus nimetatud riikide liitumiseks NATO-ga ülekaalukalt suurem (minimaalselt 72%) kui mitte-eestlaste seas (maksimaalselt 33%).
- Kaitseväeteenistuse läbimist peab noormeeste jaoks vajalikuks 91% vastanutest (sh 62% peab kindlasti vajalikuks).
- Ajateenistusest kõrvale hoidmisse suhtutakse valdavalt negatiivselt - 71% kõigist vastajatest mõistab sellise käitumise hukka või suhtub sellese negatiivselt. Võrreldes jaanuariga on negatiivse hinnangu osakaal siin kasvanud 13% võrra.
- Sõjaväkke mittesobivate noormeeste asendusteenistust päästetöödel, keskkonnakaitstes või mujal peab kindlasti või pigem vajalikuks 81%, mis on 8% võrra enam kui jaanuaris. Noormeeste vabastamist ajateenistusest tervislikel põhjustel toetab 93% elanikest.
- Kohustuslikust ajateenistusest loobumist ning üksnes kutselisele armeele üleminekut toetab 19% elanikest. Valdav osa vastanutest (75%) toetab senise süsteemi säilimist, kus kutseline sõjavägi on kombineeritud ajateenistusega.
- Kohustusliku ajateenistuse kahe primaarse eesmärgina nähakse ühelt poolt militaarsete oskuste õpetamiste (29%), teisalt õpet tegutsemaks tsiviilhädaolukordades (20%).

3 UURINGU TAUST

Käesolev aruanne on koostatud Turu-uuringute AS-i poolt ajavahemikus 19. august – 7. september 2008. aastal läbi viidud omnibussiküsitluse tulemuste põhjal. Aruanne esitatakse **Kaitseministeeriumile**. Uuringu eesmärgiks oli selgitada:

- Kaitsejõudude usaldusväärsus teiste institutsioonide seas;
- Hinnanguid seoses Eesti julgeoleku, selle tagamise ning võimalike ohtudega;
- Suhtumine NATO-sse;
- Infoallikad Eesti riigikaitse alase teabe hankimisel;
- Hinnangud seoses Kaitseväeteenistuse ning selle vajalikkusega;
- Hinnangud Eesti võimude reaktsioonile Venemaa-Gruusia konfliktile
- Kaitseliidu kuvand.

Aruande esimeses osas on toodud meetodika kirjeldus, teises osas tulemused koos jooniste ning kommentaaridega, lisas on esitatud kasutatud ankeet ning tulemuste tabeljaotused oluliste taustatunnuste lõikes.

3.1 Valim

Uuring viidi läbi Omnibuss-keskkonnas. Omnibuss-uuringu üldkogumi moodustavad Eesti elanikud vanuses 15-74 aastat. Turu-uuringute AS-i poolt teostatavates omnibuss-uuringutes on valimi suuruseks **1000 elanikku** vanuses 15-74, mis tagab esinduslikud ning kogu Eesti vastavaealisele elanikkonnale üldistatavad tulemused.

Vastajad leiti juhuvaliku alusel, et tagada kõikide Eesti maakondade ja asulatüüpide proportsionaalne esindatus küsitlusvalmis. Valimi territoriaalne mudel on koostatud Eesti Statistikaameti rahvastikustatistika andmebaasi alusel seisuga 01.01.2007.a.

Juhuvaliku esimeses etapis leiti 100 valimipunkti üle Eesti ja teises etapis igas valimipunktis konkreetsed intervjueritavad.

Aadressi valikul rakendati lähte-aadressi meetodit, mille puhul antakse igale küsitlejale ette juhuslikult valitud aadress, kus küsitleja teostab esimese intervjuu. Edasi liigutakse kindla sammu alusel (nt iga viies korter või iga teine maja), et tagada valikusse sattunud elupaikade juhuslikkus.

Vastaja valikul rakendati nn. noorema mehe reeglit, mis näeb ette, et esimesena palutakse intervjuud noorimalt kodusolevalt meesterahvalt, kes on vähemalt 17-aastane. Kui mehi kodus ei ole, eelistatakse noorimat naist. Selline valikumeetod annab neile küsitletavate kategooriatele, keda on vähem tõenäoline kodust eest leida (eelkõige noored inimesed ja mehed), täiendava šansi valimisse sattuda. Nii saavutatakse sugude ning erinevate vanusegruppide parem esindatus valimis.

3.2 Küsitlustöö

Küsitlusmeetodina kasutati trükitud ankeedi alusel läbiviidavat personaalintervjuud. Intervjuud viidi läbi eesti ja vene keeles. Küsitlustöös osales 63 vastava ettevalmistuse saanud Turu-uuringute AS-i küsitajat. Küsitluse käigus viidi intervjuud läbi kokku 995 elanikuga.

Vastajate jagunemine sotsiaal-demograafilistes löigetes on toodud [joonisel 1](#)

3.3 Andmetöötlus

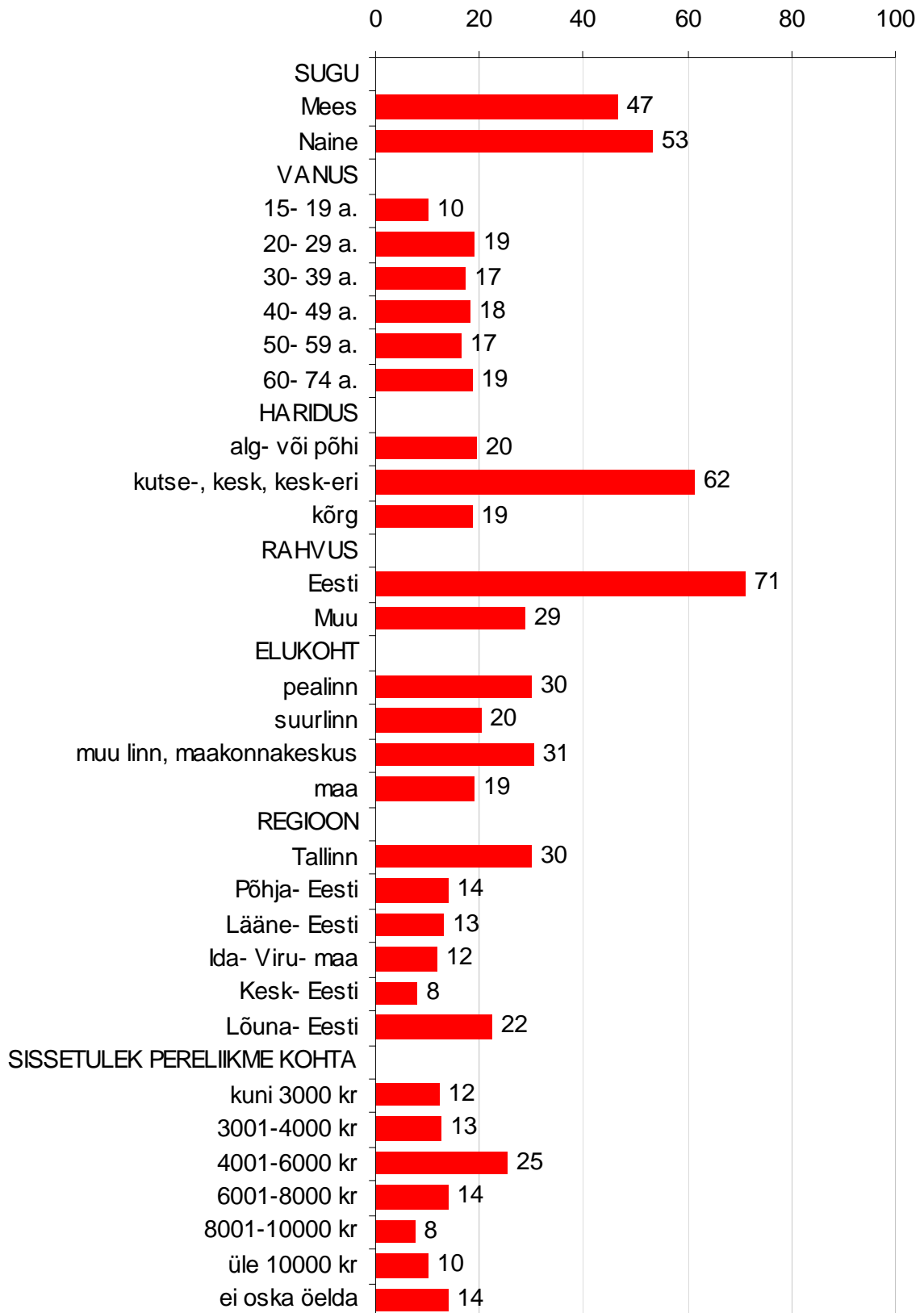
Uuringutulemuste töötlemiseks kasutati andmetöötluspaketti SPSS for Windows.

Pärast küsitluse lõppemist võrreldi küsitletute sotsiaaldemograafilist koosseisu valimis ettenähtuga ja teostati andmete kaalumise teoreetilise mudeliga vastavaks.

Järgnevas tabelis on toodud valimivea piirid proportsioonihinnangul 95% usaldusnivool.

Tabel 1 Valimivea piirid

Valimi suurus	50%	48%	40%	35%	30%	25%	20%	15%	10%	5%	3%	2%
10	30,99	30,97	30,36	29,56	28,40	26,84	24,79	22,13	18,59	13,51	10,57	8,68
20	21,91	21,90	21,47	20,90	20,08	18,98	17,53	15,65	13,15	9,55	7,48	6,14
30	17,89	17,88	17,53	17,07	16,40	15,49	14,31	12,78	10,74	7,80	6,10	5,01
40	15,49	15,49	15,18	14,78	14,20	13,42	12,40	11,07	9,30	6,75	5,29	4,34
50	13,86	13,85	13,58	13,22	12,70	12,00	11,09	9,90	8,32	6,04	4,73	3,88
60	12,65	12,65	12,40	12,07	11,60	10,96	10,12	9,03	7,59	5,51	4,32	3,54
70	11,71	11,71	11,48	11,17	10,74	10,14	9,37	8,36	7,03	5,11	4,00	3,28
80	10,96	10,95	10,73	10,45	10,04	9,49	8,77	7,82	6,57	4,78	3,74	3,07
90	10,33	10,32	10,12	9,85	9,47	8,95	8,26	7,38	6,20	4,50	3,52	2,89
100	9,80	9,79	9,60	9,35	8,98	8,49	7,84	7,00	5,88	4,27	3,34	2,74
110	9,34	9,34	9,15	8,91	8,56	8,09	7,47	6,67	5,61	4,07	3,19	2,62
120	8,95	8,94	8,76	8,53	8,20	7,75	7,16	6,39	5,37	3,90	3,05	2,50
130	8,59	8,59	8,42	8,20	7,88	7,44	6,88	6,14	5,16	3,75	2,93	2,41
150	8,00	8,00	7,84	7,63	7,33	6,93	6,40	5,71	4,80	3,49	2,73	2,24
200	6,93	6,93	6,79	6,61	6,35	6,00	5,54	4,95	4,16	3,02	2,36	1,94
300	5,66	5,65	5,54	5,40	5,18	4,90	4,53	4,04	3,39	2,47	1,93	1,58
500	4,38	4,38	4,29	4,18	4,02	3,79	3,51	3,13	2,63	1,91	1,49	1,23
800	3,46	3,46	3,39	3,30	3,17	3,00	2,77	2,47	2,08	1,51	1,18	0,97
1 000	3,10	3,10	3,03	2,95	2,84	2,68	2,48	2,21	1,86	1,35	1,06	0,87

Joonis 1 Vastanute profiil, % n=995 (842 EV kodanikku ning 153 muu kodakondsusega või kodakondsuseta vastajat)

Teostajad

Uuringu erinevates etappides olid vastutavad:

▪ Aruande koostaja:	Tõnis Ormisson
▪ Valimi koostaja/küsitlustöö koordineerija:	Marina Karpištšenko
▪ Andmesisestuse koordineerija:	Asta Pajos
▪ Tabeltöötlus:	Tõnis Stamberg

Kontaktandmed:

▪ Telefon:	6 684 869
▪ Faks:	6 277 584
▪ E-post:	tonis@turu-uuringute.ee
▪ Kodulehekülg:	www.turu-uuringute.ee
▪ Aadress:	Tatari 6 (3. korrus), 10 116 Tallinn

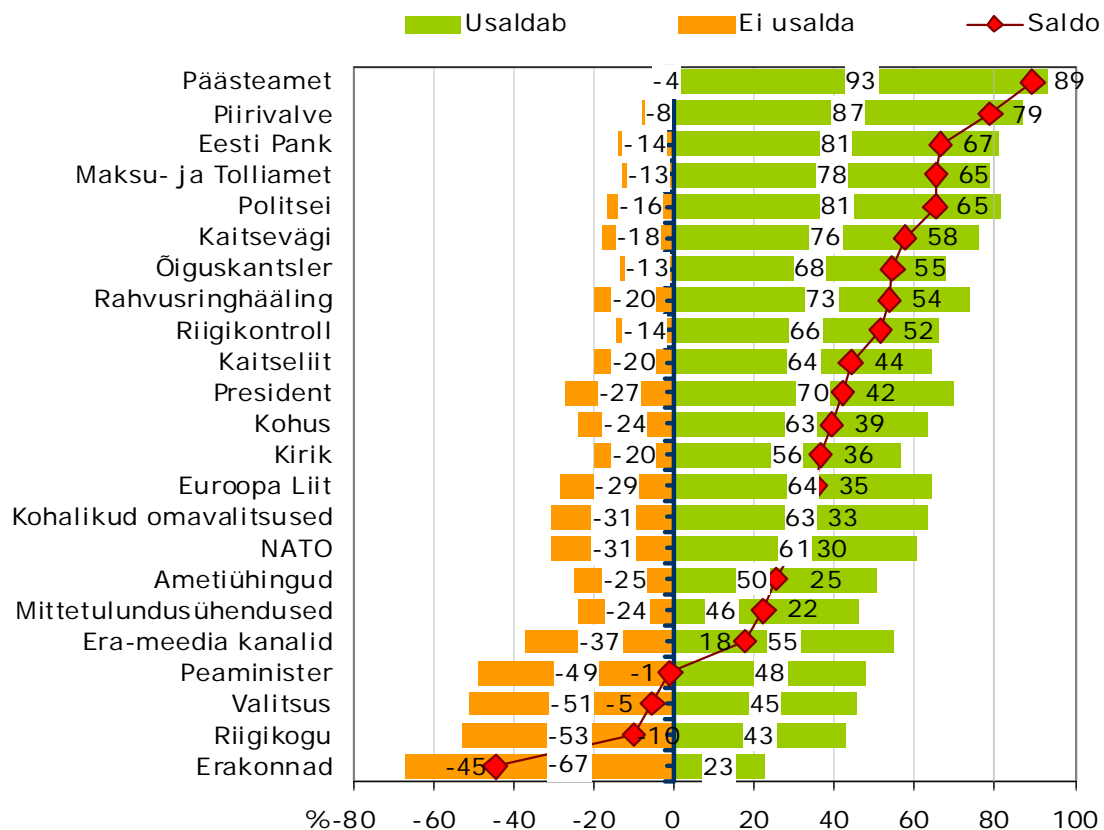
4 UURINGUTULEMUSED

4.1 Riigiinstitutsioonide usaldusväärsus

Kõige usaldusväärsemateks institutsioonideks on Eestis 15-74 aastase elanikkonna hinnangul Päästeteamet ning Piirivalve mida usaldab täielikult või pigem 93-87% elanikkonnast (Joonis 2). Usaldajate osakaal küündib üle 80% lisaks Eesti Panga, Maksu- ja Tolliameti ning Politsei puhul.

Selgelt kõige vähemusaldusväärseks peetakse jätkuvalt erakondi, kus mitteusaldajate osakaal ületab usaldajate oma tervelt 45% võrra. Viimastel aastatel läbi viidud uuringute raames on erakonnad olnud sageli ainus mõõdetud institutsioonide seas, kelle puhul mitteusaldavate elanike osakaal on ületanud usaldavate elanike oma (saldo negatiivne). Seekordses uuringus on elanikelt negatiivse saldoga hinnangu osaliseks saanud lisaks erakondadele ka muud olulisemad poliitilised institutsioonid nagu Riigikogu (saldo -15), Valitsus (-10) ning Peaminister (-1). Teiste mõõdetud institutsioonide puhul oli usaldajate saldo positiivne.

Joonis 2 Institutsioonide usaldusväärsus, % n=995

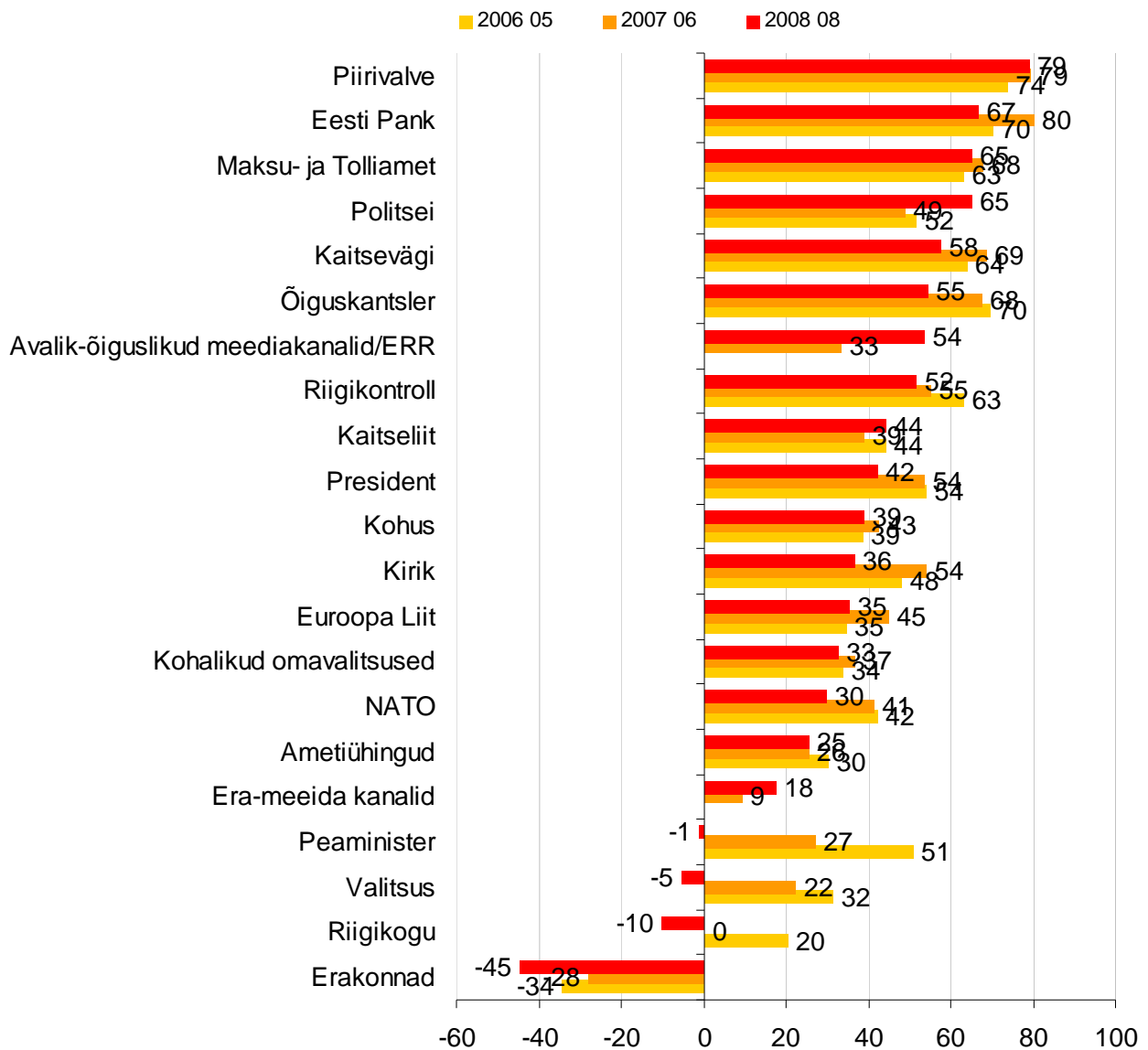

Muutused

Võrreldes käesoleva uuringu kahel eelmisel aastal tehtud uuringulainega eelmise aasta juunis ning 2006 aasta detsembris võib selgelt märgata läbivat pessimistlike hinnangute kasvu (Joonis 3). Nii eelmise aasta kui 2006. aasta kevadise uuringu raames on selgelt suurimalt oma usaldusvääruse saldos **kaotanud peaminister**. Tänaasel päeval oma teist järjestikust ametiaega valitsev peaminister Andrus Ansip (kes oli peaministriks ka 2006. aasta mais läbi viidud uuringu ajal) on ligi kahe aasta jooksul usaldusvääruse saldos jõudnud tugevalt positiivselt hinnangult (saldo 51p) napilt negatiivse hinnanguni, kus mitteusaldajate osakaal (49%) ületab ühe punkti võrra usaldajate osakaalu (48%).

Eelmise aasta juunis oli Peaministri usaldusvääruse saldo 27 punkti plusspoolel. 2007 aasta uuringule eelnesid vahetult Riigikogu valimised (Ansipi tagasivalimine peaministriks) ja nn Pronksiöö sündmused.

Joonis 3 Võrdlus varasemate aastatega, saldo %

Suurimate kukkujate seas on Valitsus, Erakonnad ning Riigikogu, kelle usaldusvääruse saldo on võrreldes aasta tagase ajaga kukkunud vastaval 28, 17 ning 11 punkti võrra.

Tulemused viitavad selgelt rahulolematuse kasvu poliitikutega üldiselt, mille taga võib näha jahtuvat majanduskeskkonda, valitsuse eksimisi 2008. aasta majandusprognoside tegemisel ning eelnevast johtuvalt oluliste valimislubaduste külmutamist ning teravat kriitikat 2009. aasta riigieelarve koostamisel.

Päevapoliitikutele lisaks on selgelt langenud ka Kiriku (saldo: -18p vs 2007), Eesti Panga (-13p vs 2007), Õiguskantsleri, Presidendi (-12p), Ametiühingute (-11p), Kaitseväge (-11p), NATO (-11p) ja Euroopa Liidu (-10p) usalduse saldod. Ka viimaste puhul võib osalt võib eeldada teatavat mõju üldisest majanduskeskkonna halvenemisest ning sellest tingitud määramatuse ja võimalike majandusohutude suurenemist. Samas on usutavasti suureks mõjuriks olnud ka vahetult küsitlusperioodi eel lahvatanud Venemaa-Georgia vaheline sõjaline konflikt, mille kaasmõjuna kerkisid Eestis päevakorra le julgeolekupoliitilised paralleelid Eesti ning Georgia vahel ning laiem diskussioon Eesti kaitsevõimest.

Venemaa-Georgia sündmuste mõju riigikaitsega seotud institutsioonidele vaatleme detailsemalt allpool.

Elanike usaldusväärsus on tõusnud rahvusringhäälingu vastu¹, mille saldo on aastaga kasvanud 20 punkti võrra. Samuti on tõusnud era-meedia kanalite usaldusväärsus (+8p vs 2007).

Võrreldes aasta taguse ajaga on kasvanud ka Politsei usaldusväärsus (+16p). Siin tuleb aga kindlasti märkida, et 2007. aasta juunis peale Pronksiöö rahutusi läbi viidud uuring tähistas Politsei usaldusväärse üht madalpunkti. Käesoleva aasta algul läbi viidud uuringus oli Politsei usaldusväärsus oma madalpunkti juba oluliselt taastunud² ning võrreldes aasta alguse seisuga on tänaseks ka Politsei usaldusväärse saldo pisut kukkunud.

Esinevused rahvusgruppides

Elanike poolne hinnangud riigiinstitutsioonide usaldusväärsesse erinevad märkimisväärselt sõltuvalt vastaja rahvusest. Enamike institutsioonide usaldusväärse hindamisel **on jätkuvalt mitte-eestlased märksa pessimistlikumad kui eestlased.**

Joonisel joonisel 4 oleme eraldi toonud välja tulemused selle kohta, kui palju erineb mitte-eestlaste puhul igat institutsiooni täielikult või pigem usaldavate elanike osakaal vastavast usaldusväärsest eestlaste seas. Ajalise perspektiivi hindamiseks on tulemused esitatud kõrvuti kahe viimase uuringu tulemustega.

Samuti selgub, et kõige enam erineb mitte-eestlaste hinnang eestlaste omast Presidendi puhul – eestlaste usaldushinnangu saldo on siin mitte-eestlaste omast 53 punkti võrra kõrgem. Samuti on vahe endiselt äärmiselt suur riigikaitsega seotud institutsioonide Kaitsealiidu (Eestlaste saldo 43p kõrgem), Kaitseväge (40p) ning NATO (-36p) puhul.

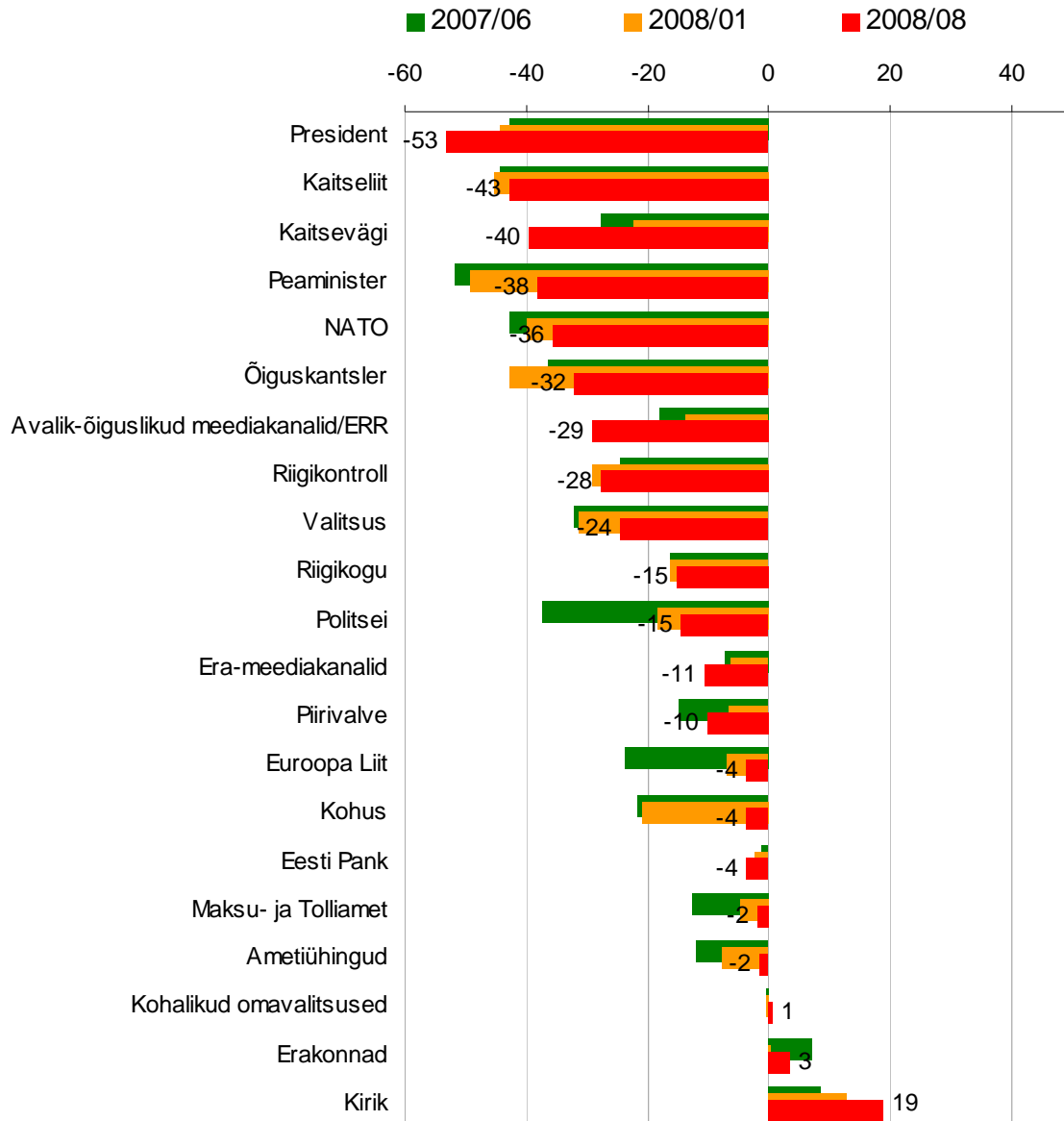
Paljude institutsioonide puhul on võrreldes eelmiste uuringute taguse ajaga (sarnaselt eelnevalt käsitletud Politsei usaldusele) toimunud märkimisväärsed muutused. Kui ajalisi võnkeid 2007 juuni ning 2008 jaanuari vahelisel ajal iseloomustab üldiselt taastumine pronksiöö mõjudest (nt Politsei, Euroopa Liit), siis muutusi käesoleva uuringu ning aasta alguses mõõdetu vahel on tõenäoliselt enim mõjutanud Venemaa-Georgia konflikti lahvatamine. Nii on kõige suurem muutus tulnud Kaitseväge osas, kus Eestlaste ja Mitte-eestlaste hinnangute kaugus on suurenenud aasta algusega võrreldes 18 punkti võrra (22 -> 40). Samasuunaline liikumine on toimunud ka presidendi ning Avalik õiguslike meediakanalite osas.

¹ Võrreldes eelmiste uuringutega asendati seekord esimese ankeedis seinine „Avalik õiguslikud meediakanalid“ terminiga „Rahvusringhääling“

² Vt täpsemalt 2008 aasta jaanuari uuringu aruannet „Avalik arvamus ja Riigikaitse Jaanuar 2008“

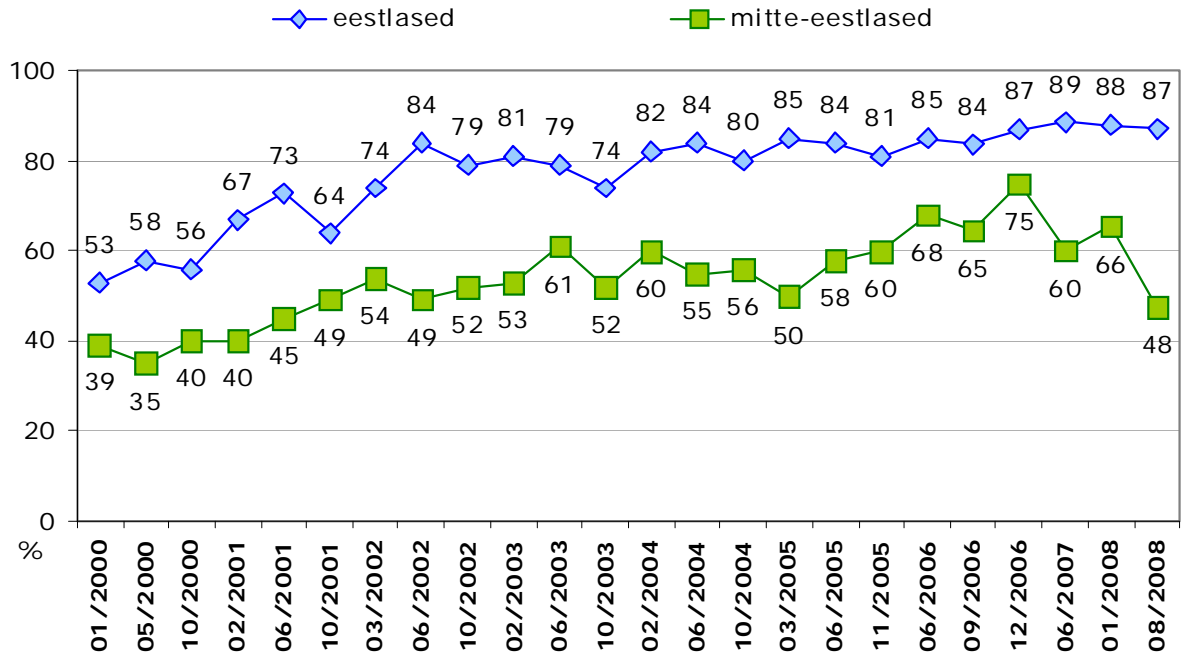
Päevapoliitika, eelarveküsimuste mõjul on mõnevõrra ühtlustunud rahvusgruppide hinnangud Peaministrile (Eestlaste suhtumine on muutunud enam negatiivseks ning seega lähenenud mitte-eestlaste hoiakutele).

Joonis 4 Mitte-eestlaste usaldushinnangute erinevus Eestlaste hinnangutest, %
(mitte-eestlaste usalduse saldo on lahutatud eestlaste saldo)

Kaitsestruktuurid

Kogu 15-74 aastases elanikkonnast usaldas augustis kaitsevägesid kindlasti või pigem 76%, mis on viie peotsendipundi võrra madalam tulemus võrreldes aasta alguses mõõdetuga. Jätkuvalt on mitte-eestlaste seas kaitsevägede usaldus selgelt madalam. Samuti on ka üldise usalduse languse taga olulisem kaal mitte-eestlaste hoiakute muutusel (Joonis 5). Kui eelmises uuringus, oli mitte-eestlaste usaldus Kaitsevägede vastu eestlastest 12 protsendipunkti võrra madalam, siis käesolevas uuringus on vahe suurenenud 21 punktini. Üldise 5 protsendipunktilise usalduse languse taustal on eestlaste seas usaldus võrreldes aasta algusega langenud ühe punkti võrra, mitte-eestlaste seas aga selgelt enam – 12 punkti võrra. Mitte-eestlaste usaldus kaitsevägede vastu oli alla 50% viimati 2002. aasta suvel.

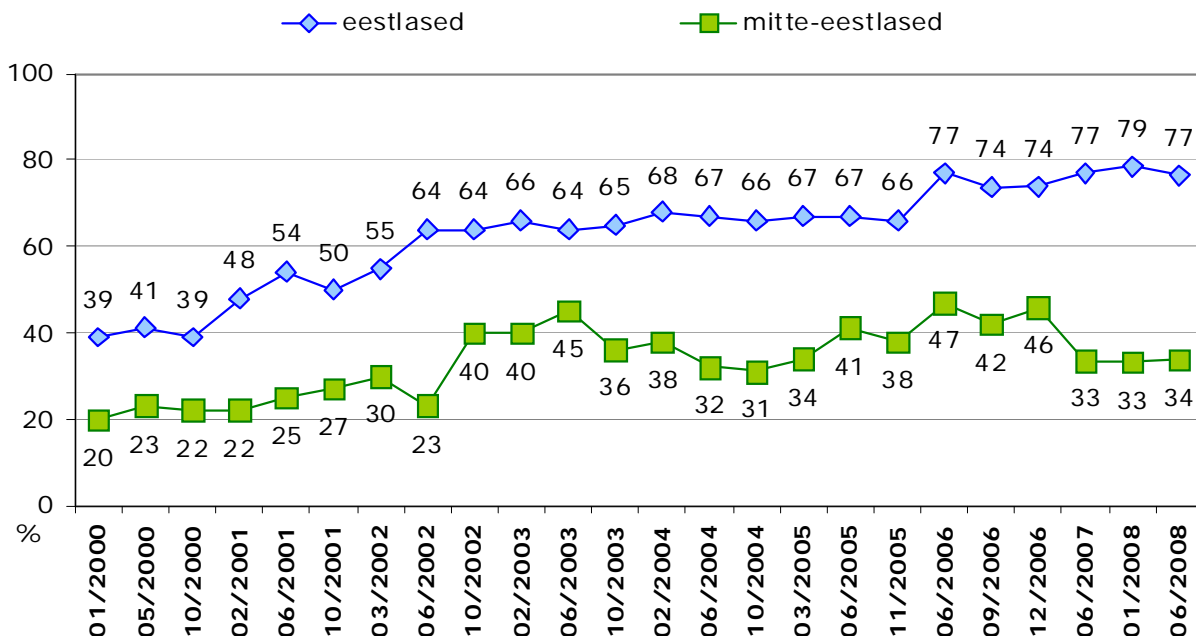
Joonis 5 Kaitseväge usaldusväärsus 2000-2008, % täiesti ja pigem usaldajad

Võrreldes teiste institutsioonidega on kaitsevägi endiselt elanike silmis keskmisest kõrgemalt usaldatud institutsioon. Sarnaselt aasta algusega on käesolevas uuringus on kaitsevägi järjestuses kuues enam usaldatud institutsioon mõõdetud kahekümne kolmest.

Kui kaitseväge usaldusväärsus on ülejäänud institutsioonidega võrreldes traditsiooniliselt keskmisest kõrgem, siis kaitseväe usaldusväärsus on viimase aasta jooksul jäänud sarnaseks institutsioonide keskmise usaldusprotsendiga. Seega on kaitseväe usaldusväärsus jäänud läbivalt selgelt alla kaitseväge usaldusväärsele. Kaitseväe usaldas täielikult või pigem kokku 64% vastanutest. Sarnaselt kaitsevägele, on ka kaitseväe usaldusväärsus mitte-eestlaste seas selgelt madalam ([Joonis 6](#)). Võrreldes eestlastega on mitte-eestlaste seas kaitseväe usaldanud inimeste hulk 43% võrra väiksem.

Kui kaitseväge puhul näeme Venemaa Georgia sündmuste taustal usaldusprotsendi langust ning seda eriti mitte-eestlaste osas, siis kaitseväe usaldusväärsus on võrreldes viimase uuringuga praktiliselt muutumatu. Kõigi vastanute hinnangutes on usaldusprotsent langenud ühe punkti võrra, seejuures mitte-eestlaste seas on viimase aasta jooksul püsinud samuti muutumatuna.

Joonis 6 Kaitsetiidu usaldusväärsus 2000-2008, % täiesti ja pigem usaldajad

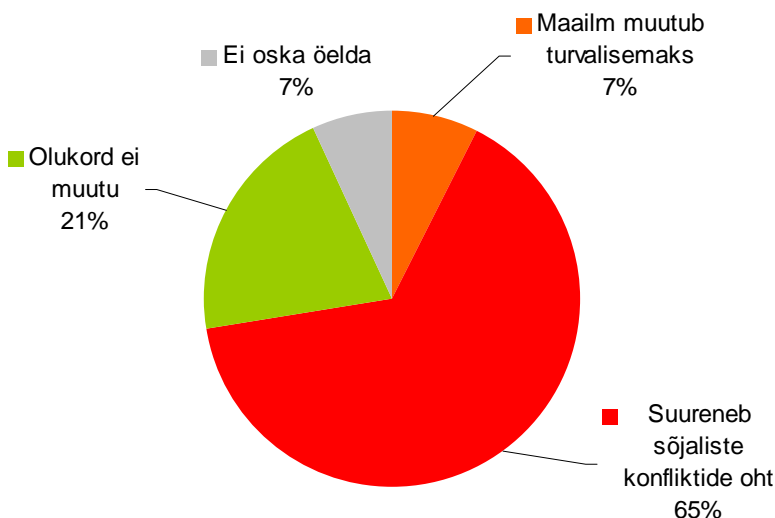

4.2 Julgeolek ning ohud

4.2.1 Julgeolek maailmas

Eesti elanikud näevad maailma julgeolekut järgmise aastakümne perspektiivis valdavalt negatiivsetes värvides (Joonis 7) ning äsjase Venemaa-Georgia konfliktiga taustal on toimunud tugev hüpe ohutunde tajumises (Joonis 8).

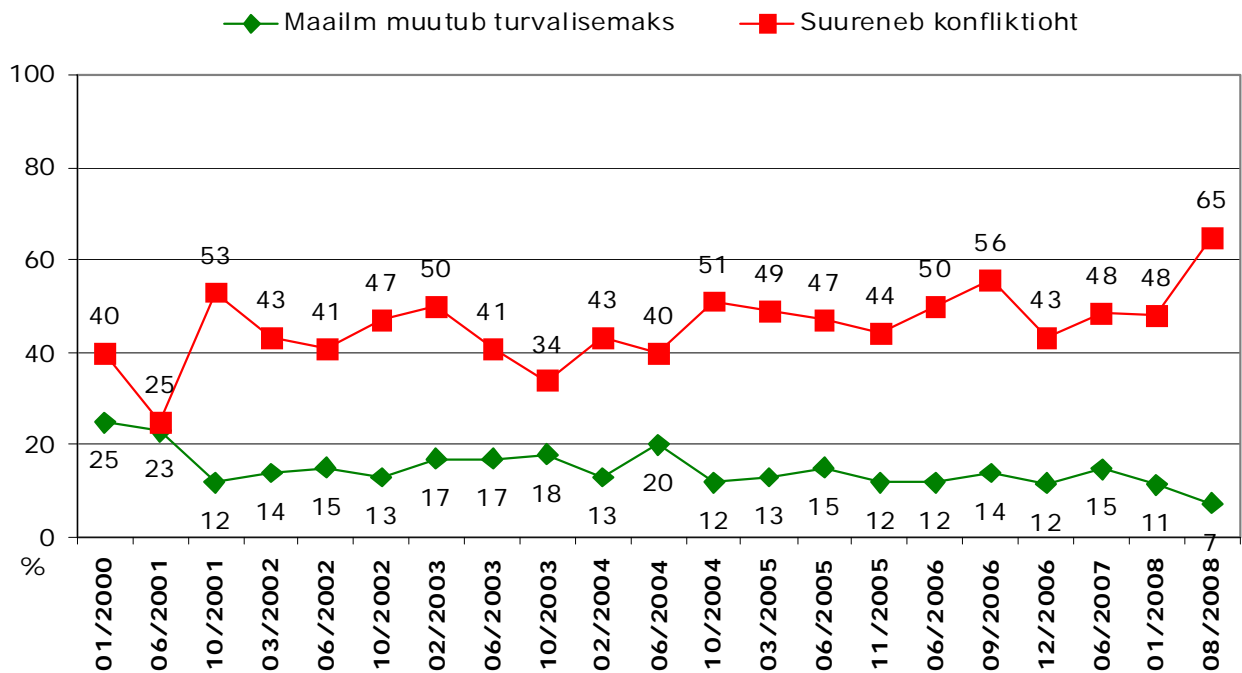
Joonis 7 Julgeolek maailmas, % n=995

Alates 2001. aasta sügisel toimunud terrorirünnakust New Yorgi kaksiktornidele on ligikaudu pooled Eesti elanikest arvanud, et järgmisel aastakümnel sõjaliste konfliktide oht maailmas suureneb samas,

kui maailma turvalisemaks muutumist on ennustanud maksimaalselt viiendik elanikest. Käesoleva uuringu andmed näitavad **hüppelist ohutunde kasvu** Eesti elanike seas. Kui aasta alguses uskus konfliktiohu suurenemist lähiaastatel 48%, siis seekordses uuringus on selliseid vastajaid 17 protsendipunkti võrra enam – 65%. Tegemist on suurima elanike hinnangute muutumisega alates 2001 aasta sügisest, mil elanike hinnanguid raputas terrorirünnak New Yorgis. Selliste vastajate osakaal, kes usuvad olukorra muutumist turvalisemaks, on kahanenud 7%-ni mis on madalaim mõõdetud tase.

Joonis 8 Julgeolek maailmas – muutus 2000-2008, %

Mitte-eestlased hindavad endiselt võimalikku konfliktiohtu eestlastest selgelt madalamalt. Kui eestlaste seas ennustab sõjalise ohu suurenemist 71%, siis muulaste seas on selliseid vaid 49% ehk 22% võrra vähem. Ohutunde kasv võrreldes aasta algusega on siin toimunud tugevalt nii eestlaste (+18p vs 2008 jaanuar) kui mitte-eestlaste seas (+11p).

4.2.2 Ohud Eestile

Kõige tõenäolisemateks ohtudeks, mis Eestit lähemate aastate jooksul võivad ähvardada, peetakse **nn. küberrünnakuid ning ulatuslikke merereostusi** (Joonis 9).

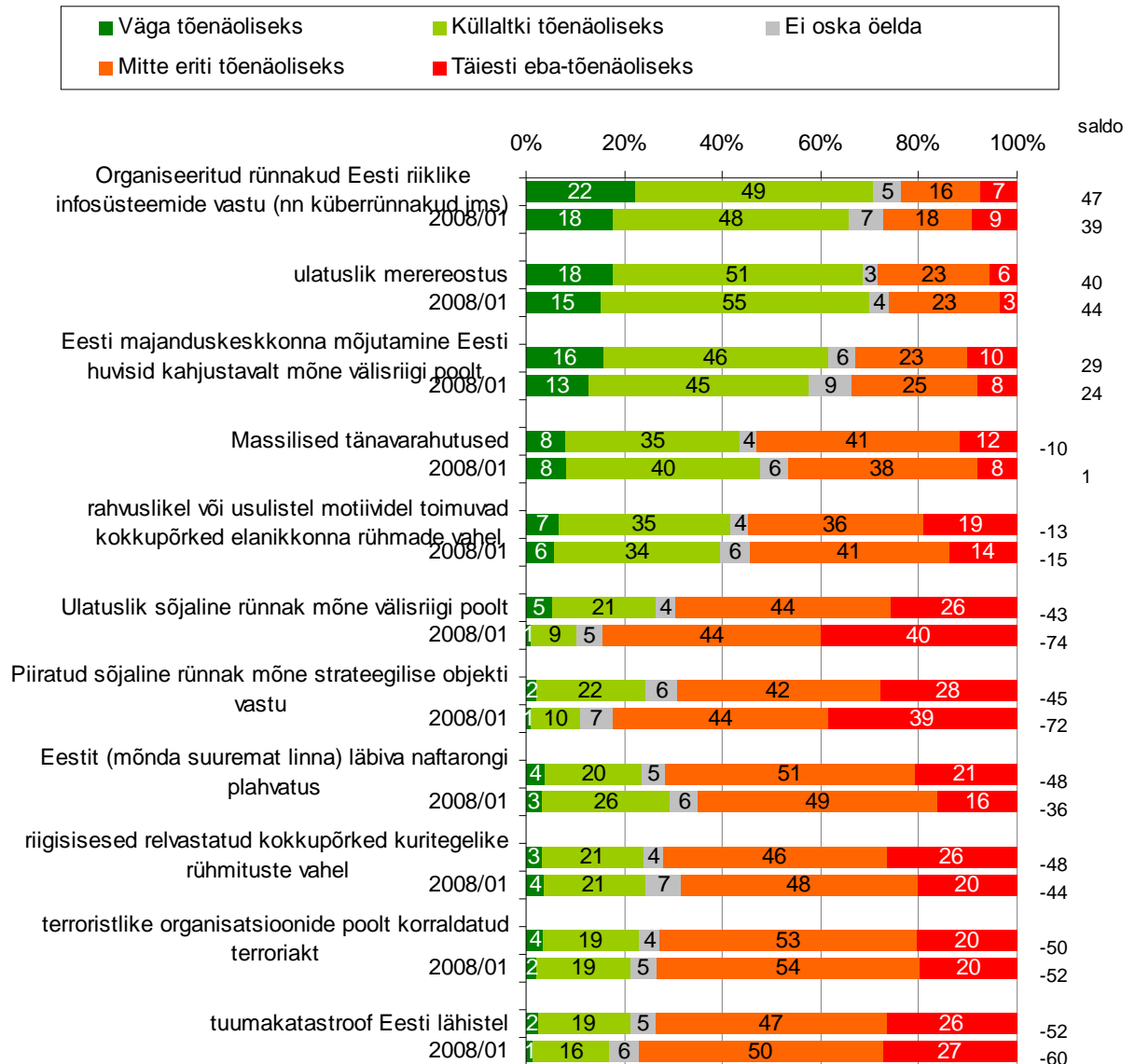
Lisaks peetakse tõenäoliseks ka Eesti majanduskeskkonna mõjutamist Eesti huvisid. Nimetatud kolm ohtu on mõõdetud variantidest ainsad, mille puhul on ülekaalus selliste vastajate osa, kes peavad ohte tõenäoliseks. Teiste mõõdetud ohtude puhul oli enam vastajaid, kes pidasid ohte pigem ebatõenäoliseks.

Veel aasta alguses tehtud uuringus olid ka võimalike massiliste tänavarahutuste puhul ohtu tõenäoliseks pidavate vastajate osakaal napilt ülekaalus.

Muutuste osas on kõige suuremad muutused võrreldes eelmise uuringuga toimunud seoses võimalike sõjaliste rünnakutega. Kui veel jaanuaris pidas võimalikku sõjalist rünnakut mõne välisriigi poolt tõenäoliseks 10% elanikest ning piiratud sõjalist rünnakut mõne strateegilise objekti vastu 11%, siis tänaseks on selliste elanike osakaal tõusnud vastavalt 26 (+16p) ning 24 (+13p) protsendini. Ka siin võib hinnangute muutuste taga näha selget Venemaa-Georgia konflikti mõju.

Joonis 9 Erinevate ohtude tõenäosus Eestile lähemate aastate jooksul n=995, %

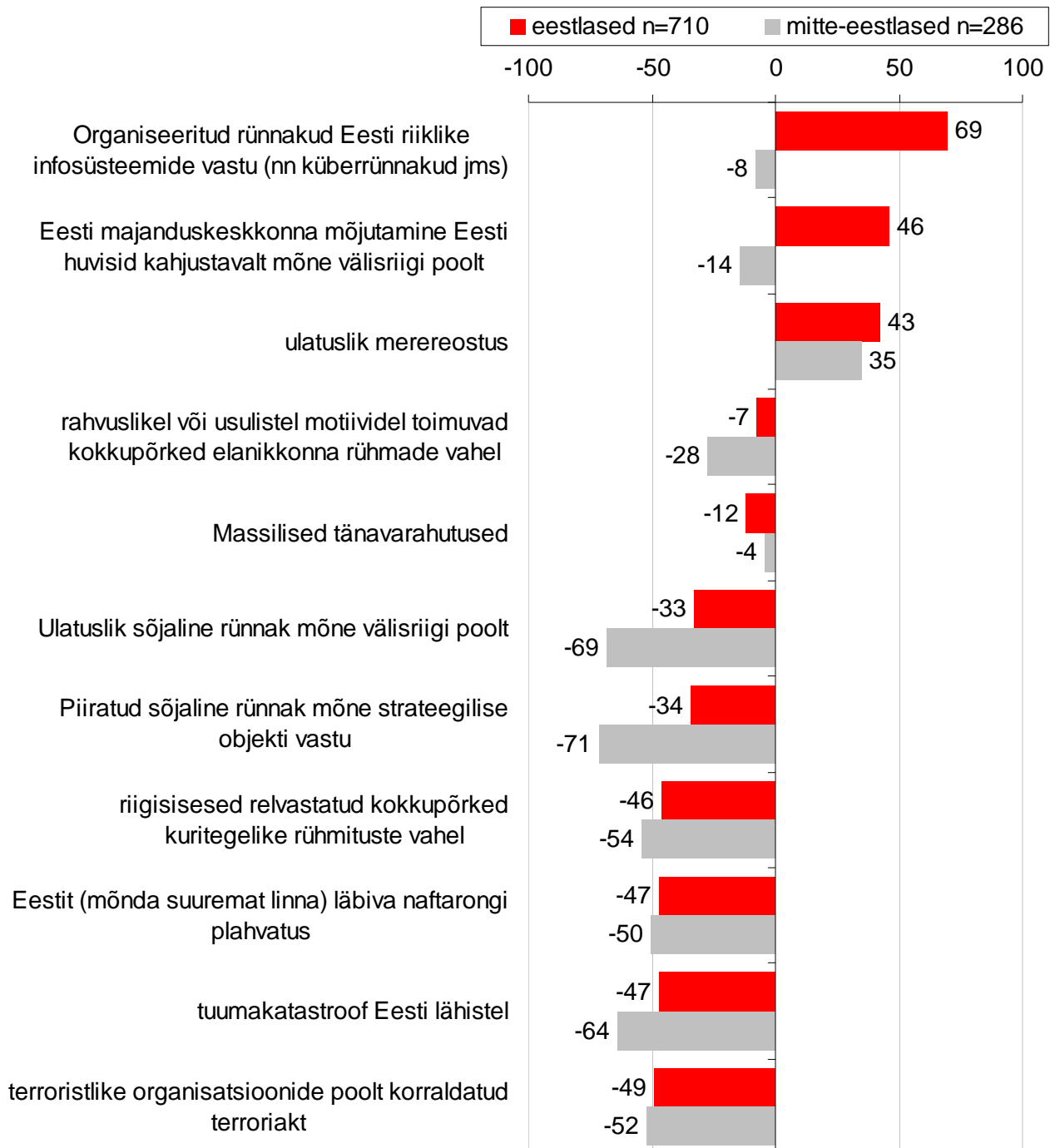
Kõige vähemtõenäoliseks peetakse võimalikku tuumakatastroofi Eesti lähistel, võimalikke terroriakte, riigisisesid relvastatud kokkupõrkeid kuritegelike rühmituste vahel ning mõne naftarongi plahvatust.

Mõnevõrra erinevad siin taas eestlaste ning mitte-eestlaste hinnangud. Oleme [Joonisel 11](#) toonud võrdlevalt eestlaste ning mitte-eestlaste hinnangud saldona (lahutasime ohtu tõenäosuseks pidavate vastajate osakaalust mitte-tõenäosuseks pidajate osa).

Nagu selgub, peavad mitte-eestlased uuringus nimetatud võimalikest ohtudest tõenäoliseks üksnes ulatuslikku merereostust (ainus oht, mille puhul saldo on positiivse märgiga). Ka selle puhul on ohutunne oluliselt madalam eestlastest.

Eestlased peavad lisaks merereostusele tõenäoliseks ka küberrünnakuid ning rünnakuid majanduskeskkonna vastu. Need on ka kaks võimalikku ohtu, mille puhul Eestlaste ja mitte-eestlaste hinnangud kõige enam lahknevad. Üldiselt võib mitte-eestlasi pidada nimetatud ohtude suhtes vähem kartlikeks.

Joonis 10 Erinevate ohtude tõenäosus Eestile lähemate aastate jooksul, Saldo n=995, %

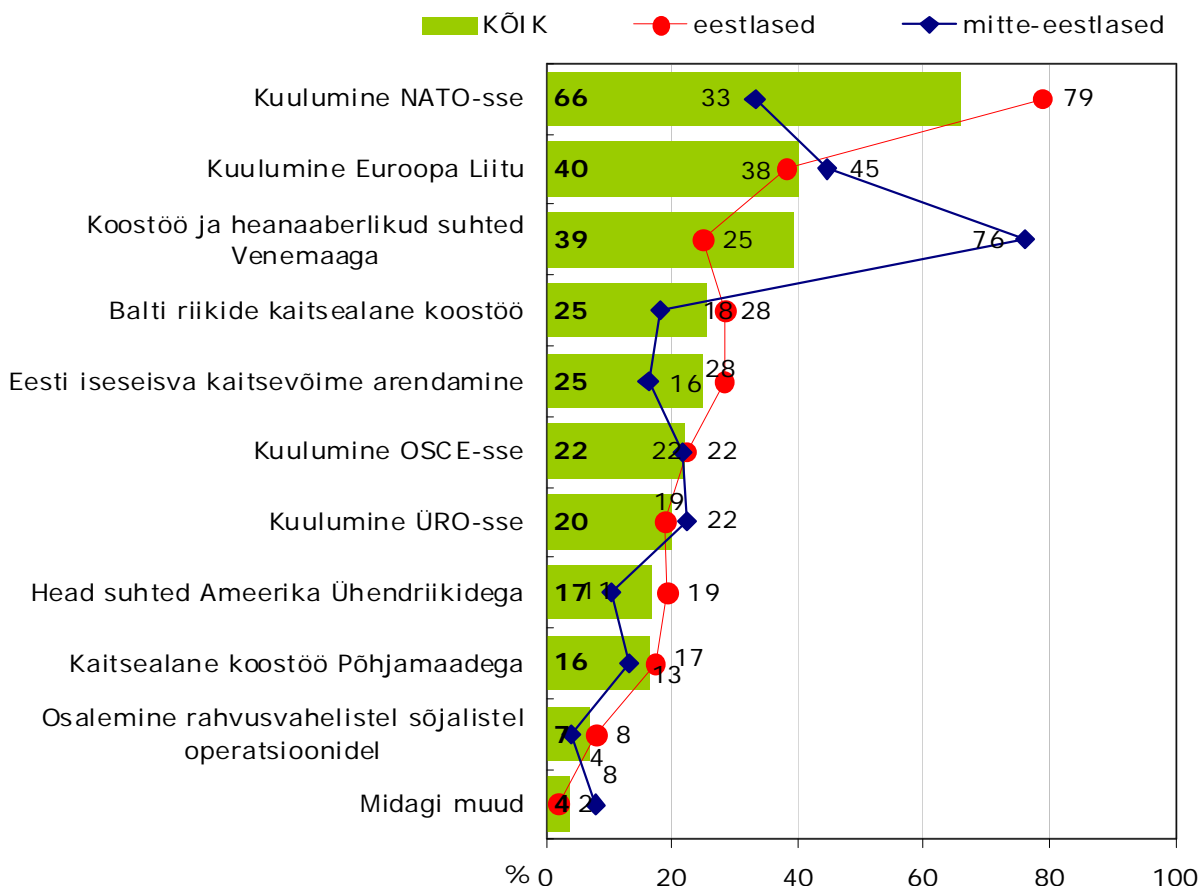

4.2.3 Julgeoleku tagatised

Eesti julgeoleku kõige suurema tagatisena nähakse selgelt kuulumist NATO-sse (Joonis 11), mida on kolme tähtsama julgeolekugarantii seas nimetanud 2/3 vastajatest. NATOst jäävad siin garantiina selgelt maha (nimetas alla poole vastajatest) kuulumine Euroopa Liitu ning koostöö ja heanaaberlikud suhted Venemaaga, Balti riikide kaitsekoostöö.

Väga selge lõhe on siin endiselt eestlaste ning mitte-eestlaste arvamuse vahel NATO-Venemaa teljel. Eestlased näevad võrreldes mitte-eestlastega julgeolekugarantiina oluliselt sagedamini kuulumist NATO-sse (46% võrra enam kui mitte-eestlased). Mitte-eestlased seevastu nimetavad palju sagedamini koostööd ja heanaaberlikke suhteid Venemaaga (51% võrra eestlastest enam). Lisaks väärtustavad eestlased siin enam suhteid Ameerika Ühendriikidega, mitte-eestlased aga kuulumist OSCE-sse.

Joonis 11 Eesti julgeoleku garantiid, % (iga vastaja võis märkida kuni kolm vastust)

Võrreldes jaanuaris läbi viidud uuringuga on viie protsendipunti võrra vähem nimetatud kuulumist OSCE-sse (seda eelkõige eestlaste seas 36% -> 22%). Mitte-eestlaste seas on jaanuariga võrreldes enam nimetatud heanaaberlikke suhteid Venemaaga (68% -> 76%), kahanenud aga Eesti iseseisva kaitsevõime arendamise märkimine (25% -> 16%).

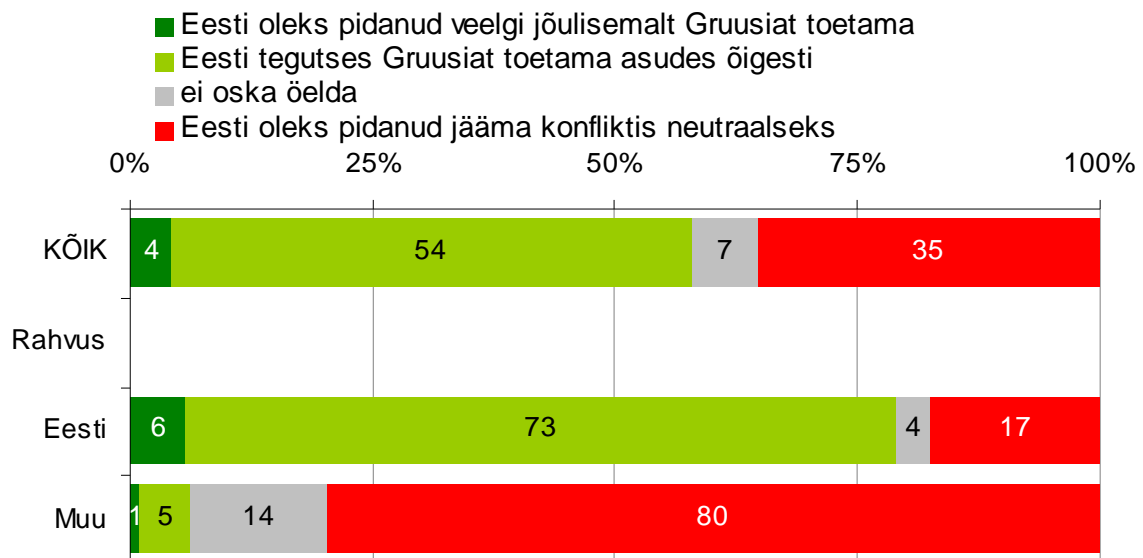
4.2.4 Venemaa-Georgia konflikt

Uurisime seekordses küsitluses ka elanike hinnanguid seoses Venemaa-Gruusia sõjalise konfliktiga. Sõjaline konflikt algas augusti alguses ning küsitluse läbiviimise aeg jäi vahemikku 19. august – 7. september. Seega on vastajate hinnangud antud üsna vahetult konflikti kõige kuumemate sündmuste järel.

Tulemustest selgub, et enam kui pooled (**54%**) Eesti elanikest kiidavad heaks Eesti riigi otsuse asuda konfliktis Gruusiat poliitiliselt ning diplomaatiliselt toetama. Lisaks leidis 4% vastajatest, et Eesti toetus Gruusiale oleks pidanud olema veelgi jõulisem. Seega andis kokku 58% vastajatest Eesti Gruusiasuunalisele toetusele heakskiitva hinnangu. Kolmandik vastajatest (35%) leidis, et Eesti oleks pidanud jääma konflikti osas neutraalsele seisukohale.

Mitte kuigi üllatuslikult on vastajate hinnangud sõltuvalt rahvusest kardinaalselt vastupidised (Joonis 12). Eestlaste seas on Eesti Gruusiat toetava reaktsiooni heaks kiitnud kokku 79% vastajatest. Samal ajal mitte-eestlaste seas leiab 80%, et Eesti oleks pidanud jääma konfliktis neutraalseks. Tulemused väljendavad väga selgelt, et Eesti elanikkonna puhul ei saa rääkida elanikkonna ühtsest hinnangust antud küsimuses.

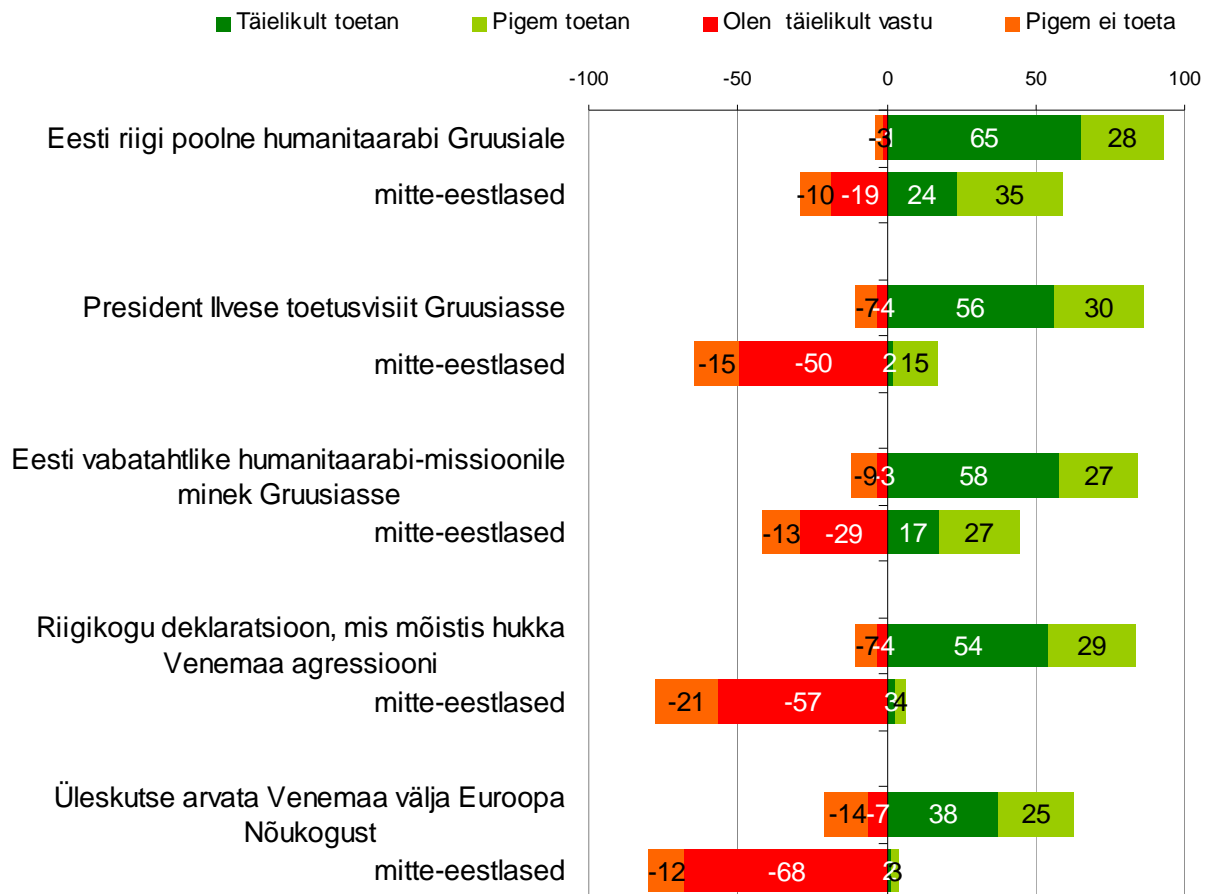
Joonis 12 Eesti riik avaldas Gruusia – Venemaa vahelises konfliktis poliitilist ja diplomaatiliselt toetust Gruusiale. Milline on Teie arvamus? %

Palusime vastajatel anda oma hinnangud ka täpsemalt erinevatele Eesti riigi esindajate toetusaktsioonidele ning ka siin vaatame tulemusi eraldi rahvusgruppide lõikes (Joonis 13). Tulemustest selgub, et Eestlaste seas on ülekaalukas toetus praktiliselt kõigele, mis puudutab Gruusia suunal tehtavaid toetusaktsioone. Ainus reaktsioon, mille puhul, eestlaste toetus jääb alla 80 protsendipunti, on Üleskutse arvata Venemaa välja Euroopa Nõukogust. Ent ka seda toetas siiski peaaegu 2/3 eestlastest.

Mitte-eestlaste hinnangud polaarselt vastassuunalised poliitilistes küsimustes. Üleskutset Venemaa välja heitmiseks Euroopa nõukogust ei toeta 80%, Riigikogu deklaratsioonile on vastu 78%, President Ilvese Gruusiasse tehtud toetusvisiiti ei toeta 65% mitte-eestlastest. Samas ollakse leebema suhtumisega humanitaarsetesse reaktsioonidesse - toetav pool jääb ülekaalu nii riikliku humanitaarabi hindamisel (59% toetas) kui vabatahtlike humanitaarabi missiooni küsimuses (45% - vs 42% vastu).

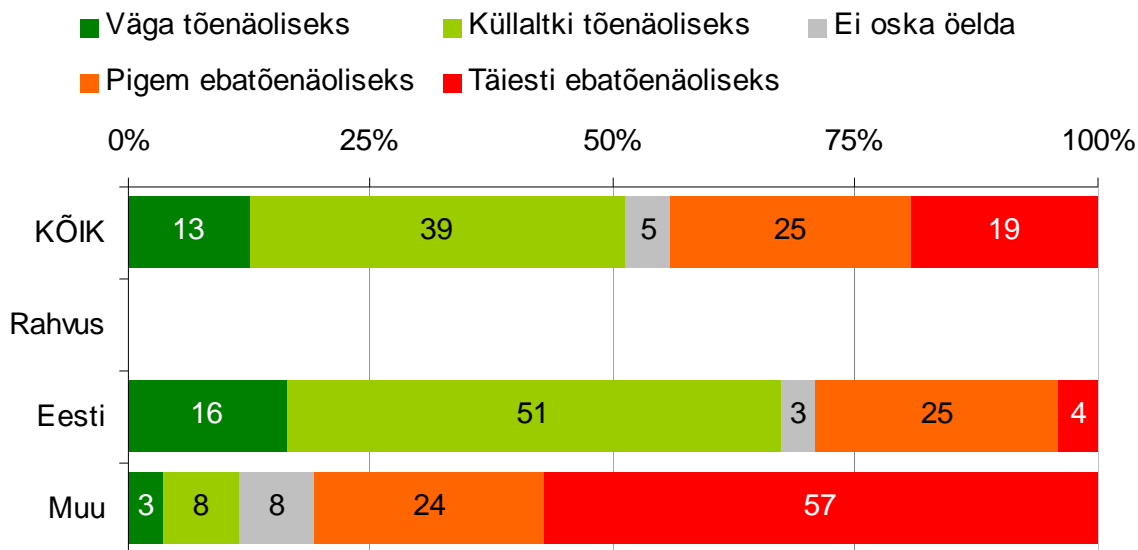
Joonis 13 Eestlaste ja mitte-eestlaste hinnangud Eesti poolt Gruusia toetuseks tehtud aktsioonidele, %

Lisaks palusime kõigil vastajatel hinnata, kui tõenäoliseks peetakse võimalust, et Venemaa võiks sarnaselt Gruusias toimunud stsenaariumile **rünnata Eestit siin elavate Venemaa kodanike kaitsmise sildi all?** Selgub, et 52% vastajatest peab sellist võimalust väga (13%) või pigem (39%) tõenäoliseks.

Ka võimaliku ohu hindamisel on hinnangud kahe rühmavahel kardinaalselt erinevad. Eestlased kalduvad selgelt tunnistama sellist ohtu tõenäoliseks (67%) samas kui mitte-eestlased peavad säärast võimalust ülekaalukalt ebatõenäoliseks (81%). Seejuures on enam kui pooled mitte-eestlased väljendanud oma kindlat seisukohta (57%), eestlastest peab sellist ohtu väga tõenäoliseks vaid 16% (Joonis 14).

Joonis 14 Kui tõenäoliseks Te peate, et Venemaa kodanike kaitsmise sildi all võiks Venemaa rünnata ka Eestit?

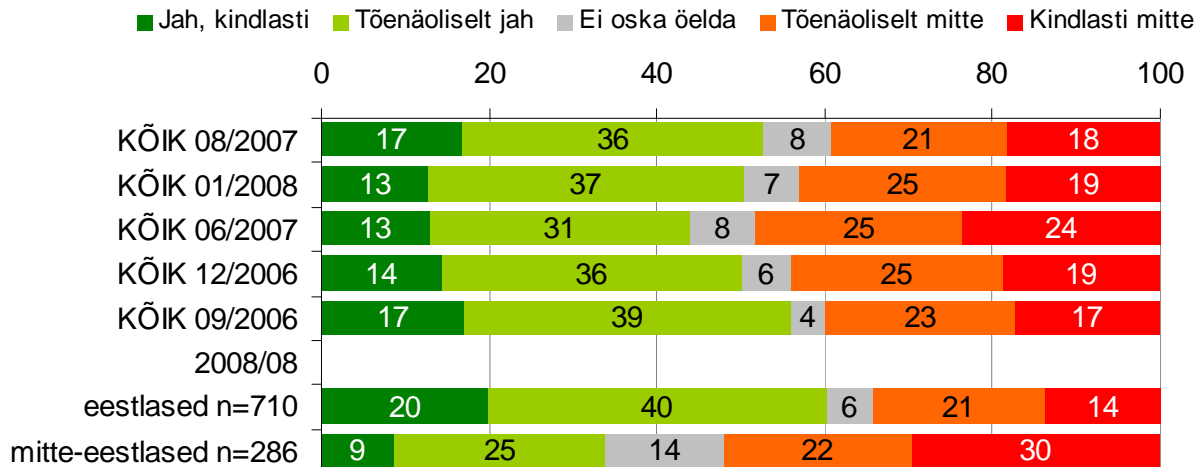
4.2.5 Kaitsevägi ja rahvusvahelised missioonid

4.2.5.1 Suhtumine rahvusvahelistel sõjalistel operatsioonidel osalemisse

Elanike üldine suhtumine rahvusvahelistes sõjalistes operatsioonides osalemisse (vastavalt oma võimalustele) on pigem pooldav (53%) kui negatiivne (39%). Eelmise aasta suvises uuringus oli suhtumine napilt pessimistliku leeri kasuks (Joonis 15).

Eestlaste seas on suhtumine oluliselt positiivsem kui mitte-eestlaste seas. Kui eestlastest on rahvusvahelistes sõjalistes seas on selgelt ülekaalus toetav suhtumine (60%), siis mitte-eestlaste seas on vastupidi valdav pessimistlik hoiak (52% ei toeta).

Joonis 15 Suhtumine Eesti sõjaväelaste osalemisse rahvusvahelistes sõjalistes missioonides, %

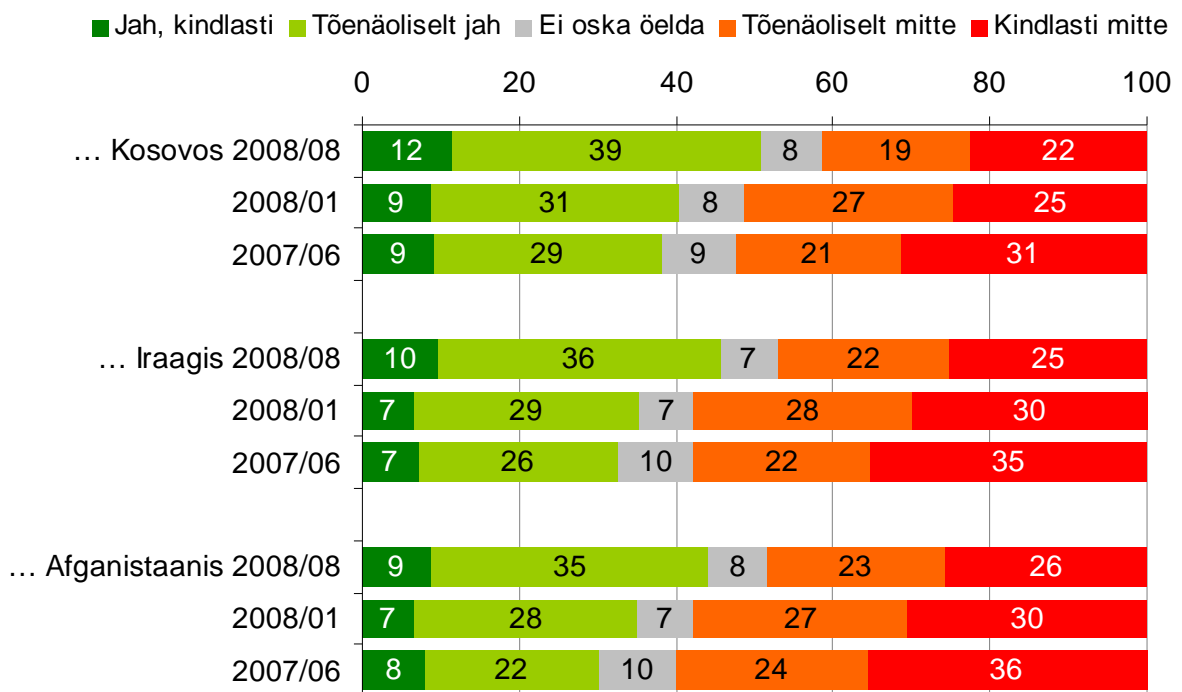

4.2.5.2 Konkreetsete missioonid

Lisaks üldisele hoiakule, palusime hinnata ka Eesti osalemist konkreetsetes hetkel käimas olevatel operatsioonidel. Kui veel jaanuaris läbi viidud uuringus oli elanike suhtumine käimasolevate operatsioonide osas pigem mittetoetav, siis tänaseks on hoiakud muutunud märksa tasavägisemaks (Joonis 16).

Kõigi kolme käigus oleva operatsiooni jätkamise osas on elanike toetushinnangud võrreldes jaanuariga kasvanud ca 10 protsendipunti võrra. Seejuures toetus Kosovo operatsioonil osalemise jätkamiseks (51%) on ületanud vastaste leeri (41%). Iraagi ning Afganistani puhul on operatsioonide vastaste hulk veel napilt ületamas toetajate osa, on vahe muutunud väga väikeseks (vastavalt Iraagi puhul 1 ning Afganistani puhul 4 protsendipunti).

Joonis 16 Suhtumine käimasolevate missioonide jätkemisse 2007 – 2008, % Kõik vastajad

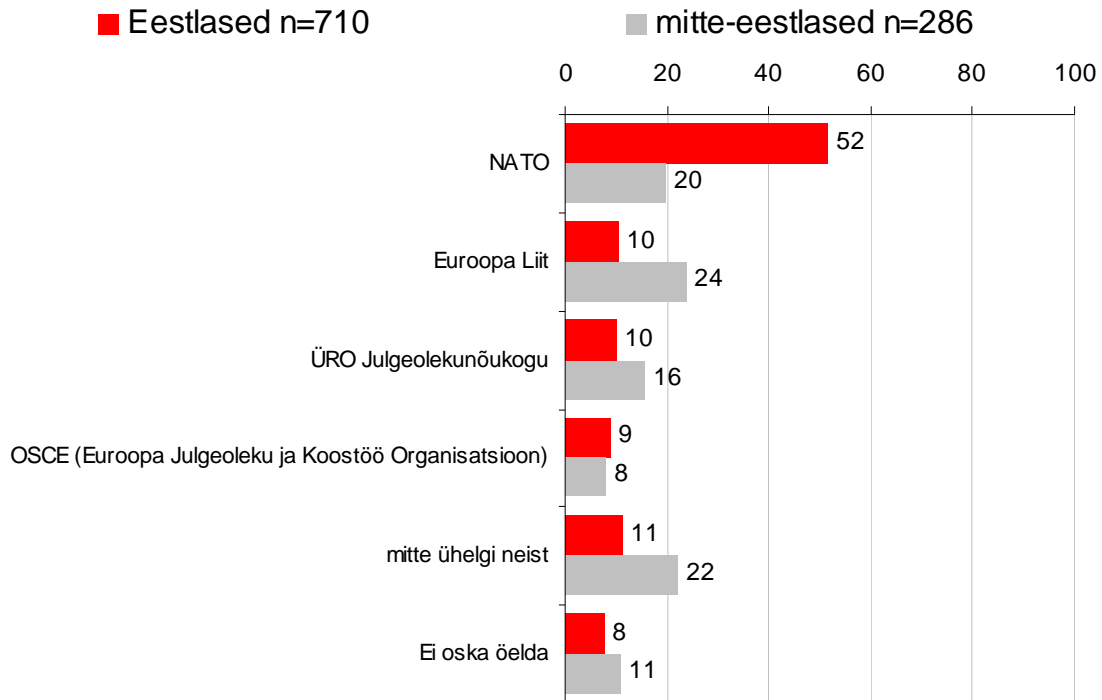
4.2.5.3 Missioonide koordineerimise järgi

Selgelt kõige prioriteetsemaks peetakse Eesti osalemist NATO poolt koordineeritavatel sõjalistel missioonidel osalemist, mida eelistab 43% vastajatest. Nii Euroopa Liidu kui ÜRO julgeolekunõukogu poolt koordineeritavaid missioone peetakse selgelt vähem oluliseks (vastavalt 14% ning 12% vastajate hinnangul prioriteetsed).

Sõltuvalt vastajate rahvusest ilmnevad siingi selged erinevused. Eestlaste seas on hinnangud väga paigas – väga selgelt peetakse esmaseks prioriteediks NATO poolt koordineeritavaid üritusi ning ülejäänud organisatsioonide poolt koordineeritavaid ühemõtteliselt teisejärguliseks (Joonis 17).

Mitte-eestlaste puhul võib tajuda selle küsimuse osas võrreldes eestlastega selge seisukoha puudumist. Vastused jagunevad prioriteetide osas oluliselt ühtlasemalt ning väga selgeid tugevaid eelistusi ei ole välja kujunenud. Siiski on teistest pisut sagedamini nimetatud Euroopa Liidu ning NATO-t.

Joonis 17 Suhtumine missioonides osalemiste prioriteetsus sõltuvalt missiooni koordineerijast, % Eestlastest ja mitte-eestlastest

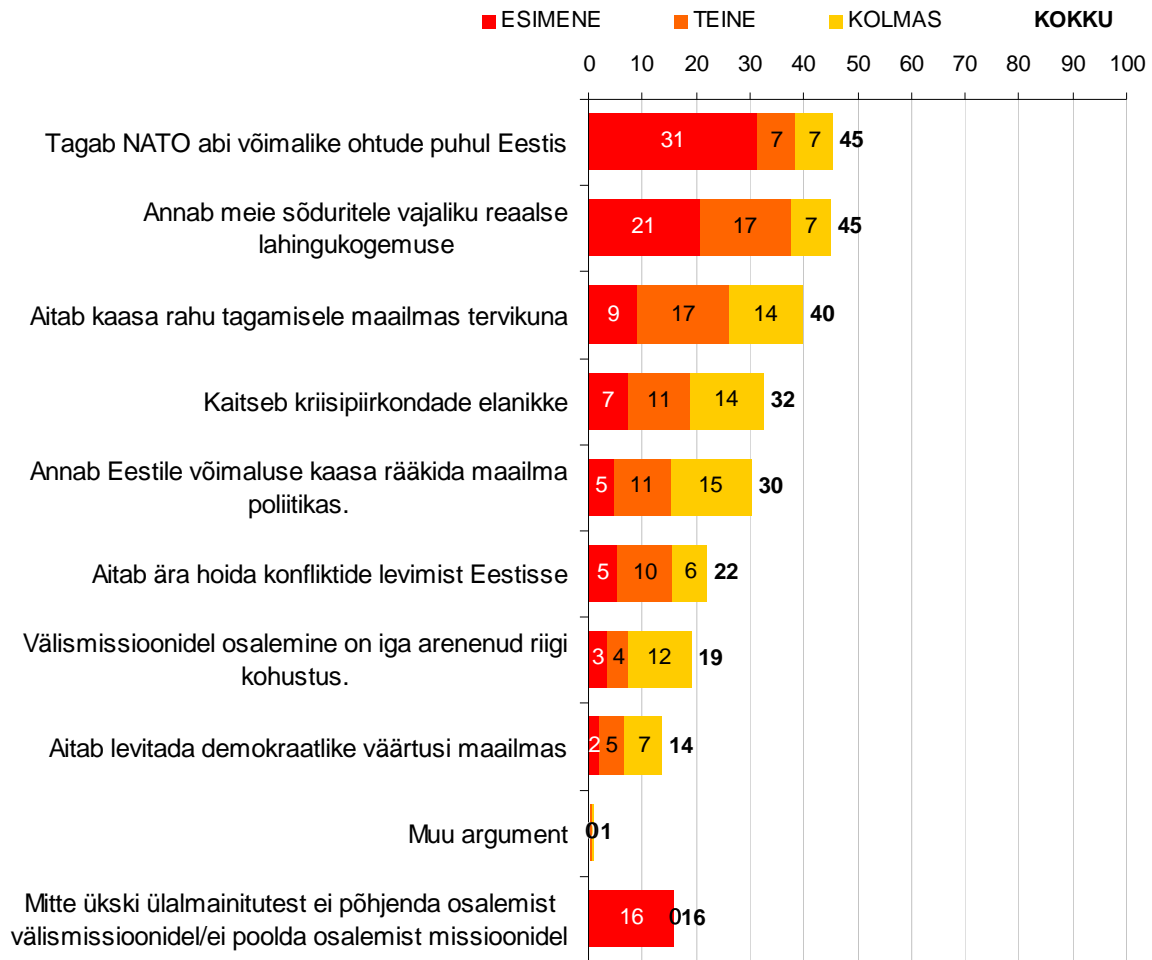
4.2.5.4 Mis kasu saab Eesti missioonidel osalemisest?

Palusime vastajatel avaldada ka oma arvamusi selle kohta, millist kasu nende hinnangul toob endaga kaasa välismissioonidel osalemine. Palusime nimetada ette antud nimekirjast olulisuse järjekorras kolm kõige tähtsamat põhjust, miks Eesti vastaja arvates peaks rahvusvahelistel sõjalistel missioonidel osalema.

Selgub, et välismissioonidel osalemist toetab kõige enam usk NATO abile võimalike ohtude tekkimisel Eestile. NATO võimalikku abi on kõige olulisema põhjendusena nimetanud 31% kõigist vastajatest (Joonis 18). Sellele järgnevalt tõstetakse esile vajaliku reaalse lahingukogemuse saamist (21% peab olulisimaks).

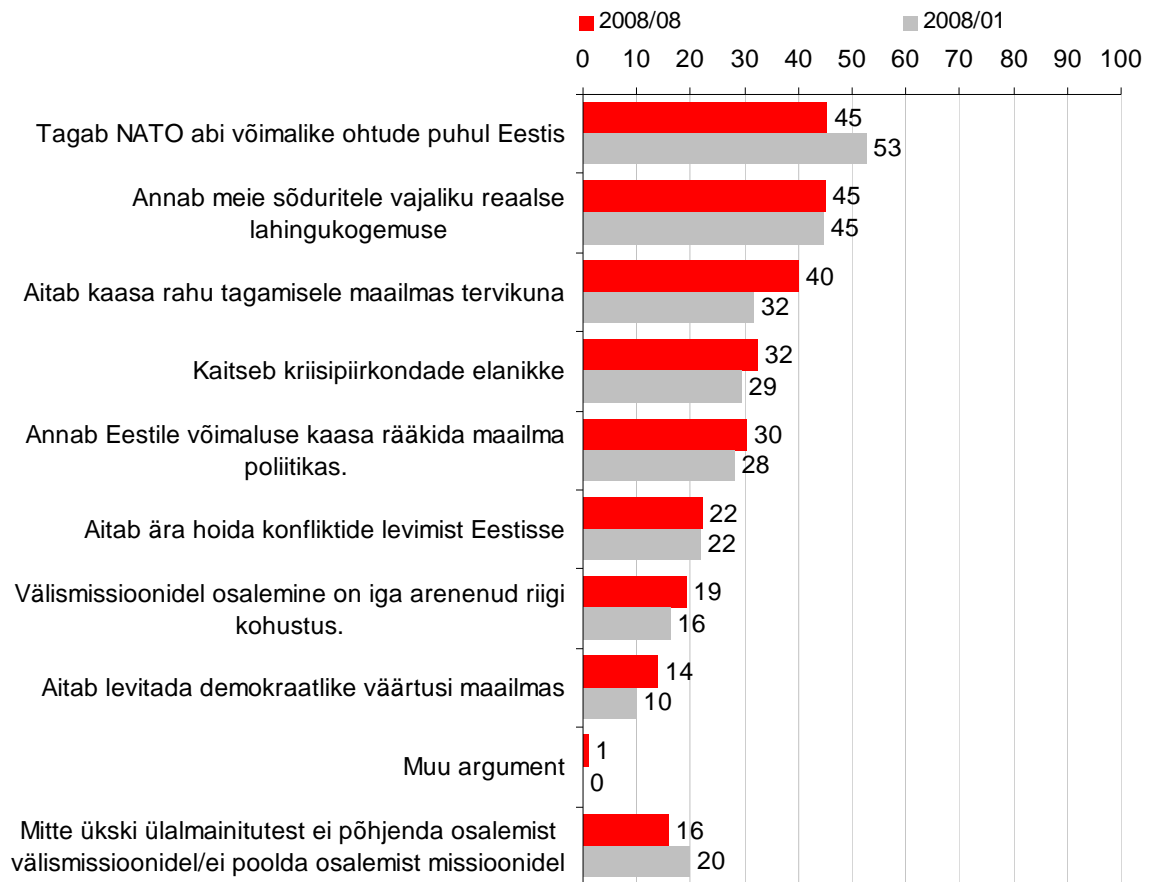

Joonis 18 Olulisemad põhjused, miks Eesti peaks osalema rahvusvahelistes sõjalistes missioonides, % kõik vastajad n=995

Joonisel 19 on toodud tulemuste võrdlus jaanuaris läbi viidud uuringuga. Selgub põhjenduste fookus on pisut liikunud enesekeskest globaalsemaks – vähem on nimetatud NATO võimalikule abile lootmist võimalike Eestit puudutavate ohtude korral ning rohkem toodud välja maailmarahu tagamisele kaasa aitamist.

Joonis 19 Põhjused, miks Eesti peaks osalema rahvusvahelistes sõjalistes missioonides – muutused võrreldes eelmise uuringuga, % kõigist vastajatest

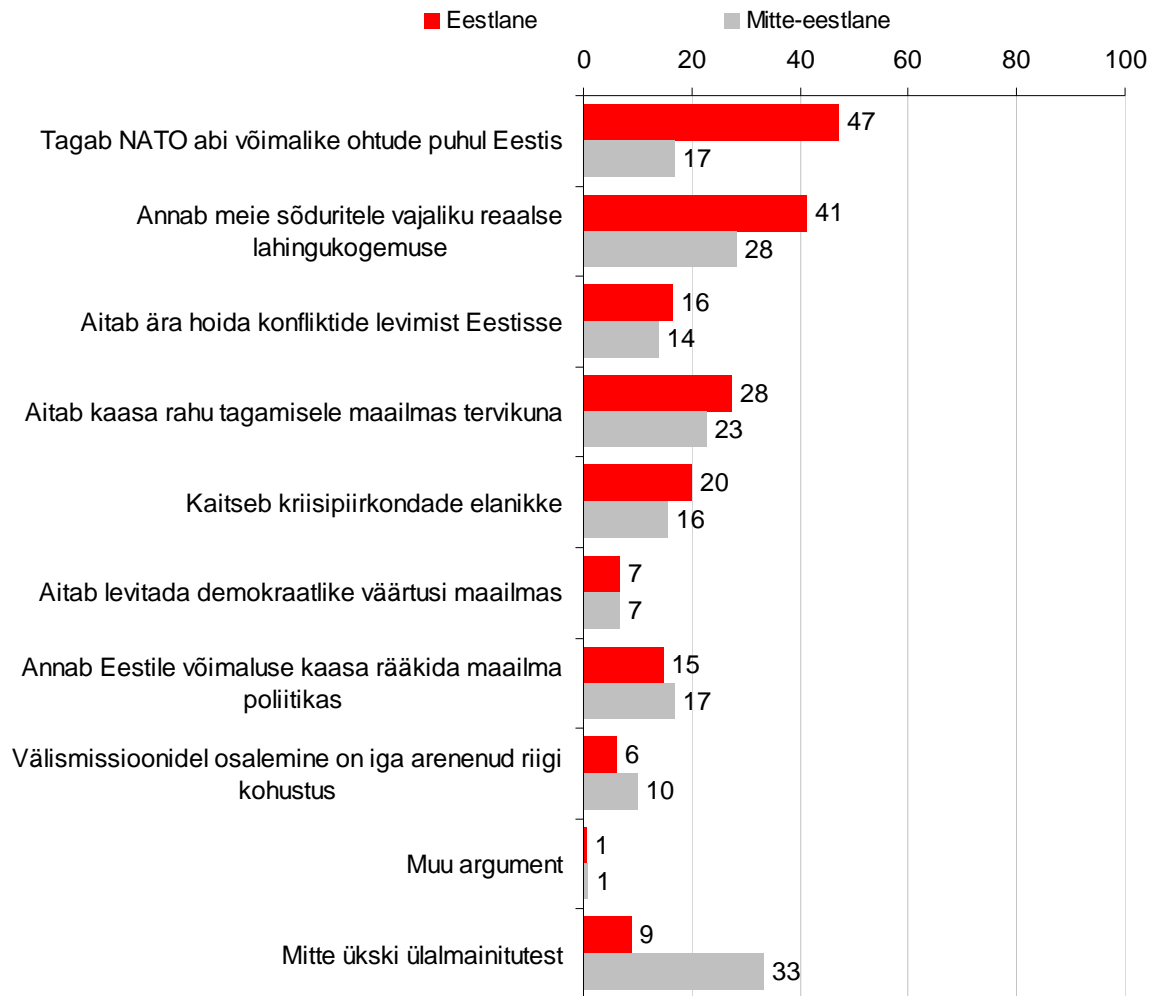

Nagu paljude riigikaitse alaste hoiakute puhul nii ilmnevad ka siin märkimisväärsed erinevused rahvuste tasandil (Joonis 20). Mitte-eestlased on oluliselt sagedamini leidnud, et välismissioonidel osalemine ei ole ankeedis pakutud põhjendustega argumenteeritav (33% vs 9% eestlastest). Nii on läbivalt enamike põhjenduste puhul mitte-eestlaste „hääli“ vähem kui eestlaste seas.

Sisuliste vastuste hulgas on kõige eestlaste ning mitte eestlaste prioriteetidid kõige sarnasemad reaalse lahingukogemuse saamise osas, mida eestlased on pidanud tähtsuselt teiseks ning, mitte-eestlased esimeseks põhjenduseks.

Nii nagu on ilmnenu ka mitme muu küsimuse puhul, näeme ka siin eestlaste ja mitte-eestlaste selgelt erinevaid hinnanguid seoses NATO-ga.

Joonis 20 Olulisemad põhjused, Miks Eesti peaks osalema rahvusvahelistes sõjalistes missioonides – Eestlased vs mitte-eestlased, % Esimne + teine põhjus

4.2.6 Eesti elanikkonna kaitsetahe

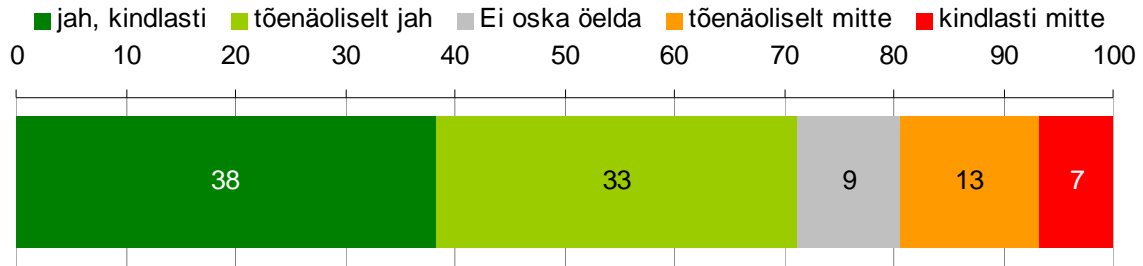
Käesoleva lõigu alla oleme koondanud kolm erinevat teemat. Esmalt Eesti elanikkonna suhtumine aktiivsesse kaitsetegevusse, hinnangud võimalikule käitumisele sõjaolukorra tekkimisel ning elanike suhtumine kaitsekulutustesse.

4.2.6.1 Suhtumine aktiivsesse kaitsetegevusse

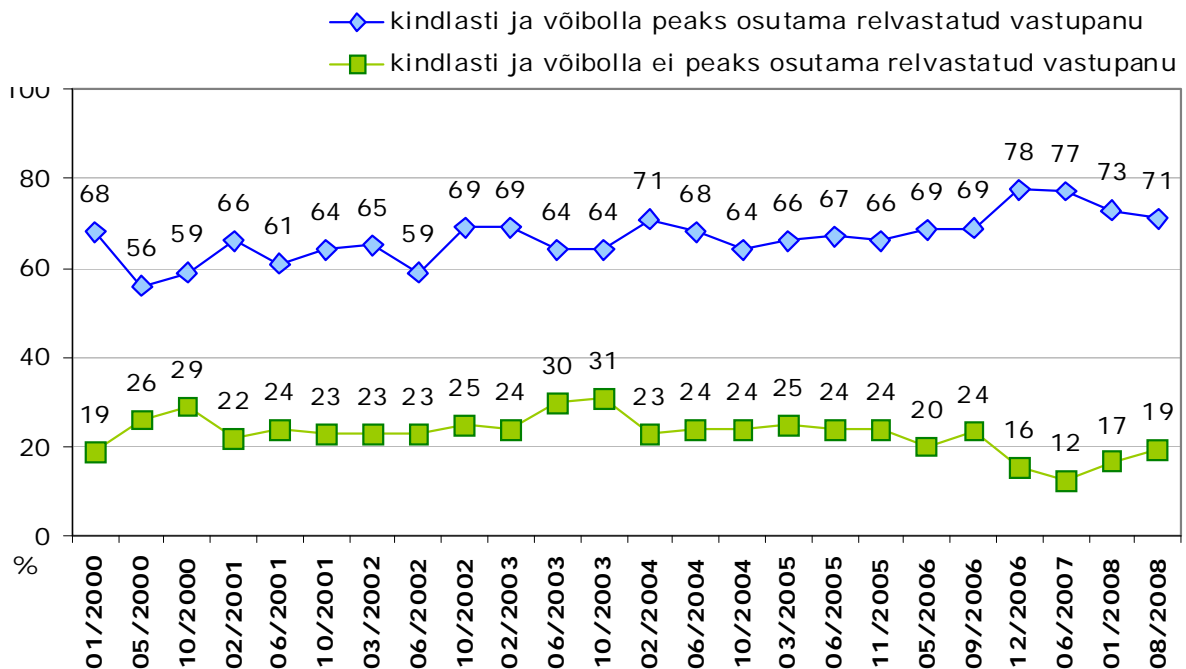
Elanikkonna suhtumist aktiivsesse kaitsetegevusse oleme läbi aja uurinud kahe erineva küsimuse abil. Üks neist mõõdab, mil määral tunnistavad vastajad vajadust Eestit sõjaohu korral kaitsta: *“Kui Eestit peaks ründama mõni teine riik, kas me peaksime igal juhul osutama relvastatud vastupanu – ka siis kui lõpptulemus on ei ole meile selge?”*

Teine küsimus mõõdab vastaja isiklikku valmisolekut kaitsetegevuses kaasa lüüa: *“Kui Eestile tungitaks kallale, kas oleksite valmis oma võimete ja osakuste kohaselt osalema kaitsetegevuses?”*

Sõjalise vastupanu osutamist rünnaku korral pidas 2008. aasta augustis kindlasti vajalikuks 38% ning pigem vajalikuks 33% vastajaist. Kokku pooldab sõjalise vastupanu osutamist 71% vastanutest ([Joonis 21](#)).

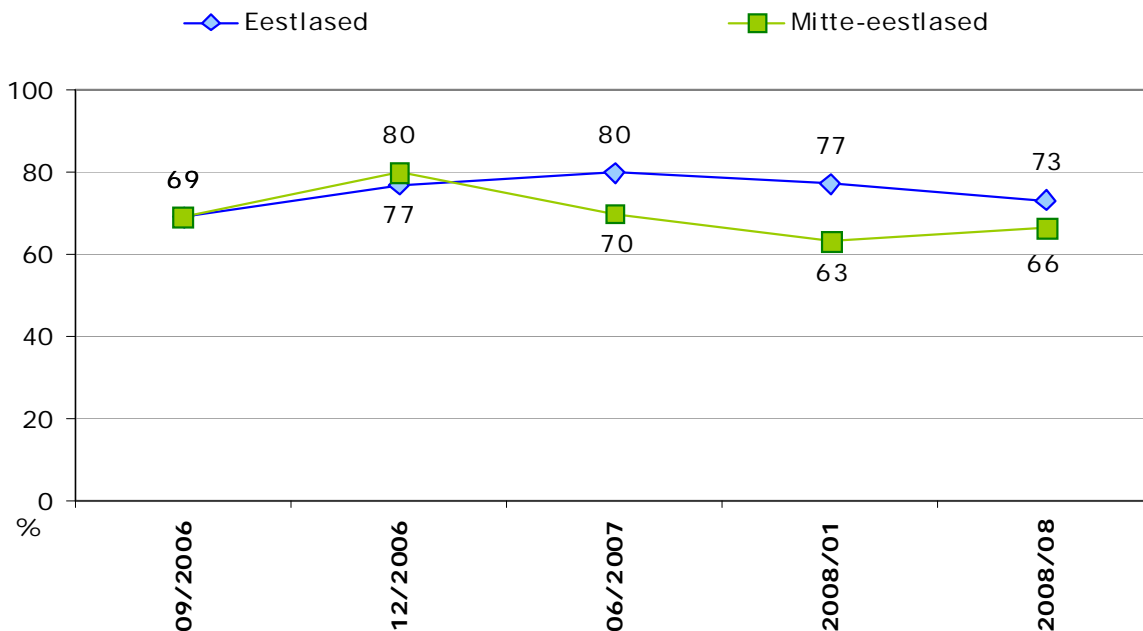
Joonis 21 Relvastatud vastupanu osutamise vajadus rünnaku korral, % n=995

Viimastel aastatel on Eestile kallaletungi korral relvastatud vastupanu vajalikuks pidajate keskmine osakaal püsinud umbes kahe kolmandiku vastajate tasemel (Joonis 22). Viimase aasta jooksul on elanikkonna toetus relvastatud vastupanu osutamisele pisut langenud. 2006 aasta detsembris ning 2007 aasta suvel oli toetus vastupanu osutamisele rekordiliselt kõrged 77-78%. 2008 aasta uuringutes on toetus vastupanu osutamisele küll pisut langenud, ent on sellegipoolest kõrgem võrreldes sellele eelnenud perioodidega.

Joonis 22 Rünnaku korral relvastatud vastupanu osutamise vajadus, pooldajate ja vastaste muutus ajas, %

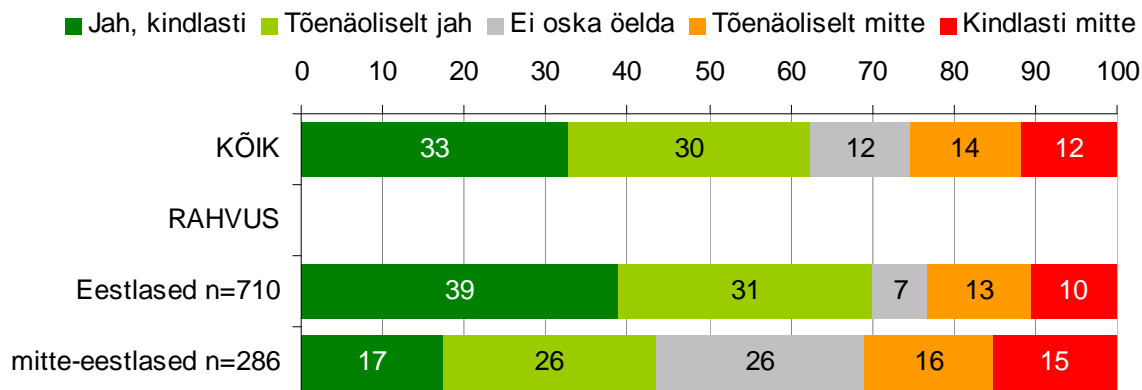
Joonis 23 oleme toonud vastuste jagunemise ning muutuse viimaste uuringute lõikes rahvusgrupiti. Vaadates numbrite taha, näeme vastandsuunalist liikumist rahvuste tasandil enne ning pärast Pronksiöö sündmusi. 2006 aasta detsembris mõõtsime nii eestlaste kui mitte eestlaste seas selgelt kaitsetahte suurenemist. Kahes pronksiööle järgnenud uuringus on näha selgelt mitte-eeslaste hinnangute lahknemist eestlaste omast. Käesoleva uuringu puhul võime aga märgata mõningast arvamuste ühtlustumist rahvusgruppide vahel.

Joonis 23 Rünnaku korral relvastatud vastupanu osutamise pooldajate osakaal rahvuste lõikes, muutus ajas, (% toetab kindlasti või pigem vastupanu osutamist)

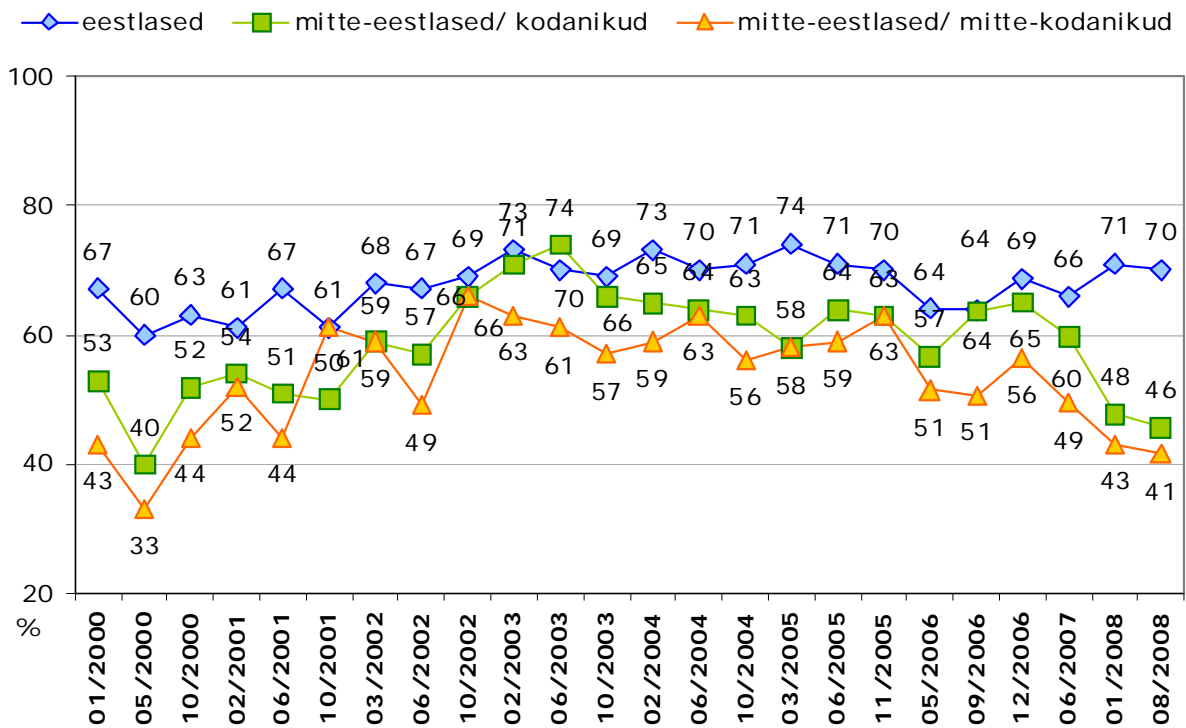
Liikudes kaitsetahte osas vastajale lähemale, näeme üpris oodatavalt initsiatiivi väikest langust. Kui üldist vastupanu osutamist toetab 73% elanikest, siis isiklikult oleks valmis oma võimetele vastavalt kaitsetegevuses osalema 64% (Joonis 24). Kui võrdleme seejuures suhtumisi rahvuste lõikes, selgub, et eestlaste seas on vahe nõ. üldisema vastupanu hinnangu ning isikliku vahel vaid kolm protsendipunkti (relvastatud vastupanu osutamist toetab 73% ning isiklikult on valmis kaitsetegevuses osalema 70%). Mitte-eestlaste seas on vahe üldise vastupanu toetus ning isikliku kaitsetahte vahel 23 protsendipunkti (66% vs 43%).

Joonis 24 Valmisolek osaleda kaitsetegevuses, kui Eestile tungitakse kallale, % n=995

Vaadates tulemuste muutumist ajalises perspektiivis näeme, et viimase aasta jooksul on isikliku kaitsetahte osas eestlaste ning mitte-eestlaste hinnangud üksteisest pisut kaugenenud (Joonis 25).

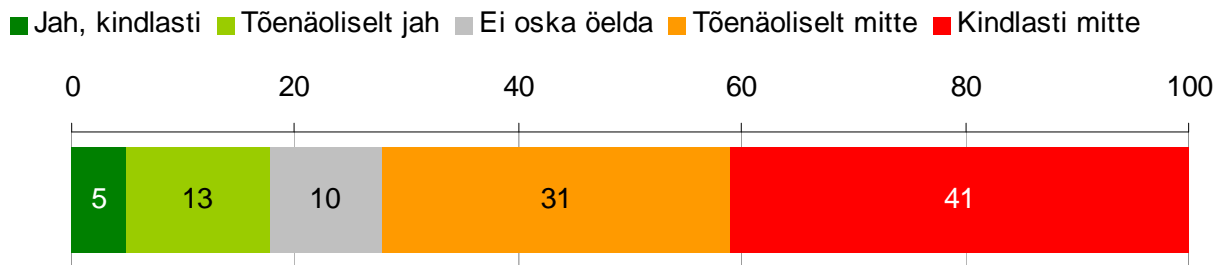
Joonis 25 Valmisolek osaleda kaitsetegevuses, kui Eestile tungitakse kallale, kindlasti ja tõenäoliselt osaleksid, %

4.2.6.2 Soov Eestist sõjaohu korral lahkuda

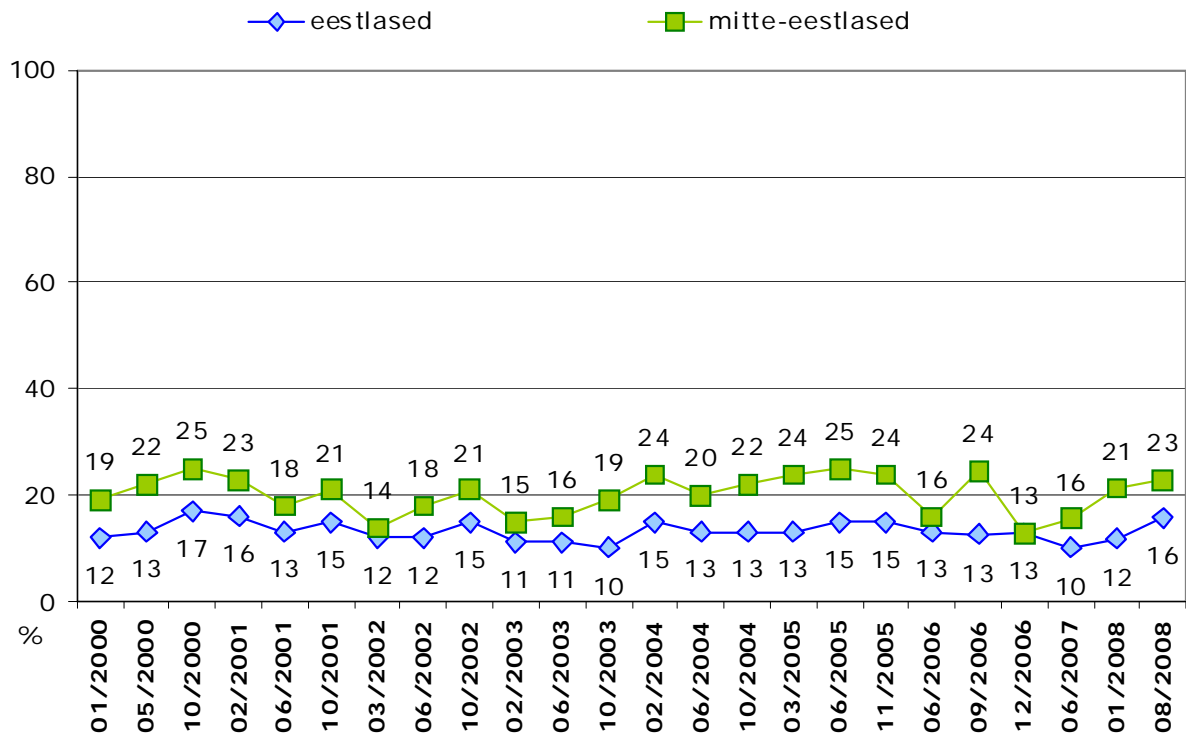
72% vastajatest ei püüaks enese hinnangul Eestile tehtava kallaletungi puhul Eestist lahkuda (Joonis 26). Kindlasti püüaks Eestist lahkuda 5% ning tõenäoliselt 13% vastajatest. Võrreldes jaanuaris tehtud uuringuga on vastajate osakaal, kes sõjaohu korral tõenäoliselt ei lahkuku kahanenud viie protsendi võrra.

Joonis 26 Eestist lahkumise tõenäosus juhul, kui Eestile tungitaks kallale, % n=995

Võrreldes aasta taguse ajaga on tõusnud nii eestlaste, kui mitte-eestlaste hulk, kes sõjaohu korral sooviks Eestist lahkuda. Praegune tulemus võrdlemisi sarnane 2004-2005. aastate tasemetega (Joonis 27). Eestlaste seas on lahkuda soovijate hulk läbi aastate püsinud suhteliselt stabiilsena.

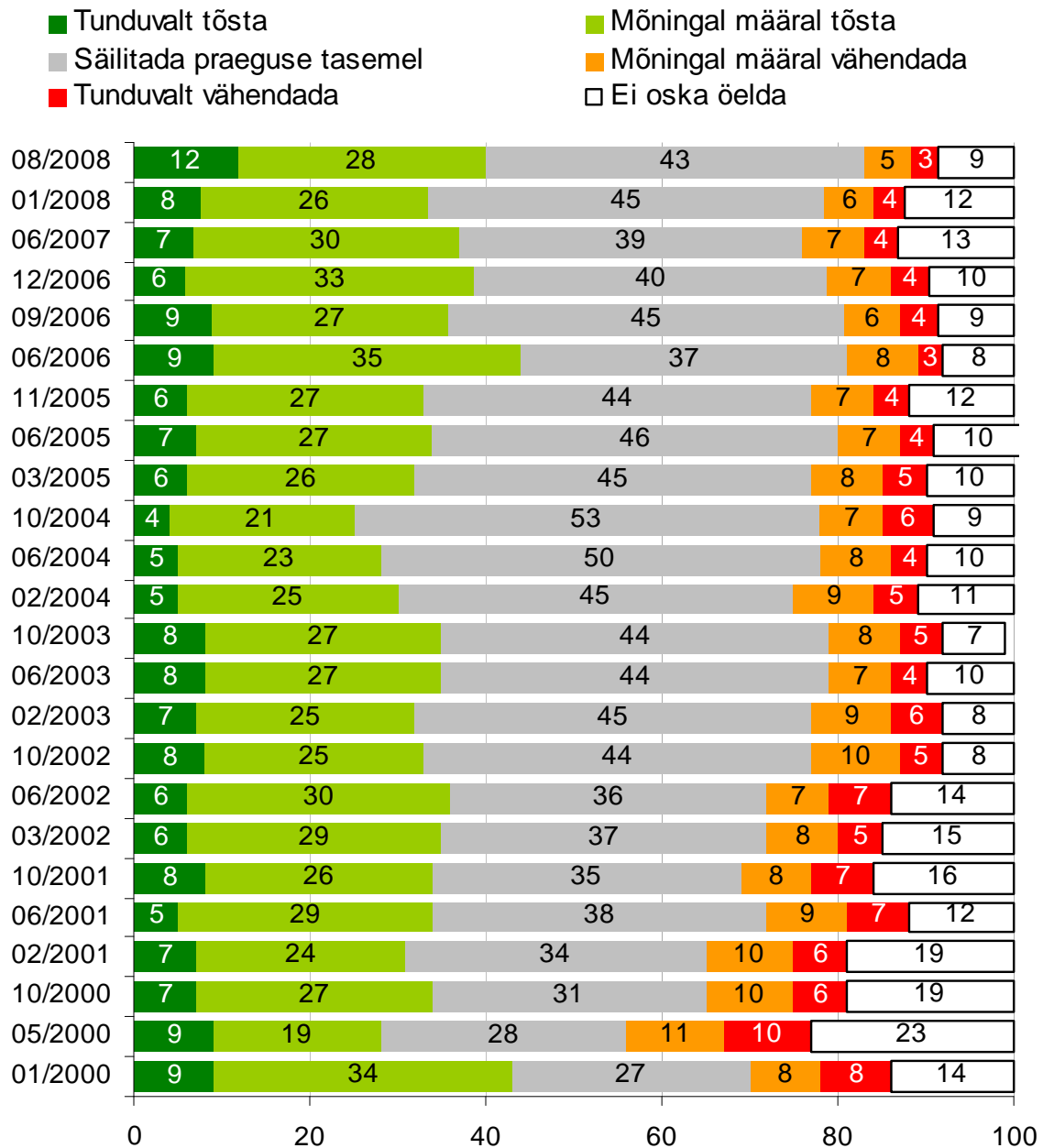
Joonis 27 Eestist lahkumise tõenäosus juhul, kui Eestile tungitaks kallale, Muutus ajas, %

4.2.6.3 Suhtumine kaitsekulutustesse

Riigikaitse tagamiseks tehtavate kulutuste tõstmist pooldab 40% elanikest, mida on 7% võrra enam kui jaanuaris (Joonis 28). Selliste vastajate osakaal, kes eelistaksid kaitsekulutuste langetamist on viimaste aastate jooksul püsinud võrdlemisi stabiilsena.

Joonis 28 Seisukohtade jagunemine kaitsevõime tagamiseks tehtavate kulutuste osas, muutus ajas %

Selgelt erinevad siin eestlaste ja mitte eestlaste seisukohad: eestlastest pooldab kaitsekulude suurendamist 49%, mitte-eestlastest on selliseid vastajaid vaid 18%. Kulude vähendamist sooviks näha 4% eestlastest ning 20% mitte-eestlastest.

4.3 NATO

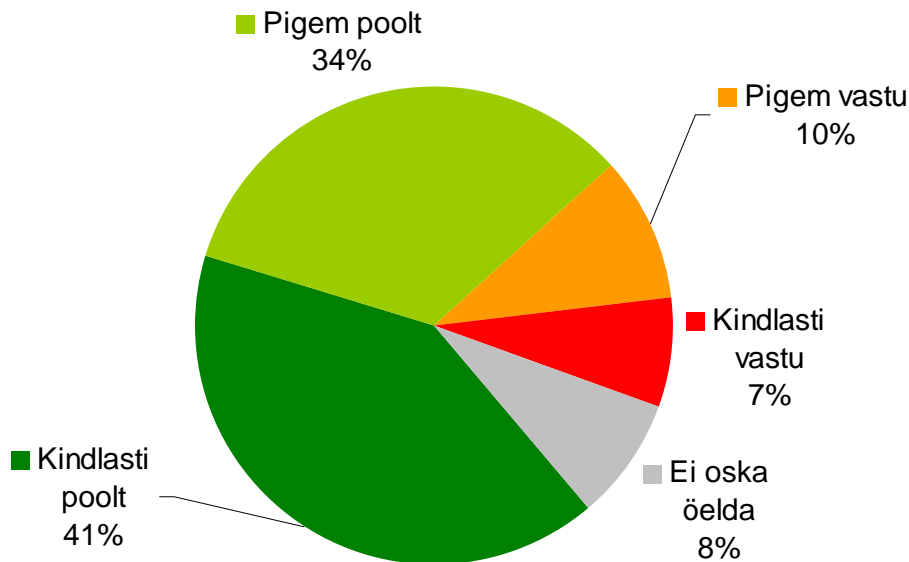
Otseseid suhtumisi ning hinnanguid NATOga seondult küsime kolme küsimusel abil. Vaatame, milline on elanike üldist toetus NATO-le, millised on hinnangud turvalisuse muutumisele seoses NATOga liitumisega, ning hinnanguid informeeritusele seoses NATO-ga.

4.3.1 Suhtumine NATO-sse kuulumisse

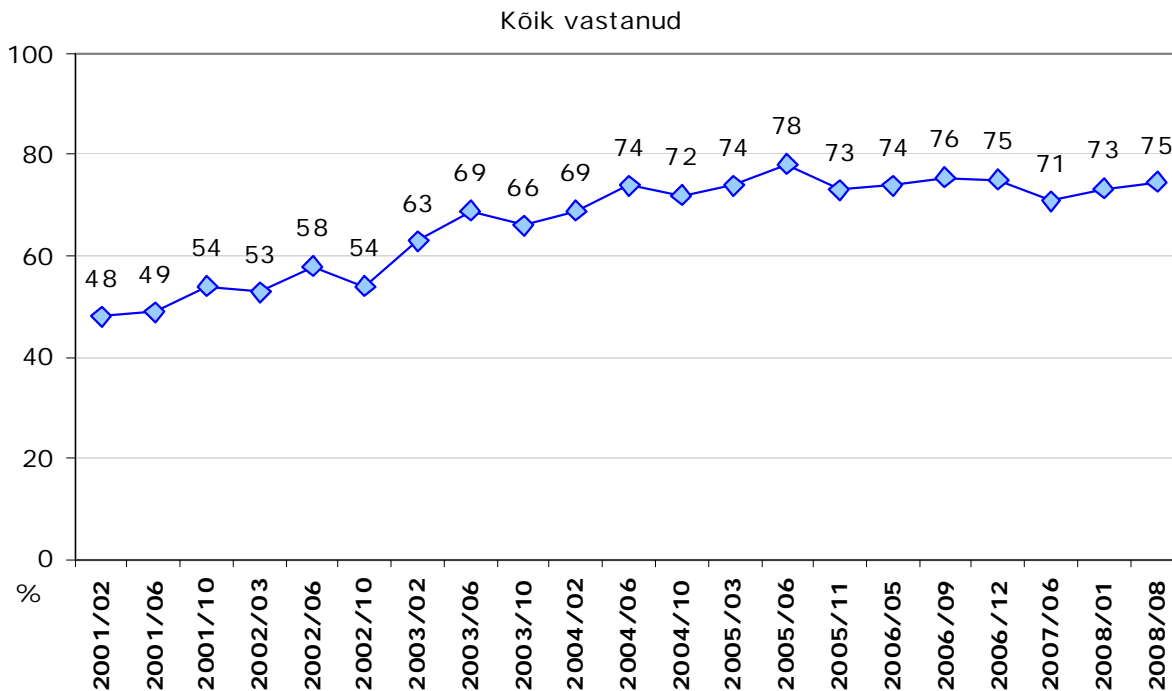
Eesti kuulumist NATO-sse pooldab kindlasti 34% ning pigem pooldab 41% elanikest (Joonis 29). Kokku on NATO-sse kuulumist pooldavaid elanikke 75%, selle vastaseid on kokku aga 17%.

Joonis 29 Suhtumine NATO-sse kuulumisse, % n=995

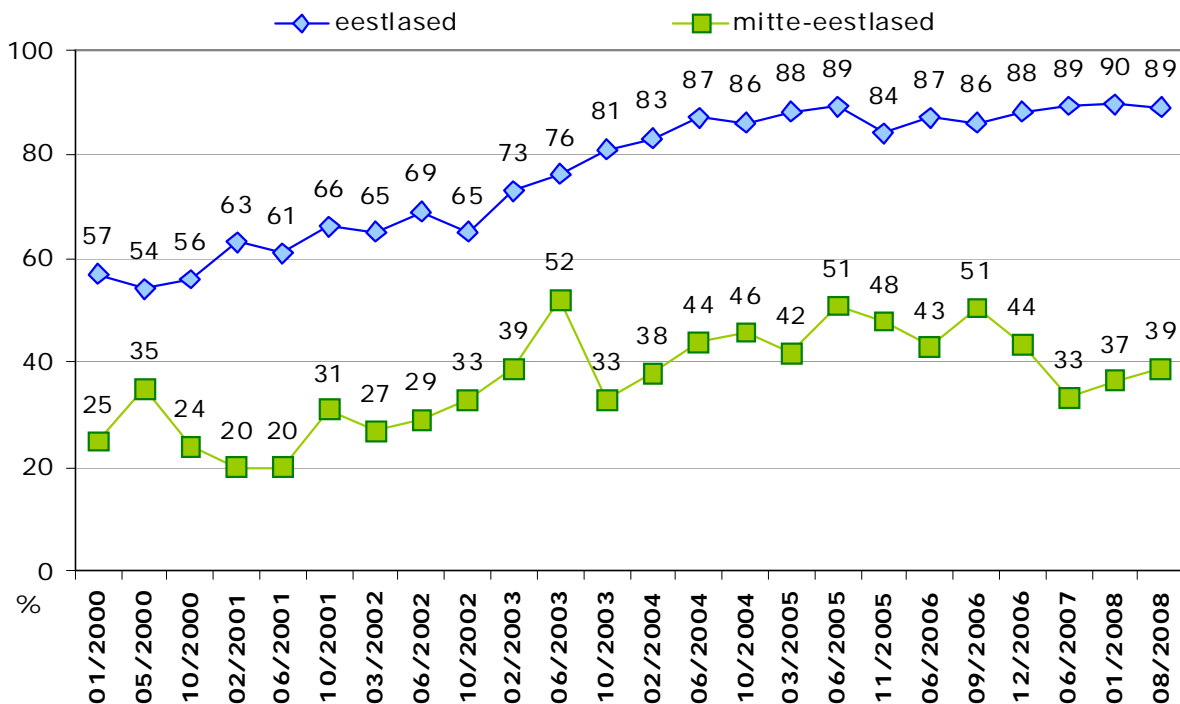
Kui vaatame toetust NATO-le ajas (Joonis 30), siis võib näha, et viimase kahe-kolme aasta jooksul on toetus püsinud võrdlemisi stabiilselt kõrgena kõikudes 71-78% vahel. Seekordse uuringu tulemus on küll pisut kõrgem aasta tagusest, ent ei erine märkimisväärselt ülejäänud viimase kahe aasta tulemustest.

Joonis 30 NATO-ga liitumise / NATO-sse kuulumise pooldajate osakaal ajas, kindlasti ja pigem poolt %

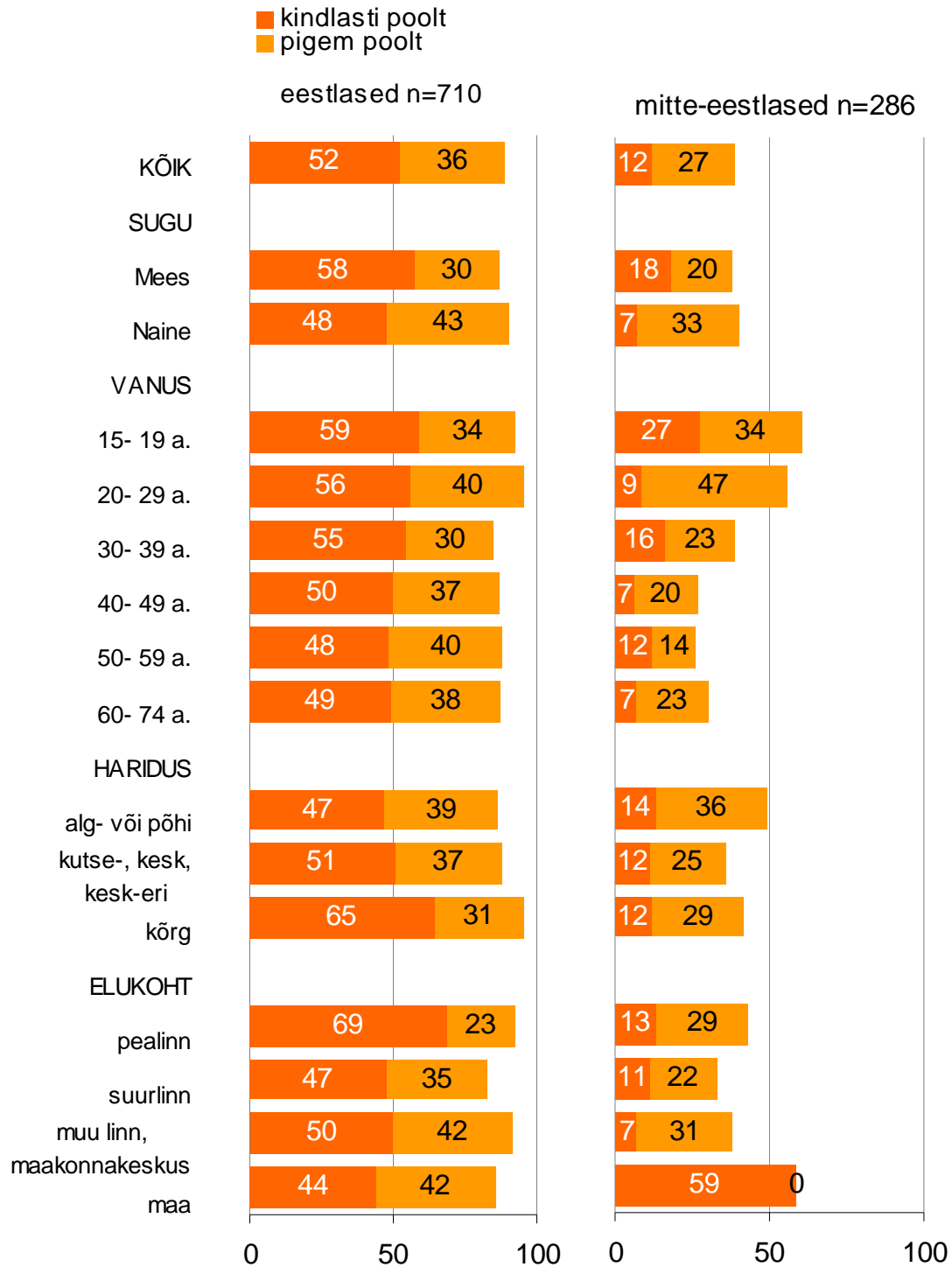
Eestlased on NATO suhtes positiivsemalt meelestatud kui mitte-eestlased. Kui eestlastest pooldab NATO-sse kuulumist väga kõrged 98%, siis mitte-eestlaste seas on toetajaid vaid 39% (Joonis 31). Et eestlaste seas on toetus NATO-le viimase paari aasta jooksul üsna maksimumi lähedane, on tuleks kogu elanikkonna toetuse suurendamiseks pöörata pilgud eelkõige mitte-eestlaste poole.

Joonis 31 NATO-ga liitumise / NATO-sse kuulumise pooldajate osakaal ajas, kindlasti ja pigem poolt – eestlased ja mitte-eestlased %

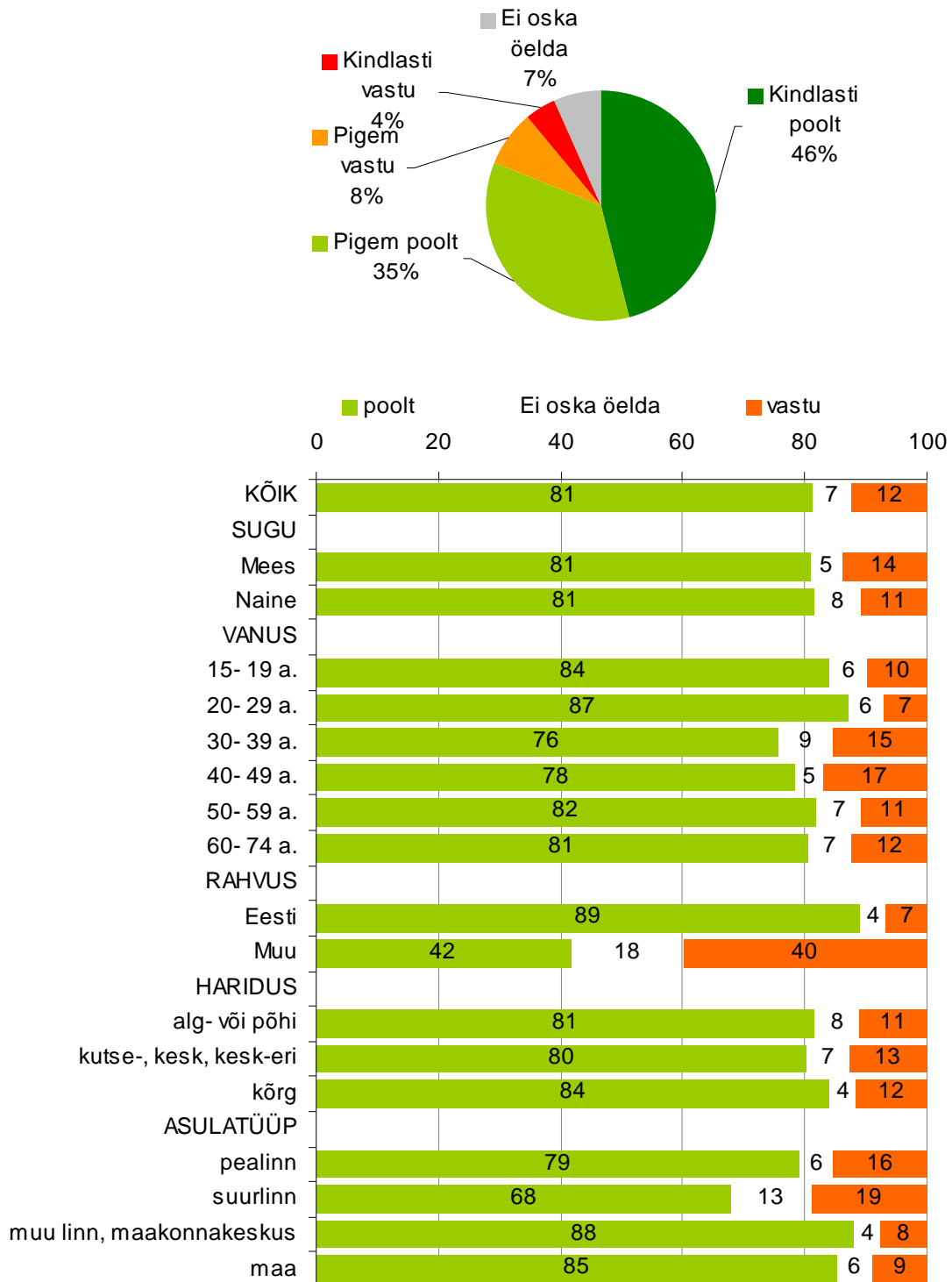
Eestlaste seas on oma kindlasti toetajate hulk meeste seas kõrgem kui naiste seas. Samuti on selgelt enam NATO-t toetamas haritumad eesti rahvusest elanikud (Joonis 32).

Mitte-eestlastest vastajate puhul on toetus NATO-le väga selgelt suurem eelkõige nooremate ning maapiirkondades elavate vastajate puhul (Joonis 32).

Joonis 32 Suhtumine NATO-sse kuulumisse, %

Eesti Vabariigi kodanike seas on toetus NATO-sse kuulumisele 81%, neist 46% on kindlasti NATO-sse kuulumise poolt (Joonis 33).

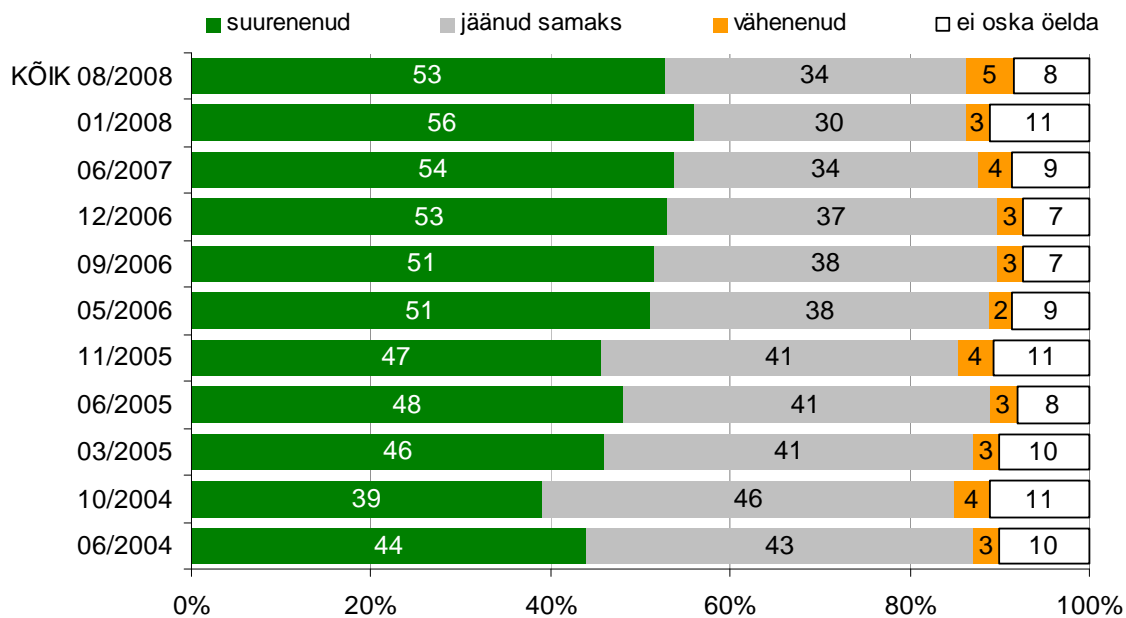
Joonis 33 Suhtumine NATO-sse kuulumisse Eesti Vabariigi kodanike seas, % n=842

4.3.2 Turvalisuse muutumine pärast NATO-ga liitumist

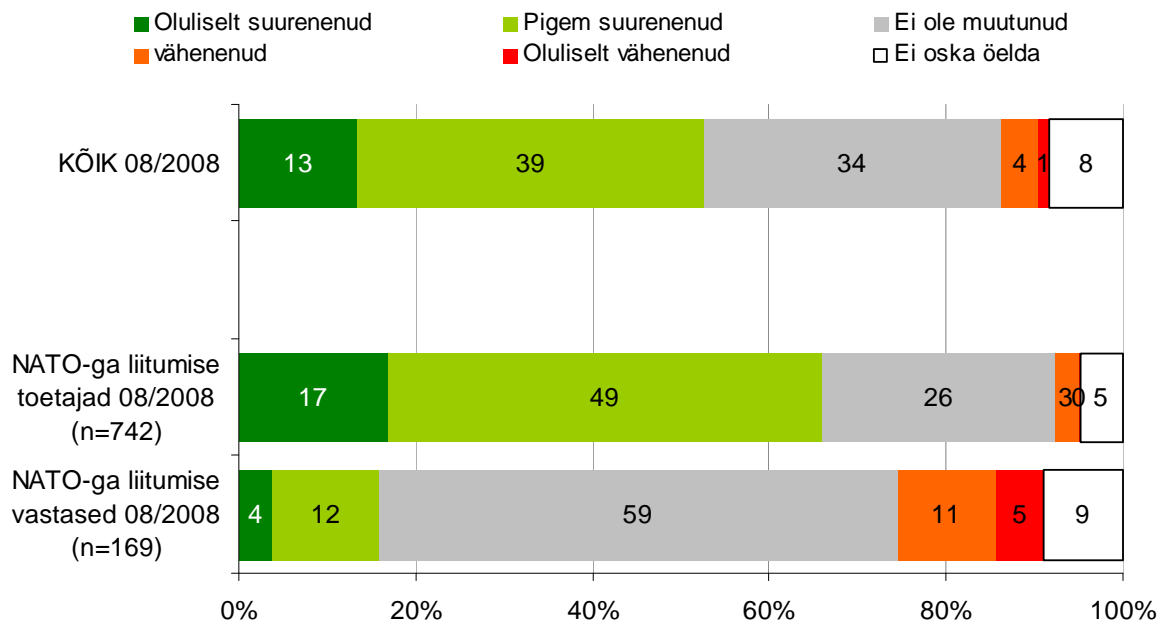
53% elanikkonnast usub, et NATO-ga liitumise järgselt on Eesti julgeolek suurenenud. Viimaste aastate lõikes on trendina kasvanud NATO-ga liitumise positiivset mõju uskuvate elanike hulk. Seekordses uuringus, on märgata trendis küll väikest tagasiminekut, ent usaldusväärsema kinnituse senise trendi võimalikust peatumisest saame järgnevate uuringute alusel (Joonis 35).

Joonis 34 Kuidas on muutunud Eesti julgeolek pärast NATO-ga liitumist?, muutus ajas, %

13% vastajatest leiab, et Eesti turvalisus on pärast NATO-ga liitumist suurenenud oluliselt, 39% on väljendanud oma positiivset arvamust pehmemalt. Kolmandik vastajaist leiab, et NATO-ga liitumine ei ole Eesti julgeolekut muutnud ning 5% usub, et see on kahanenud (Joonis 35).

Joonis 35 Kuidas on muutunud Eesti julgeolek pärast NATO-ga liitumist?, %

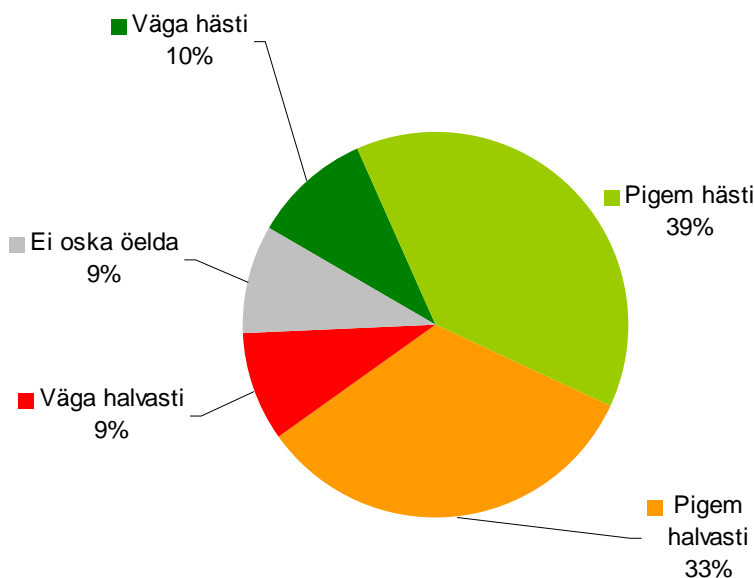

Selle hinnangu andmine on seotud üldise suhtumisega NATO-sse. Nii usub, et turvalisus on kasvanud 66% liitumise pooldajatest ja vaid 16% selle vastastest. Viimastest leiab 59%, et julgeolek ei ole muutunud ja 16% arvab, et julgeolek on pigem või oluliselt vähenenud.

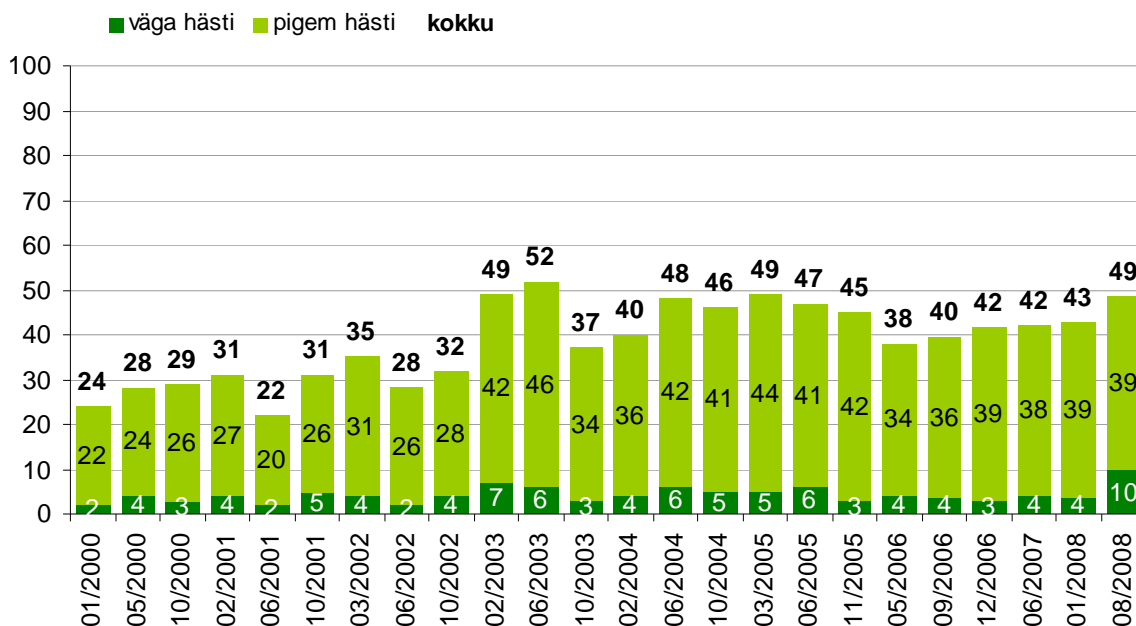
4.3.3 Informeeritus NATO-st

10% küsitletutest hindavad leiab, et nad teavad väga hästi, mida tähendab Eesti jaoks NATO-liikmeks olek. Lisanduvad 39% arvab end selles küsimuses pigem hästi kursis olevaks (Joonis 36). Kokku peab end NATO olemuse küsimuse informeerituks 49% elanikkonnast, mida on pisut enam kui viimase paari aasta jooksul (Joonis 37).

Joonis 36 Informeeritus, mida Eesti jaoks tähendab NATO liikmeks olek, % n=995

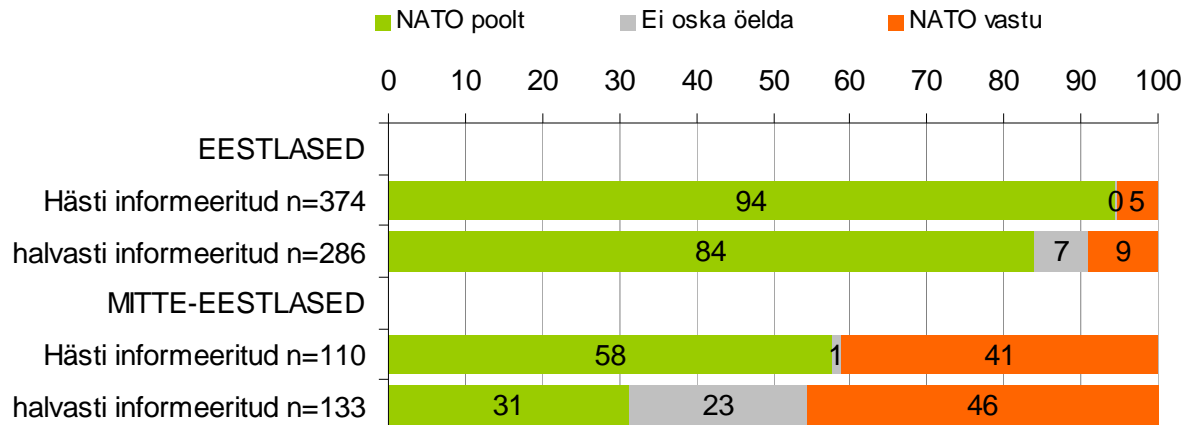

Joonis 37 NATO-ga liitumise protsessiga hästi informeeritute osakaal ajas, %

Informeerituse tase on seotud ka sellega, kuidas suhtutakse üldisemalt NATO-sse kuulumisse. Mida paremini on vastaja NATO-st informeeritud, seda tõenäolisemalt avaldab ta ka oma toetust NATO-sse kuulumisele ([Joonis 38](#)).

Joonis 38 Suhtumine NATO-sse kuulumisse sõltuvalt hinnangust oma informeeritusele, %

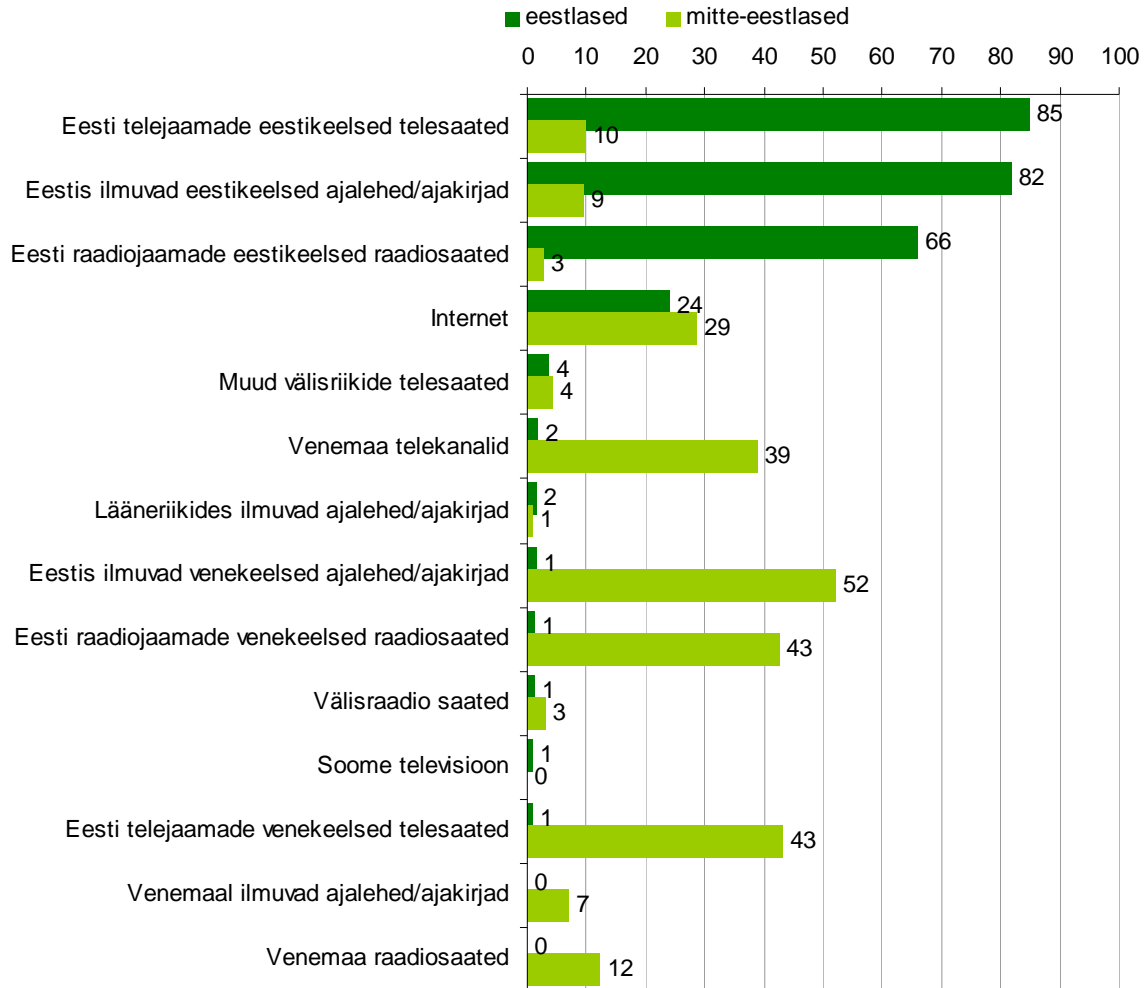
4.4 Infoallikad Eesti riigikaitse ja NATO kohta

Kanalid, kust elanikud Eesti riigikaitse ning NATO kohta infot ammutavad, sõltuvad eelkõige vastaja rahvusest – Eestlastel ning mitte-eestlastel on siin kujunenud välja oma eelistused, mis on laias laastus püsinud viimaste uuringute puhul sarnastena.

Eestlaste seas on endiselt domineerimas kaks-kolm infokanalit ([Joonis 39](#)): eestikeelsed telesaated, eestikeelne trükiajakirjandus ning Eestikeelsed raadiosaated. Telesaateid on kolme olulisema infoallikana nimetanud 85% ning trükiajakirjandust 82% eestlastest. Neist jääb vaid pisut maha Eesti raadiojaamade eestikeelsetest saadetest infot saanute hulk (66%). Ülejäänud kanalitest on infot saanud sarnaselt eelmiste uuringutega juba selgelt vähem: internetist on infot saanud 24%, ülejäänud kanalitest aga juba alla 5%.

Nooremad vastajad ning keskealised vastajad on võrreldes vanematega enam infot saanud internetist, vanuse kasvades kasvab seevastu aga raadiosaadete kuulamine.

Mitte-eestlaste puhul paistab meediapilt olevat pisut laiem – vastuste jagunemine erinevate kanalite vahel on ühtlasem. Ka mitte-eestlaste seas on kõige enam infot saadud kohalikest (kuigi veekeelsetest) infoallikatest – Eesti venekeelsest trükimeediast, raadiost televisioonist. Seejärel neljanda infoallikana tulevad venemaa telekanalid.

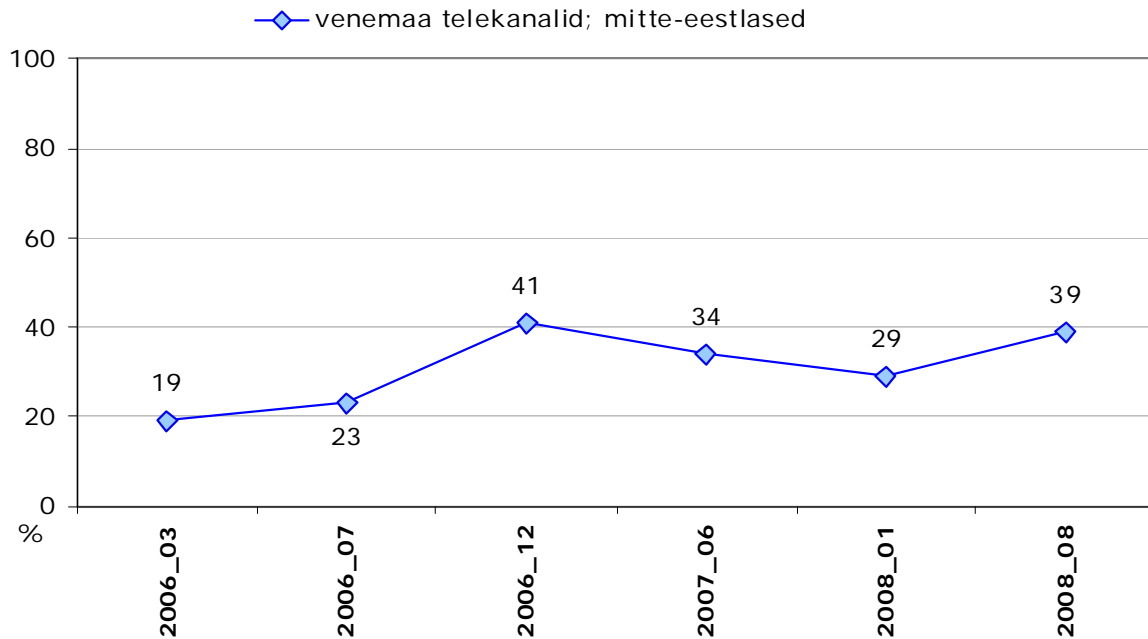
Joonis 39 Infoallikad, kust on saadud teavet Eesti riigikaitse ja NATO kohta, %

Selliste mitte-eestlaste osakaal, kes olid ammutanud infot Eesti riigikaitse ning NATO kohta Venemaa telekanalitest, kasvas märkimisväärselt 2006 aasta lõpus. Kui vahepealsetes uuringutes oli Venemaa Telekanalitest infot ammutanute osakaal langemas, siis seekordses uuringus on selliste vastajate osakaal taas võrreldes jaanuariga 10% võrra kasvanud (Joonis 40).

Eestikeelseid infoallikatest on mitte-eestlased riigikaitse ja NATO alast infot saanud suhteliselt vähe – 10% on saanud infot eestikeelsetest telesaadetest, 9% on lugenud eestikeelset trükimeediat ning 3% kuulnud eestikeelseid raadiosaateid.

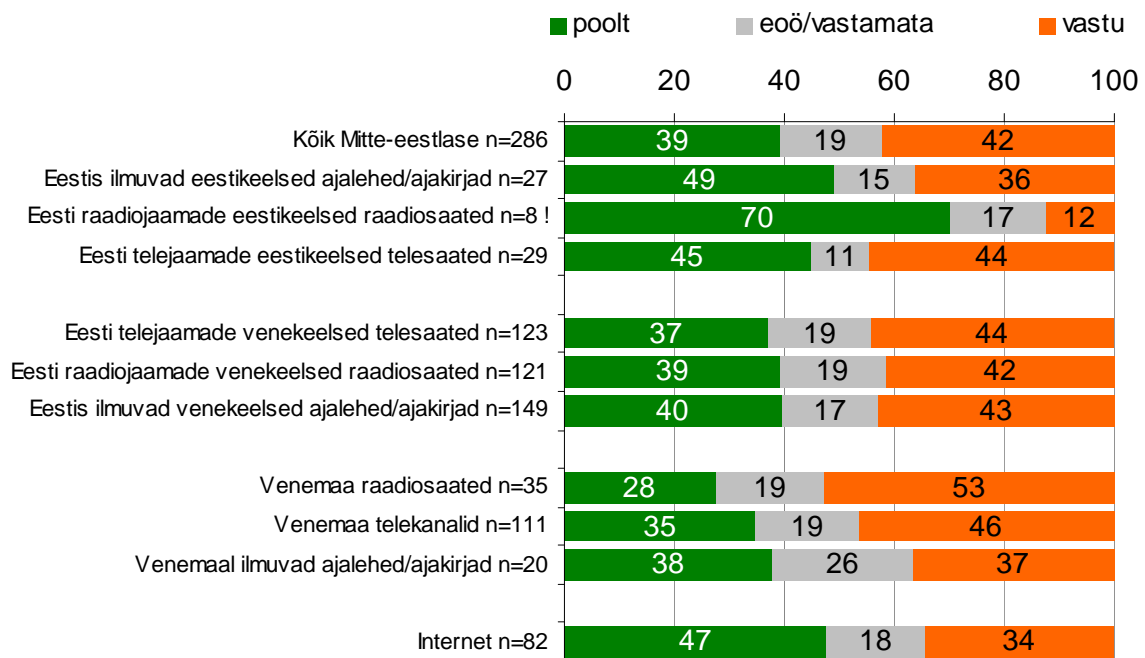

Joonis 40 Venemaa telekanalid infoallikana Eesti riigikaitse ning NATO alase info puhul, % mitte-eestlastest

Meediatarbimisega on seotud ka see, kuidas mitte-eestlased suhtuvad eesti NATO liikmeks olemisse. Nagu näeme jooniselt 41, on eestikeelset meediat tarbivate mitte-eestlaste suhtumine NATO liikmeks olemisse mõnevõrra pooldavam, kui nende seas, kes tarbivad Eesti venekeelset meediat või Venemaa meediat.

Joonis 41 Muulaste suhtumine NATO-ga liikmeks olemisse sõltuvalt vastanute kontaktist erinevate infoallikatega, %

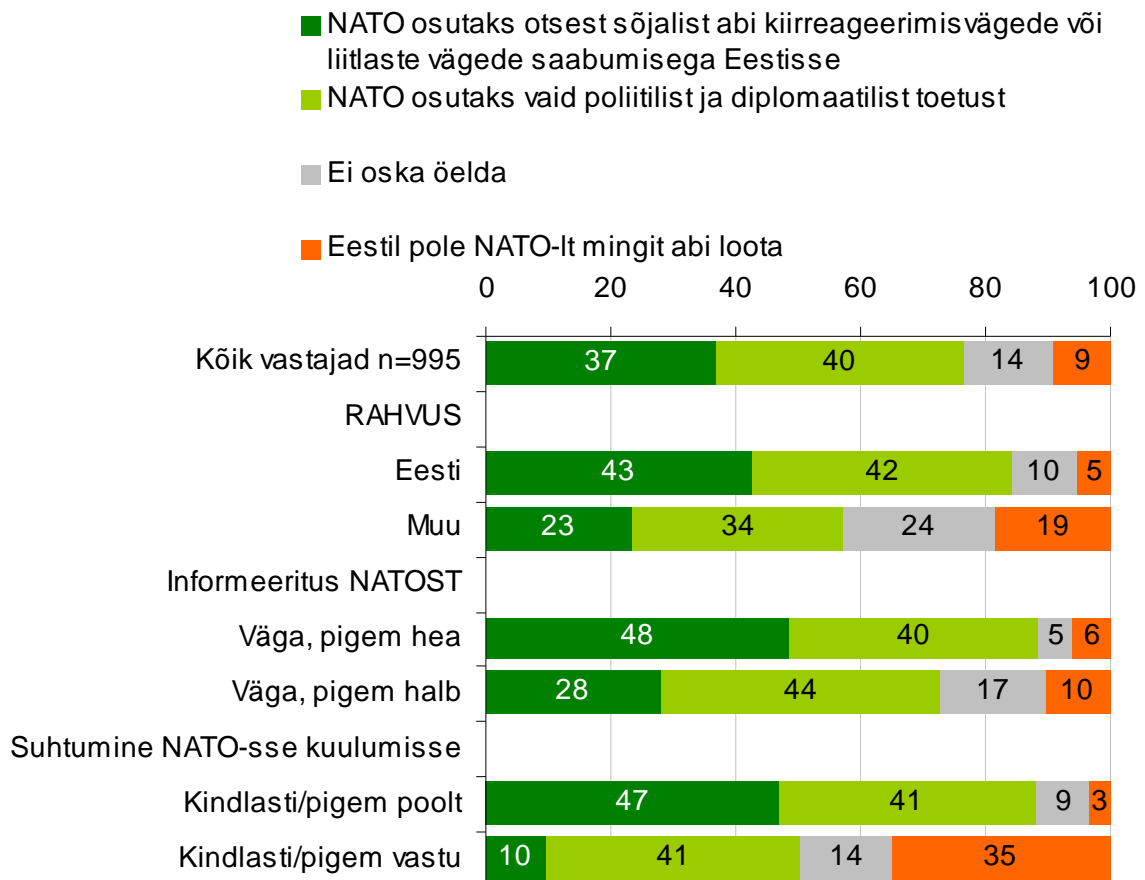

4.5 NATO abi võimaliku ohu korral

Esmakordselt palusime seekordses uuringus vastajatel vastata ka küsimusele, mis puudutab NATO võimalikku abi juhul, kui Eesti peaks sattuma mõnda sõjalisse konflikt. Palusime vastajatel öelda, mis laadi abile võib vastajate arvates Eesti NATO poolt loota – kas NATO osutaks Eestile sõjalist abi või piirduks abi poliitilise ja diplomaatilise toetusega?

Selgub, et 37% vastajatest usub, et NATO osutaks meile võimaliku sõjalise konflikti puhkemisel otsest sõjalist abi kiirreageerimisvägede või liitlaste vägede saabumisega Eestisse. Pisut enam – 40% vastajatest usub aga, et NATO piirduks vaid poliitilise ja diplomaatilise abi osutamisega (Joonis 42). Seega usub kogu elanikkonnast 77%, et võimaliku puhkeva sõjalise konflikti puhul osutab NATO meile abikäe. 9% elanikest arvab, et Eestil ei ole võimaliku sõjalise konflikti puhkemisel NATO poolt milgile abile loota ning 14% ei osanud küsimusele vastata.

Joonis 42 Võimaliku abi osutamine Eestile NATO poolt, sõjalise konflikti puhkemisel, %

Eestlased on NATO võimaliku abi osas märksa optimistlikuma hoiakuga. Nii usub eestlastest NATO võimalikku abisse 85% vastanutest, seejuures 43% arvab, et NATO osutaks otsest sõjalist abi. Nii on eestlaste seas usk sõjalisse abisse vs pehmemasse poliitilisse/diplomaatilisse abisse üsna võrdne.

Mitte-eestlastest usub NATO abisse kokku 57% vastajatest, seejuures otsese sõjalise abi pakkumist peab tõenäoseks 23% vastanutest. Nii on mitte-eestlased ka oma optimistlike hoiakute osas selgelt pigem tagasihoidlikud uskudes pigem poliitilisse ning diplomaatilisse abisse (34%).

Mitte-eestlaste madalamad ootused võimaliku abi osas on ühelt poolt seotud madalama teadlikkusega (24% ei osanud küsimusele vastata vs 10% eestlastest), ent teisalt on nende seas selgelt enam ka neid, kes leiavad, et NATO-le pole sõjalise konflikti puhkemisel mingit abi loota (19% vs 5% eestlastest).

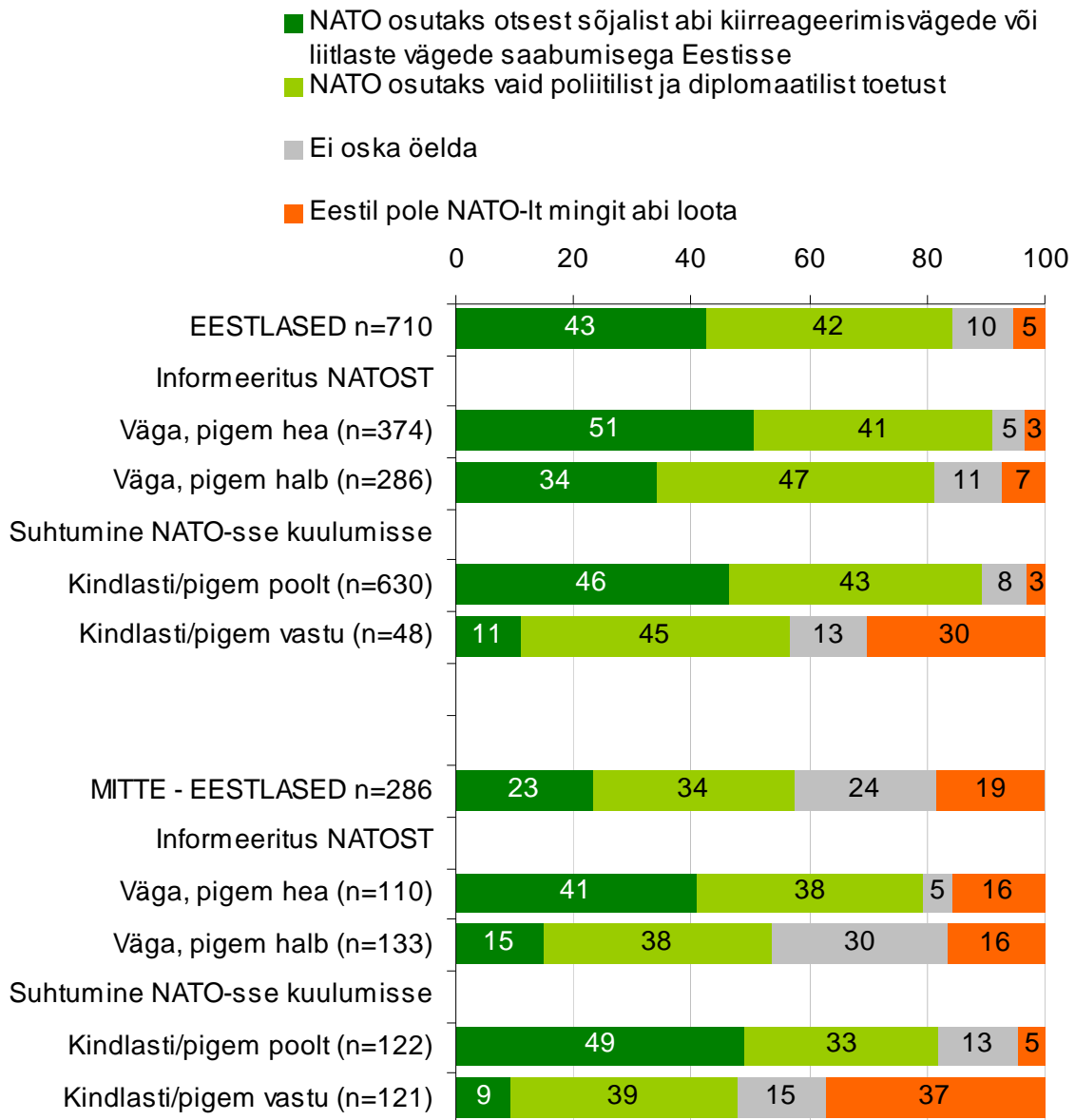
On üsna oodatav, et usk NATO poolse abi osas on seotud ka üldise suhtumisega NATO-sse kuulumisse ning informeeritusega NATO olemusest. Nii on vastajad, kes üldiselt toetavad Eesti kuulumist NATO-sse oluliselt sagedamini ka uskumas NATO poolset abi võimaliku sõjalise konflikti puhul (88% vs 51% vastajatest, kes NATO-sse kuulumist ei toeta).

Elanike üldine Informeeritus Eesti NATO-sse kuulumise olemusest mõjutab aga abisse uskumist selgelt vähem. Kui NATO-ga hästi kursis olevatest inimestest usub NATO võimalikku abisse 88%, siis oma informeeritust kehvaks pidanud vastajate puhul usub NATO abisse 72%.

Siinjuures on oluline nüanss, et erinevuse nimetatud elanike gruppides tekivad eelkõige just NATO sõjalisse abisse uskumises, poliitilise ning diplomaatilise abisse uskujate osakaalu mõjutab informeeritus ning ka üldine suhtumine NATO-sse üsna vähe.

Joonisel 43 oleme toonud tulemused välja detailsemalt eestlaste ning mitte-eestlaste puhul kõrvutades mõlemas rahvusgrupis vastajate hinnanguid sõltuvalt nende informeeritusest ning üldisest suhtumisest NATO-sse kuulumisse. Jooniselt näeme, et usk NATO- abisse sõltub informeeritusest ning üldisest hoiakust nii eestlaste kui mitte-eestlaste seas. Samuti võib märgata, et kui eestlaste seas omab informeeritus mõnevõrra väiksemat rolli, kui üldine suhtumine/ toetus NATO-sse, siis mitte-eestlaste puhul on erinevused üsna suured ka sõltuvalt informeeritusest.

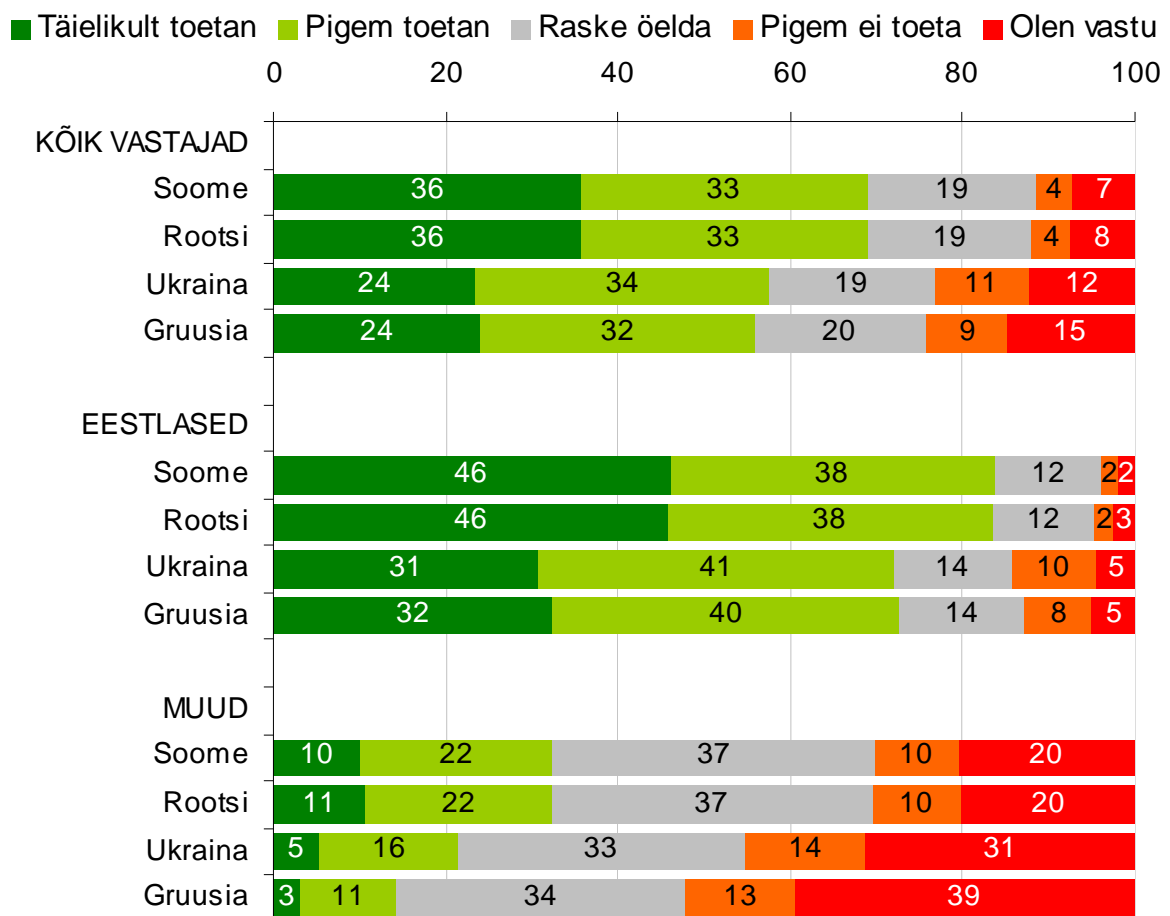
Joonis 43 Võimaliku abi osutamine Eestile NATO poolt, sõjalise konflikti puhkemisel, % Eestlaste ja mitte-eestlaste võrdlus

4.6 NATO Laienemine

Valdav osa elanikest suhtub positiivselt NATO edasisse laienemisse. Palusime vastajatel öelda, kuidas nad suhtuks sellesse, kui NATO-ga liituks Soome, Rootsi Ukraina ja Gruusia. Selgub, et kõigi nimetatud riikide puhul on üle poole elanikest pigem toetaval seisukohal (Joonis 44). Samas on üsna selga vahe arenenud põhjamaade Soome-Rootsi ning postkommunistlike Gruusia-Ukraina vahel. Soome-Rootsi puhul on suhtumine selgelt positiivsem (toetab 69%) kui Ukraina-Gruusia puhul (56-58%). Seejuures peab märkima, et hinnangud Soomele ja Rootsile on äärmiselt sarnased, samuti nagu Ukrainale ning Gruusiale.

Joonis 44 Suhtumine NATO võimalikku edasisse laienemisse, %

Joonisel oleme toonud eraldi välja ka eestlaste ning mitte-eestlaste hinnangud. Selgub, et Eestlased suhtuvad NATO võimalikku laienemisse nimetatud riikidesse oluliselt toetavamalt kui mitte-eestlased. Mitte-eestlaste puhul on märkimisväärne osa vastajatest jätnud siin küsimuses poole valimata. Samas on nende seas selgelt enam ka laienemist mitte toetavaid vastajaid.

Ka rahvusgruppide sees võib selgelt eristada suuremat toetust Soomele-Rootsile, kui postkommunistlikele Ukrainale-Gruusiale.

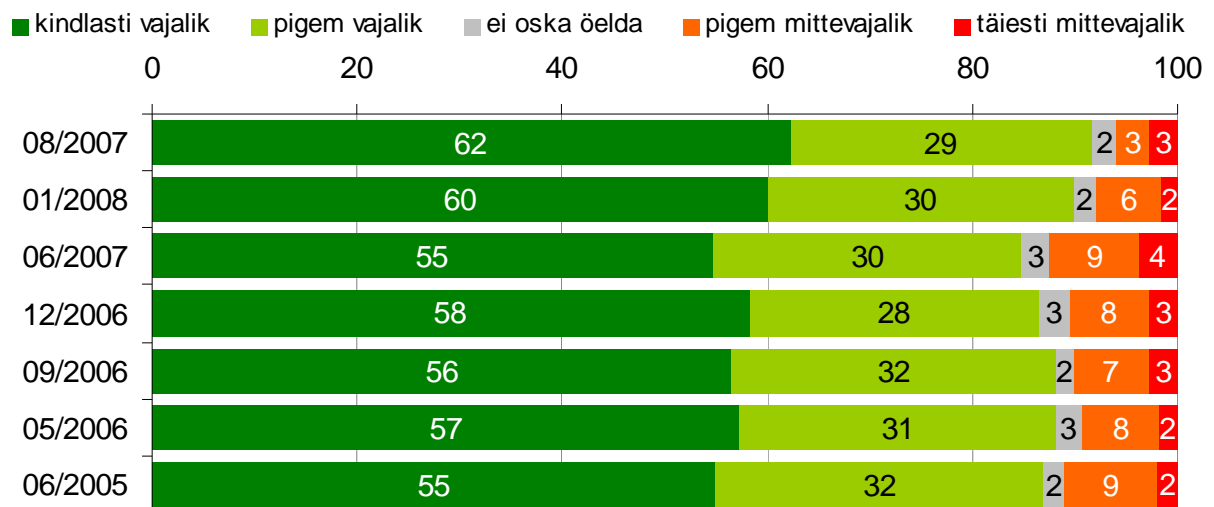
4.7 Hinnangud seoses kaitseväeteenistusega

4.8 Kaitseväeteenistuse vajalikkus

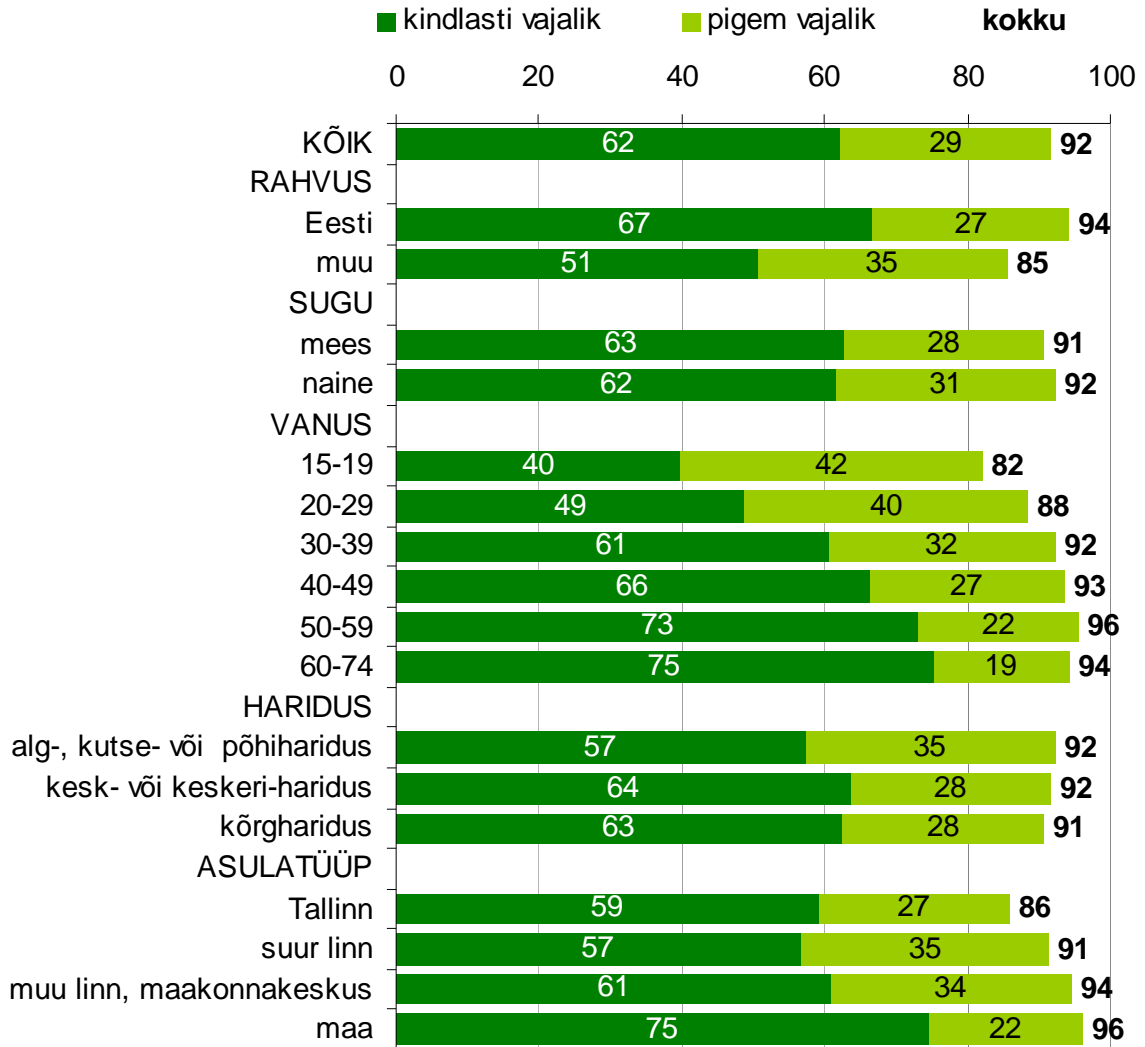
Kaitseväeteenistuse läbimist peetakse noormeeste jaoks valdavalt vajalikuks. 62% vastanutest peab sõjaväeteenistuse läbimist kindlasti ning 29% pigem vajalikuks – seega on kokku 91% vastanutest hinnanud sõjaväeteenistust vajalikuks (Joonis 45). Vaid 6% leiab, et see on kas pigem (3%) või täiesti mittevajalik (3%).

Kui vaadata hinnangute muutumist ajas, siis on elanike hoiakud käesolevas uuringus on pisut toetavam kui viimaste aastate jooksul. Võrreldes pikemat trendi on üldine suhtumine (kindlasti + pigem vajalik) olnud üsna stabiilselt positiivne. Vastajate seas, kes peavad ajateenistust kindlasti vajalikuks võib märgata pikema perioodi andmete kõrvutamisel kasvutendentsi.

Joonis 45 Suhtumine sõjaväeteenistuse vajalikkusesse, %

Kui vaadata arvamuste jagunemist taustatunnuste lõikes, siis võib täheldada, et pisut vähem on sõjaväeteenistust vajalikuks pidavaid vastajaid eelkõige nooremate vastajate seas (Joonis 46). Seda eriti nende vastajate osas, kes avaldasid kindlat toetust. Suurem on toetus kaitseväeteenistuse vajalikkusele eestlaste seas, samuti kõrgema haridusega ning väiksemates asulates elavate elanike seas. Mis puudutab erinevusi rahvusgruppide vahel, siis eelkõige tekib erinevus ajateenistust kindlasti vajalikuks pidanud vastajate osas.

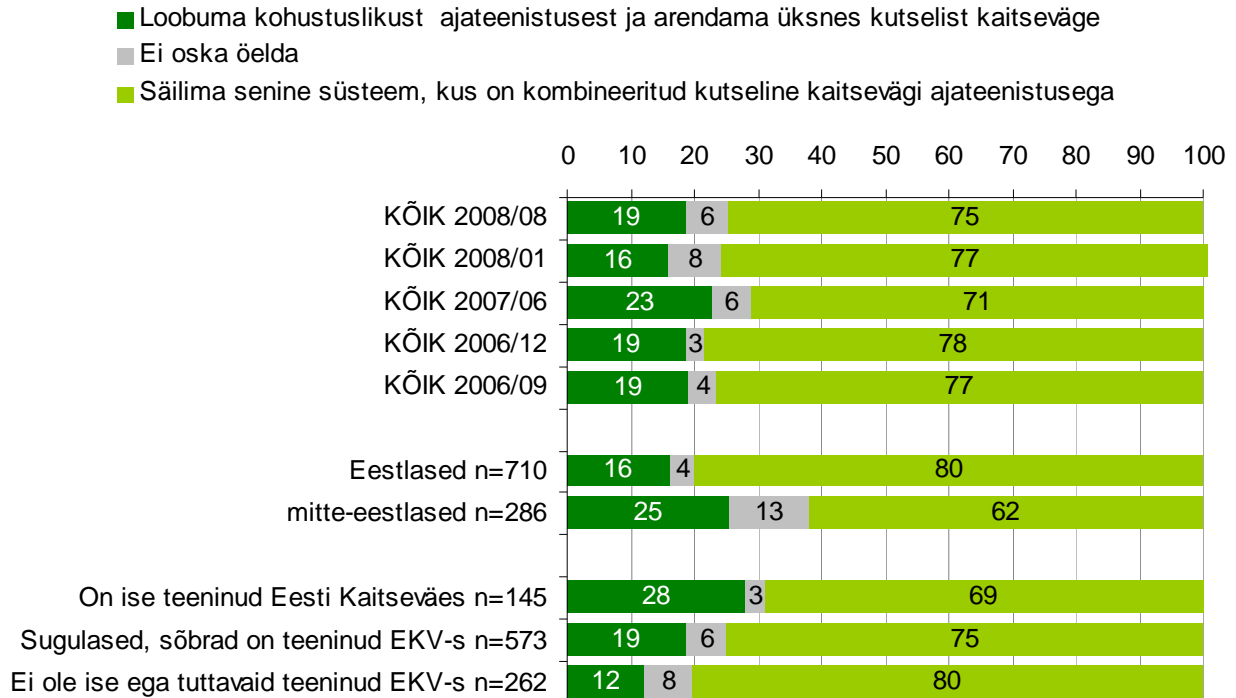
Joonis 46 Suhtumine sõjaväeteenistuse vajalikkusesse sihtgruppides, %

4.8.1 Suhtumine kutselisse sõjaväesse

Ülekaalukas osa (tervelt 75%) elanikkonnast toetab ajateenistusest loobumise asemel olukorda, kus säilib praegune süsteem, kus on kombineeritud kutseline kaitseväge ajateenistusega (Joonis 47). Toetus praeguse süsteemi säilimisele on pisut suurem kui eelmise aasta suvel läbi viidud uuringus, kuid erinevusi palju teistest viimaste aastate tulemustest.

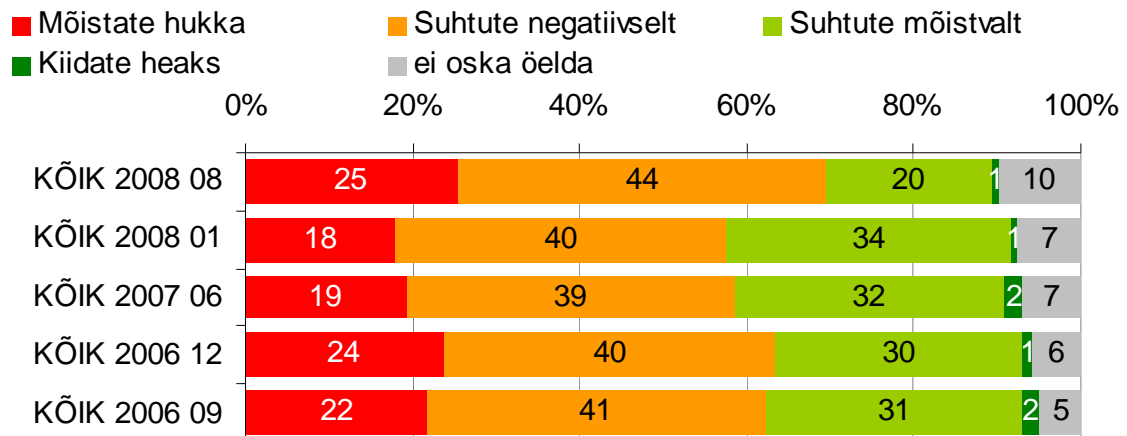
Mõnevõrra erinevad siin taas eestlaste ja mitte-eestlaste suhtumised. Kui eestlaste seas toetab üleminekut kutselisele sõjaväele vaid 16% vastanutest (praeguse olukorra säilimist pooldab 80%), siis mitte-eestlaste seas toetab üleminekut kutselisele armeele 25% vastanutest.

Mitte-eestlaste seas oli toetus ajateenistusest loobumisele eelmise aasta suvises uuringus 41% ehk oluliselt kõrgem seekordsest (25%). 2006 aastal oli mitte-eestlaste toetus ajateenistusest loobumisele 33% detsembris ning 24% septembris. Seega on praeguseks mitte-eestlaste suhtumised vahepealse muutuse järel taandunud taas sarnasemaks 2006 aasta tasemele.

Joonis 47 Eelistatud variandid Eesti kaitsevõime arendamisel %**4.8.2 Ajateenistusest kõrvale hoidmine**

Ajateenistusest kõrvale hoidmisse suhtutakse valdavalt negatiivselt. 71% kõigist vastajatest on mõistnud selle kas hukka või öelnud, et suhtub sellesse negatiivselt. Vaid 1% vastajatest kiidab ajateenistusest kõrvale hoidmise heaks ning 20% suhtub sellesse mõistvalt.

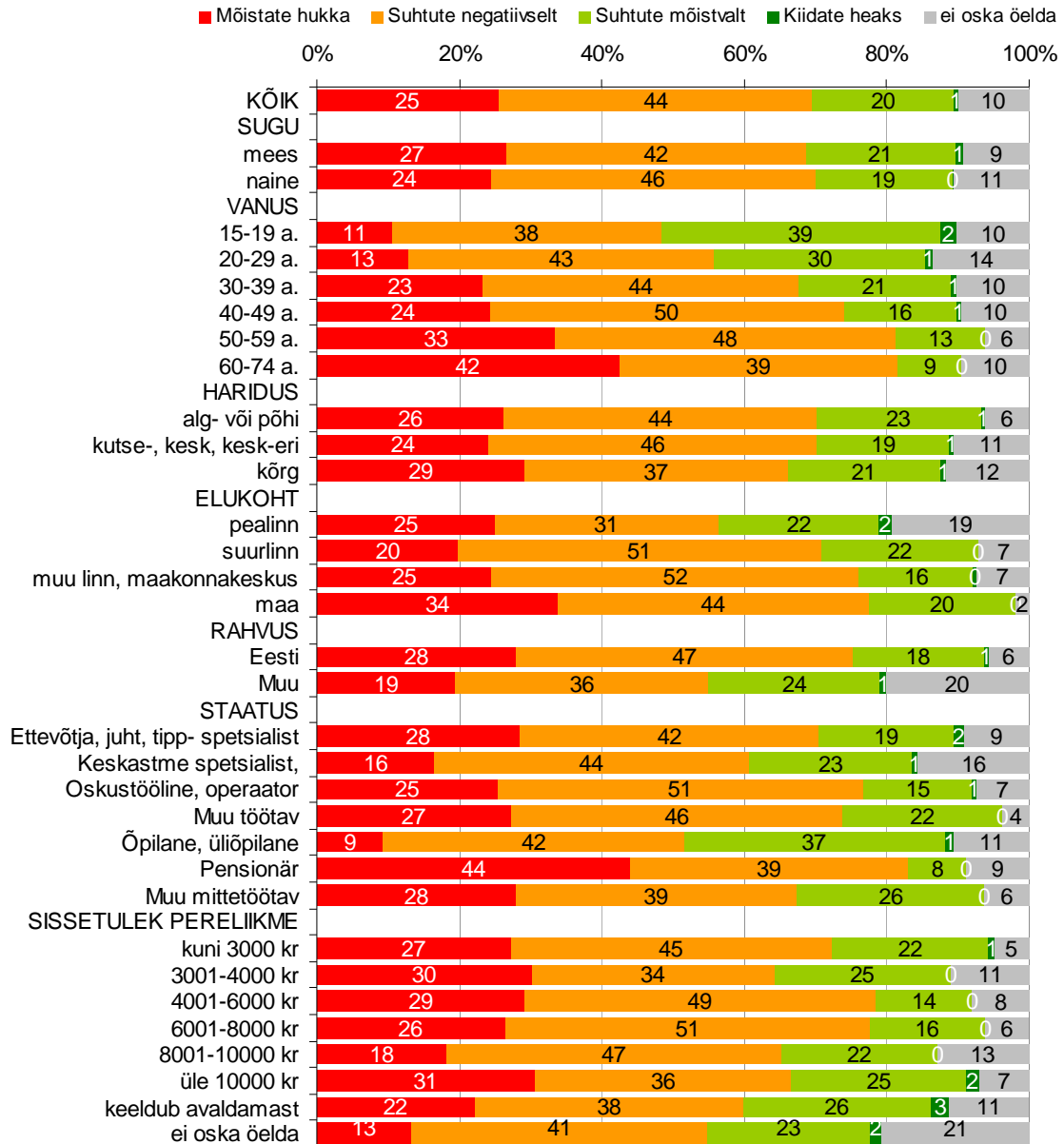
Võrreldes eelmiste uuringutega on märgata selgelt hukkamõistva ning negatiivse hoiaku kasvamist (Joonis 48).

Joonis 48 Suhtumine ajateenistusest kõrvale hoidmisse, % kõik vastajad

Antud küsimuses tekivad suhteliselt selged erinevused sõltuvalt vastajate sotsiaaldemograafilisest taustast. Tulemuste illustreerimiseks on [joonisel 49](#) kõrvuti koondtulemustega toodud tulemused ka detailsemalt erinevates elanike gruppides.

Joonis 49 Suhtumine ajateenistusest kõrvale hoidmise sihtgruppides, % n=995

Nagu jooniselt näha võib, suhtutakse ajateenistusest kõrvalehoidmise selgelt negatiivsemalt vanemate elanike seas (eriti pensionäride seas), maapiirkondades ning madalama sissetulekuga elanike seas. Hukka mõistvalt suhtujaid on pisut enam eestlaste seas võrreldes mitte-eestlastega.

Kõige enam mõistvat suhtumist ajateenistusest kõrvale hoidmise leiame kõige nooremates vanusegruppides vastajate seas

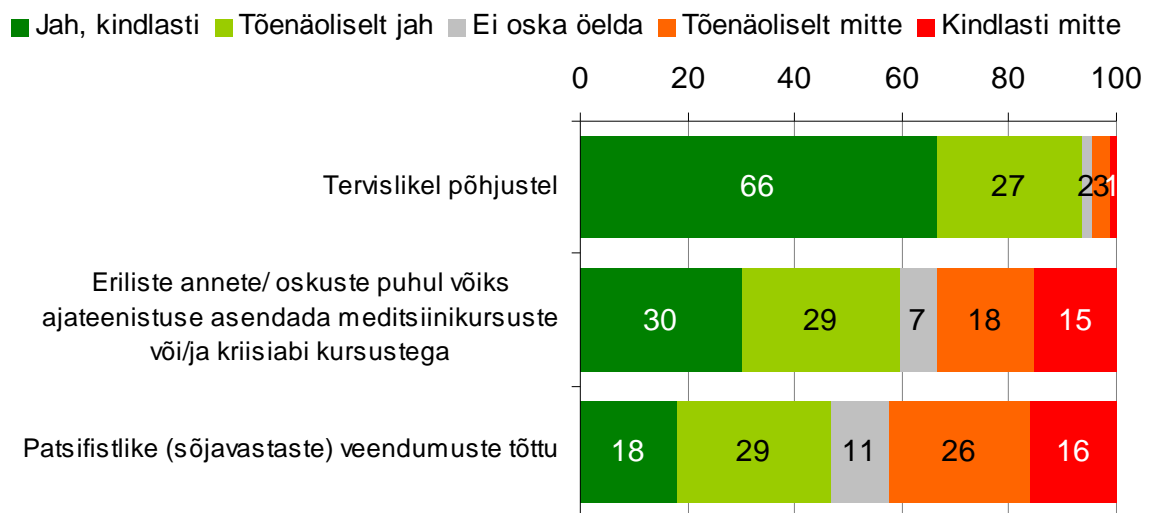
4.8.3 Ajateenistusest vabastamine

Seekordses uuringus palusime elanikel anda ka oma hinnang, millistel tingimustel võiks noormehi ajateenistusest vabastada. Vastajatel paluti hinnata eraldi kolme võimaliku põhjenduse sobivust. Tulemused [joonisel 50](#) näitavad, et valdav osa (kokku 93%) elanikest kiidab heaks noormeeste vabastamise ajateenistusest tervislikel põhjustel. Seejuures 66% on avaldanud siin oma kindla seisukoha.

Olulisel vähem on vastajad olnud nõus variandiga, kus eriliste annete või oskustega noormeeste puhul asendatakse ajateenistus meditsiini- või kriisiabi kursustega. Sellist võimalust toetab küll kokkuvõttes enam kui pool vastajaskonnast (59%), ent see on selgelt madalam, kui tervislikel põhjustel ajateenistusest vabastamisel.

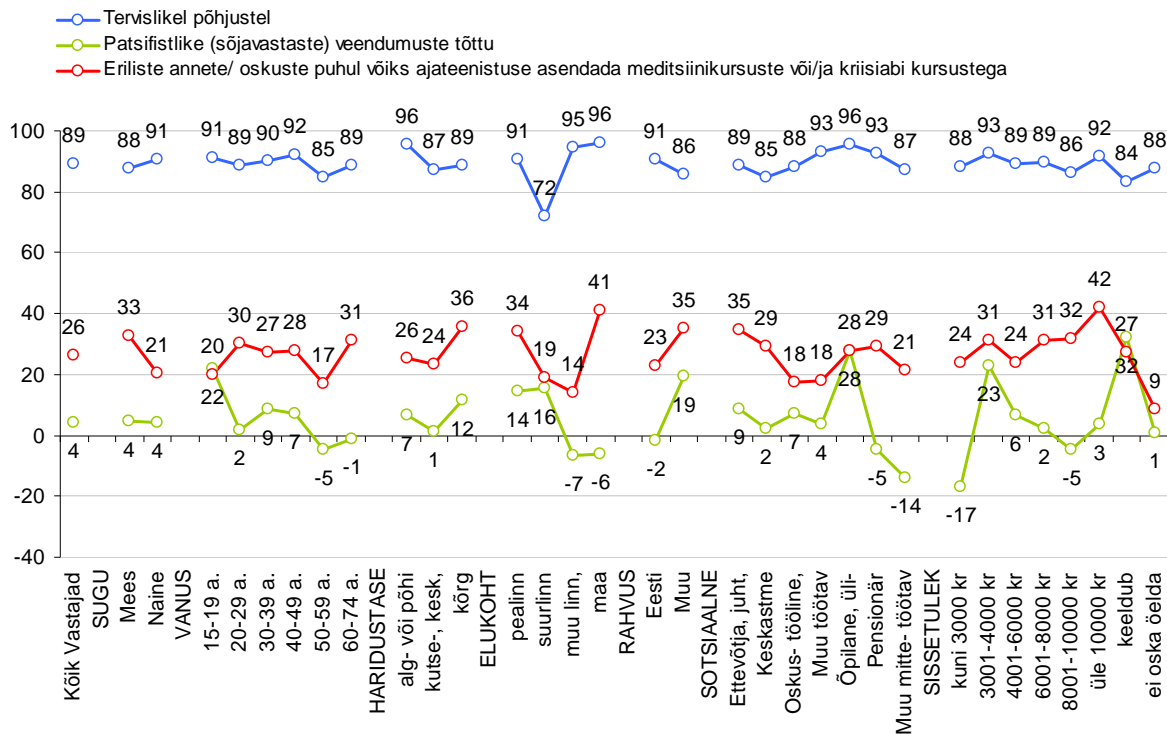
Veelgi vähem toetatakse ajateenistusest vabastamist patsifistlike veendumuste tõttu. Siin on vastaste osakaal (42%) tõusnud pea sama suureks kui pooldajate osa (47%).

Joonis 50 Suhtumine ajateenistusest vabastamisse erinevatel põhjustel, % kõik vastajad N=995

[Joonisel 51](#) oleme toonud välja ka vastajate hinnangud selles küsimuses erinevate sotsiaaldemograafiliste gruppide lõikes.

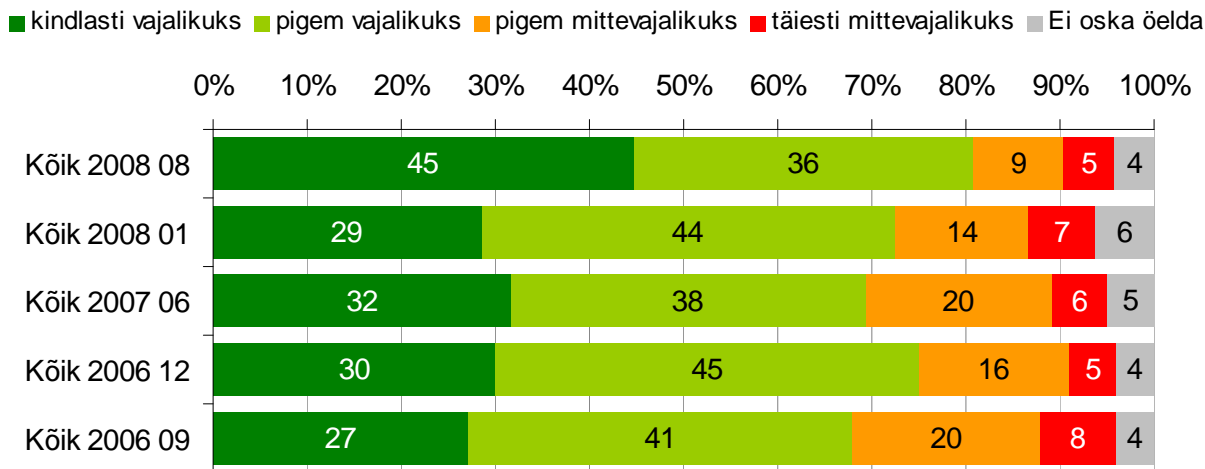
Joonis 51 Hinnangute saldod gruppide lõikes, %

4.8.4 Asendusteenistus

Suhtumine võimaliku asendusteenistuse vajalikkusesse on elanike seas valdavalt positiivne. Kokku 81% vastanutest peab olukorda, kus sõjaväkke mittesobilikud noormehed kutsutakse asendusteenistusse (rakendades neid päästetöödel, keskkonnakaitstes või mujal), kas väga (45%) või pigem (36%) vajalikuks (Joonis 52). Mittevajalikuks peavad asendusteenistuse rakendamist 14% vastanuist.

Joonis 52 Elanike suhtumine asendusteenistusse, muutus ajas, %

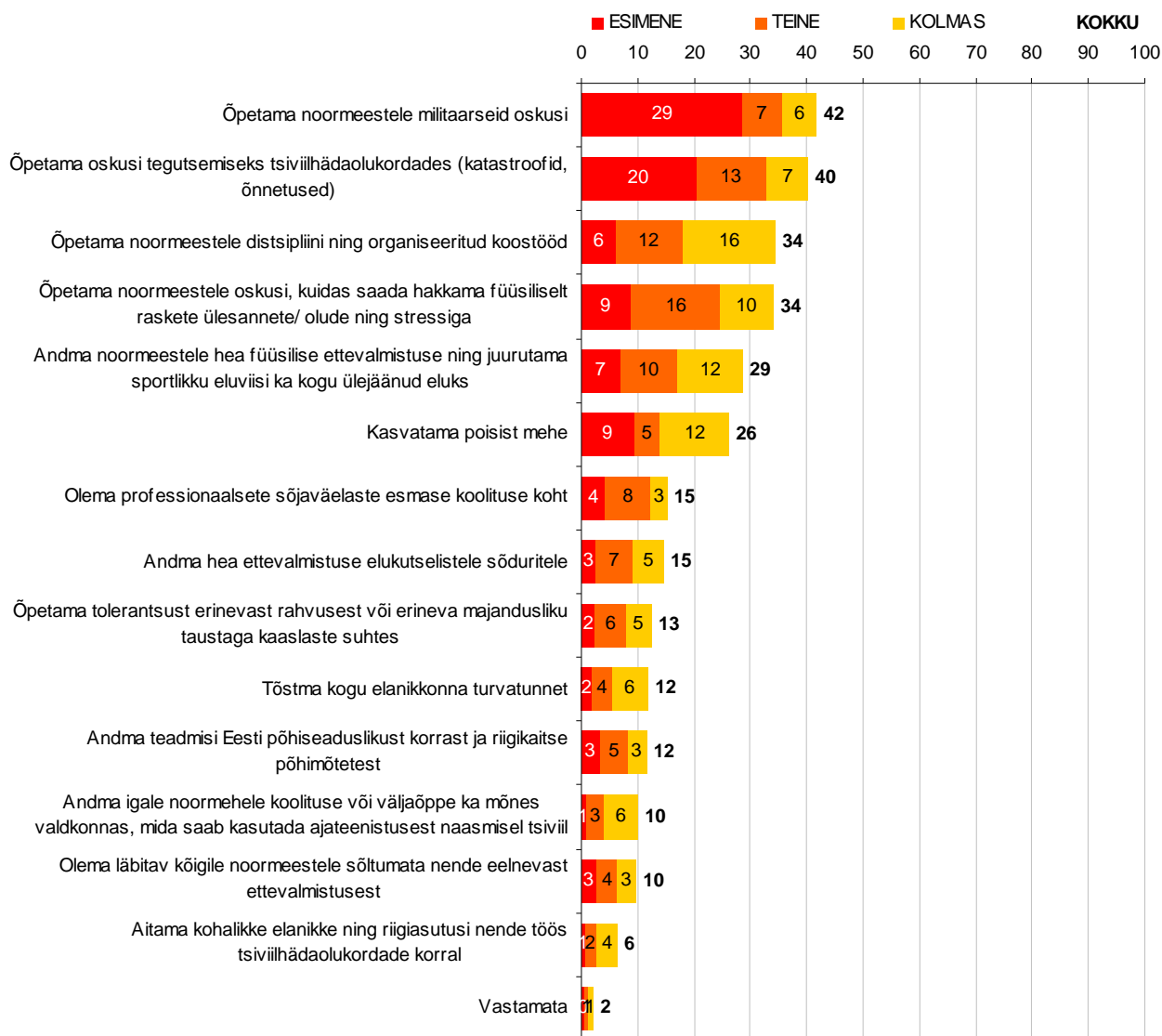
Jooniselt näeme ka, et elanike suhtumine asendusteenistusse on võrreldes eelnevate uuringutega oluliselt kasvanud. Eriti on kasvanud selliste vastajate osa, kes peavad asendusteenistust kindlasti vajalikuks (45% vs 29% jaanuaris).

4.8.5 Ajateenistuse eesmärgid

Palusime vastajatel valida ette antud nimekirjast kolm olulisimat eesmärki, mida peaks täitma noormeeste kohustuslik ajateenistus. Jooniselt 53 selgub, et ajateenistuse primaarse eesmärgina nähakse noormeestele militaarsete oskuste arendamist (29%). Teise olulisima eesmärgina tuuakse välja õpetusi tegutsemaks tsiviilhädaolukordades (näiteks kataastroofid, õnnetused jne).

Neid kahte eesmärki on tähtsusest esimesena nimetatud selgelt enam kui teisi võimalikke eesmäärke. Seega võib üsna selgelt öelda, et elanike ootused ajateenistuse suunal ei ole pelgalt sõjalise eesmärgiga, vaid kannab endas ootust ühiskonnas laiemale tsiviilkaitsefunktsioonile.

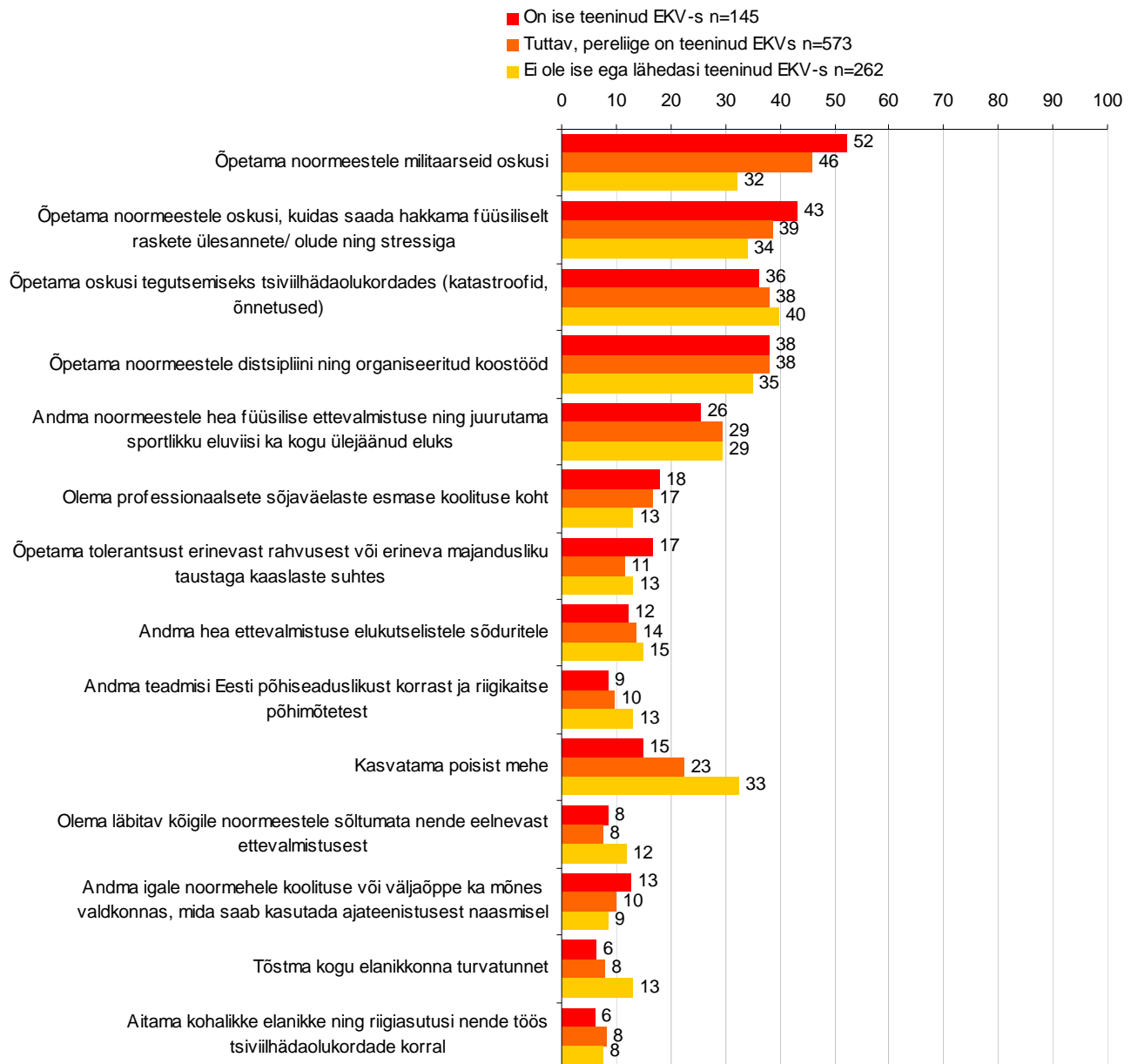
Joonis 53 Hinnangud kohustusliku ajateenistuse eesmärkidele, % kolmest prioriteetsest eesmärgist, kõik vastajad n=995

Mõnevõrra erinevad elanike ootused ajateenistuse eesmärkidest sõltuvalt sellest mil määral omatakse ise kokkupuuteid kaitsestruktuuridega. Nii näiteks inimesed, kel on kõige vähem isiklikke

kokkupuuteid Kaitseväega (ei ole ise, ega keegi lähedastest teeninud kaitseväes), on olulises sagedamini nimetanud ajateenistuse eesmärgina pistest meeste kasvatamist. Samas vastajad, kel on lähedamaid kokkupuuteid Kaitseväega, on toonud sagedamini välja militaarsete oskuste õpetamise, raskustega hakkama saamist (Joonis 54).

Joonis 54 Hinnangud Ajateenistuse eesmärkidele sõltuvalt isikliku kokkupuute olemasolust, % n=995 (on nimetanud kolme oulisema eesmärhi seas)

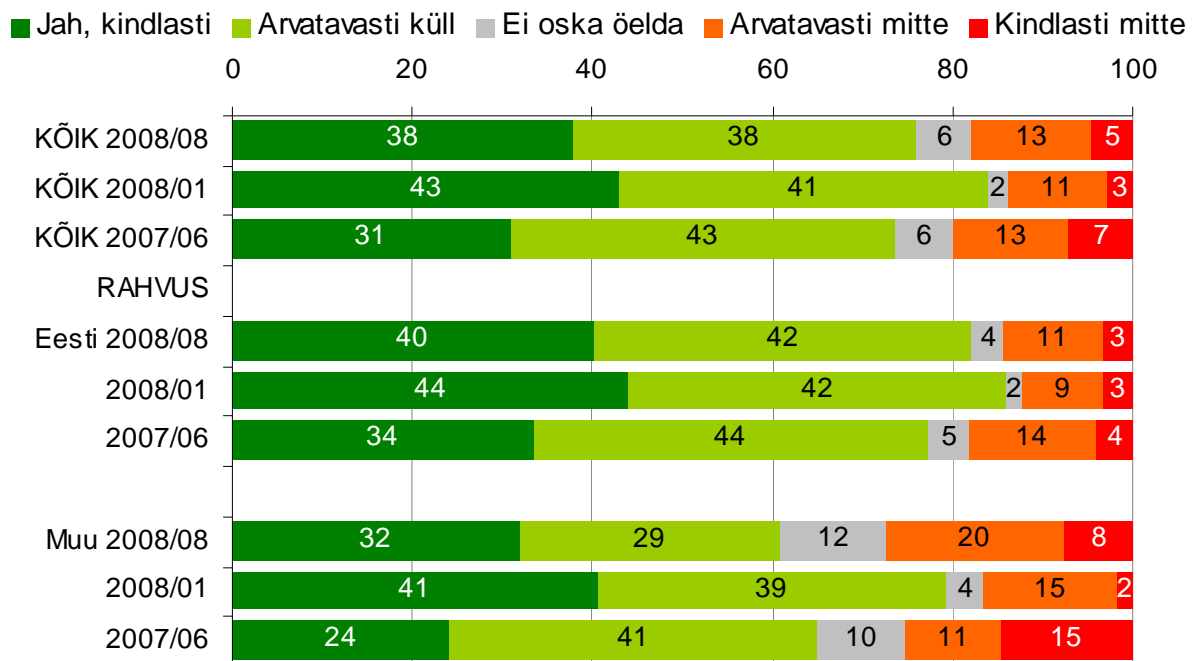
4.8.6 Teavitustöö

4.8.6.1 Suhtumine riigikaitseõpetuse vajalikkusesse

Tervelt 76% vastajatest leiab, et riigikaitseõpetus peaks olema kooli õppeprogrammides, sealjuures 38% on kindlasti seda meelt ning sama paljud pigem pooldaks seda. Riigikaitseõpetuse vastu on kokku 18% vastajatest. Võrreldes jaanuaris tehtud uuringuga on toetus riigikaitseõpetuse kaasamisele kooli õppeprogrammidesse kahanenud (Joonis 55). Samas võrreldes aasta eest juunis tehtud uuringuga, on selle mõtte toetajaid pisut enam.

Nooremad elanikud ehk vastajad, kel koolidega on kõige vahetumad isiklikud kogemused, on küll mõnevõrra leigema suhtumisega, ent ka nooremate seas jääb selgelt peale pooldav suhtumine. Samuti on riigikaitseõpetuse pooldajaid pisut enam eestlaste seas võrreldes mitte-eestlastega.

Joonis 55 Suhtumine riigikaitseõpetuse vajalikkusesse kooli õppeprogrammis, %

4.9 Kaitseliidu kuvand ja eesmärgid

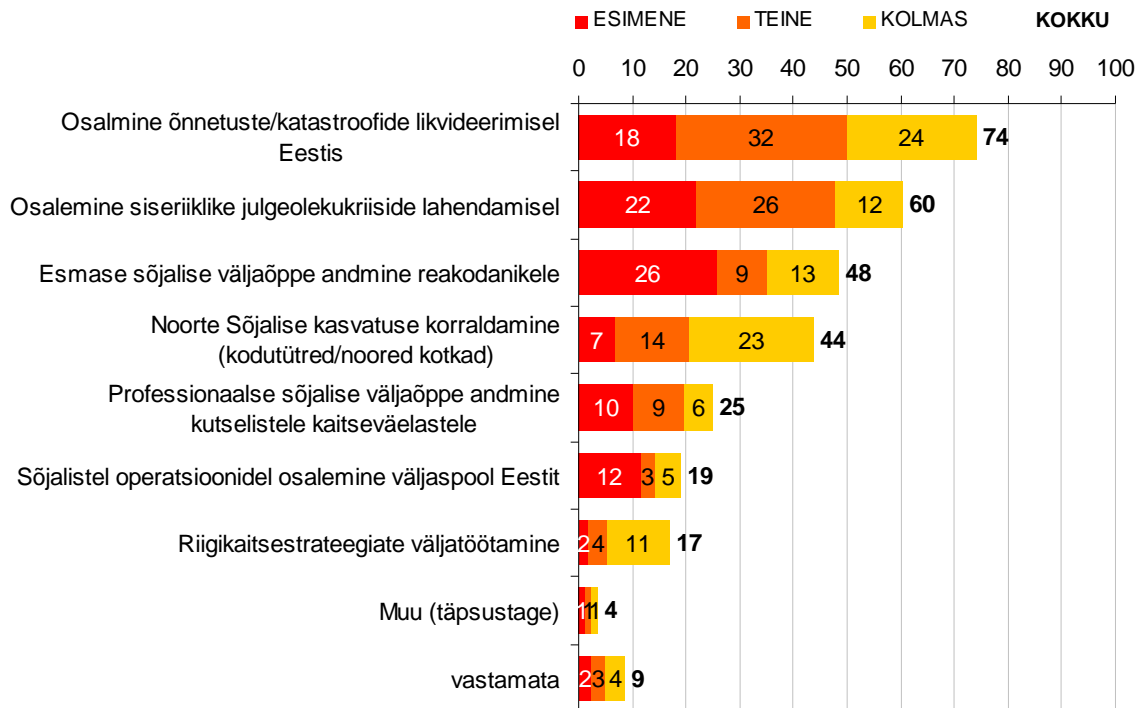
Palusime seekordses uuringus vastajatel anda oma hinnangud selle kohta, millised peaks olema Kaitseliidu peamised eesmärgid. Esitasime vastajatele rea võimalikke Kaitseliidu eesmärke ning palusime neil nimekirjast valida kolm vastaja meelest kõige olulisemat.

Koondtulemused joonisel 56 näitavad, et kolme peamise ülesande seas mainisid vastajad kõige sagedamini osalemist Eestis toimuvate õnnetuste, katastroofide likvideerimist (kokku 74% vastajatest). Enam kui pooled vastajad nimetasid ka osalemist siseriiklike julgeolekukriiside lahendamisel (60%).

Seejuures on ülalnimetatud kolme kõige olulisemaks peetud eesmärgi puhul prioriteetidid mõnevõrra vastuolulised. Ehkki kolme prioriteedi lõikes on kõige enam toetust leidnud õnnetuste likvideerimine, on

kõige esimese ülesandena selgelt kõige sagedamini nimetatud esmase sõjalise väljaõppe andmist reakodanikele. Et õnnetuste likvideerimine eesmärgina on oma liidripositsiooni saavutanud pigem teise ja kolmanda eelistusena, võib seda pigem näha kui olulist laiendust esmasele prioriteedile – sõjalise väljaõppe andmisele.

Joonis 56 Arvamus Kaitseliidu peamistest ülesannetest, % Kõik vastajad n=995

Kõige vähem nähakse Kaitseliidu eesmärgina Riigikaitsestrateegiate väljatöötamist ning sõjalistel operatsioonidel osalemist väljaspool Eesti piire.

Järgnevalt vaatame detailsemalt, kuidas antud küsimuse osas erinevad eestlaste ning mitte-eestlaste suhtumine. Kuna selgus, et on teatav ebakõla nõ esmase prioriteedi ja teise-kolmanda prioriteedi hindamisel, oleme ka rahvuse lõikes analüüsis toonud välja paralleelselt hinnangud esimese ning teise eelistuse kohta (Joonis 57).

Kui vaatame rahvusgruppide hinnanguid Kaitseliidu ülesannete kohta, siis näeme, et mitte-eestlased eristuvad eelkõige selle poolest, et on võrreldes eestlastega enam nimetanud professionaalse sõjalise väljaõppe andmist, samuti väljaspoole Eestit asuvatel sõjalistel operatsioonidel osalemist.

Joonis 57 Arvamus Kaitseliidu peamistest eesmärkidest sõltuvalt rahvusest, %

